

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΠΕΤΡΟΧΩΡΙΟΥ (ΤΣΑΚΗΛΙΟΥ) ΜΕΤΡΩΝ

(Οἱ ἐν παρενθέσει ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀναλόγους
παροιμίας τοῦ Ν. Πολίτου).

Α

- Ἀβράκωτη** 1 Ἀβράκωτη μηλιά, σὲ τσιβάνε τὰ πουλιά.—Σκῶμμα παιδικόν, εἰς κοράσιον, περιφερόμενον χωρὶς βρακί. Λέγεται καὶ ἡ παραλλαγή: Ἀξεβράκωτ Μαρουδιά, σὲ τσιβάνε τὰ πουλιά, ἀποκάτω στὴ μηλιά.
- ἀβράκωτος**. 2 Ἀβράκωτε καλόγερε, πάρ τὴ γάτα χόρευε.—Σκῶμμα παιδικόν, ὡς τὸ προηγούμενον, λεγόμενον εἰς ἄρρεν παιδίον. Λέγεται καὶ ἡ παραλλαγή: Ζάκατε καλόγερε, πάρ τὴ γάτα χόρευε.
- Αγαλαντ**. 3 Ὁχι κόμ μιὰ βολὰ ἀπ' τ' Ἀγαλαντ γιναῖκα.—Ἐπὶ τῶν ματαίως μετανοούντων δι' ἀπερίσκεπτον προῖν. Εἰς τὴν παροιμίαν ὑπόκειται ἡ ἐξῆς διήγησις: Ἕνας Τσακλιώτης πῆρε γιναῖκα ἀπ' τ' Ἀγαλαντ (χωρίον ἀπέχον 3 ὥρας) γιατί εἶχε προῖκα καλή. Παθρύνκε ἀνήμερα τ' Αἰ Ἀδριός, καὶ στὸ δρόμο τς ἔπιασε ἕνα χιόνι, σκεπάσκανε οἱ δρόμ, δεβιδίσκε τ' ἀμάξ, σακατεύκε τὸ ποδάρ τς νύφς, μούσκεψαν σὰ δὰ παπιά. Ὅδε μετὰ πολλὰ ἤρτανε μεσάνυχτα στὸ χωριὸ μσοπεθαμένι, εἶδανε πού τς νύφς τὸ φορτισεὶρ τό χασαν στὸ δρόμο. Τν ἄλλη μέρα ὁ γαβρὸς φηγήθηκε τὰ τί τραβῆε στὸ δρόμο καὶ τραβῆε τὸ γιακά τ καὶ εἶπ' αὐτὸν τὸ λόγο, κι ἀπόμκε ἀπὸ τότες καὶ τονε λένε.
- ἀγάλια** (1). 4 Ἀγάλι ἀγάλια γένεται ἡ ἀγοριδα μέλι.—Συμβουλή εἰς τοὺς βιαστικούς, ὅτι θ' ἀπολαύσσει τὸν καρπὸν τῶν κόπων των, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.
- ἀγάπη** (1). 5 Ἀγάπη δίχωσ πείσματα, δὲν ἔχει νοστιμάδα.—Τὰ πείσματα τῶν ἐρώντων ποικίλλουν καὶ τονώνουν τὴν ἀγάπην. Λέγεται εἰς τοὺς δυσαρεστημένους κατ' ἀλλήλων ἔραστάς.
- (4) 6 Ἡ ἀγάπ εἶναι σιραβή.—Δι' ἐκείνους πού δὲν βλέπουν τὰ ἐλαττώματα τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀγαποῦν.
- 7 Ἀγάπ εἶνε, δὲ εἶνεποδκοκούρελο.—Εἰρωνικῶς, ἐπὶ τῶν πασχόντων ἔνεκεν σφοδροῦ ἔρωτος.
- ἀγαπάγω** (69). 8 Σ' ἀγαπάγω σὰ δὲ σκόρδο.—Εἰρωνικῶς. Ἐπὶ ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ὁποίους οὐδεμίαν αἰσθανόμεθα συμπάθειαν.

Κ. Κουργεζοῦ
-Θρακικὴ ΛΟ
τ. Ι. Σ. 1941
σ. 191-266

(1) 9 Ἀγαπάει τὰ ξνόμελα — Ἐπὶ τῶν φιλερώτων.

(20) 10 Μὲ τὰ καμώματά τς ἀγαπιέται. — Ἐπὶ ἀσχήμων μὲν ἀλλὰ συμπαθητικῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι κινοῦν τὴν συμπάθειαν διὰ τῶν καλῶν τρόπων των.

(4) 11 Ἀγάπα με, σὰ σ' ἀγαπῶ, θέλε με, σὰ σὲ θέλω. — Συμβουλὴ εἰς τοὺς ἀγάμους νέους καὶ νέας, νὰ μὴ ἀπορρίπτουν ἀβασανίστως πρότασιν γάμου.

ἀγάς. 12 Ἀγάς, φαγάς. — Χαρακτηρισμὸς τῶν Τούρκων, διότι ἐδημιούργουν ἀφορμὰς πρὸς πίεσιν τῶν Χριστιανῶν, ἵνα τοὺς ἀναγκάσουν νὰ τοὺς δωροδοκήσουν.

ἄγγελος (8). 13 Μὴ ἀφορὰ ἤμουν ἄγγελος, τῶρ ἄγγελεύουν ἄλλοι.

Τῆ βρύση πῶπινα νερο, τῶρα τὴν πίνουν ἄλλοι. — Ἐπὶ τῶν ἀπολεσάντων τὴν εὐνοίαν τῆς τύχης. Ἀκόμη λέγεται καὶ ὅταν παρῆλιξ βλέπει νέαν νὰ τὴν περιποιῶνται, ἐνῶ εἰς αὐτὴν δὲν προσέχουν πλέον. Ὑπόκειται ὁ ἐξῆς μῦθος. Ἔνα πολυχαηδεμένο παιδί ἀρφάνεψε, καὶ ὁ βαβὰς τ ξαναπαντρεύκε. Ὅσο τὸ κανάρε ἡ μάνα τ, τόσο ἵναδινὰ δὲ δὸ σβάθαγε ἡ μητριὰ τ. Ἀκόμα καὶ ἐπὶ τὸ τσεσμε πγ εἶχανε μέσ' στὴν αὐλή τς, δὲ δ ἀφνε νὰ πῆ νερό, νὰ μὴ τονε τσαλέψ. Τότες θμῆκε τς μάνας τ τὰ χὰδια, καὶ εἶπε αὐτὸ τὸ λόγο.

ἀγκίδα. 14 Ἡ ἀγίδα εἶνε μικρὸ, ἀμὰ πονεῖ. — Συμβουλὴ εἰς εἰς τοὺς εἴρωνας, ν' ἀποφεύγουν τὰς προσβλητικὰς ἐναντίον τῶν ἄλλων ἐκφράσεις. Ἀκόμη καὶ τὰς παραμυθίας.

ἀγιάζω (7). 15 Θέλω ν' ἀγιάσω, ἀμὰ δὲ μ' ἀφήν-νε οἱ διαβολῆ. — Λέγεται ὡς δικαιολογία ὑπὸ τῶν ἐκδικητικῶν. Ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν εἰλικρινῶς ἐπιθυμούντων νὰ βελτιώσουν τὴν κακὴν διαγωγὴν των, ἀλλ' ἐμποδιζομένων ὑπὸ τῶν περιστάσεων.

16 Ἀγιάσε, καὶ ξεπάγιασε. — Εἰρωνικῶς. Δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νὰ θεραπευθοῦν, καταφεύγοντες εἰς ἀγιάσματα χωρὶς νὰ ἐπιτύχουν.

Ἅγιος ἡ νδρῆας (3). 17 Στὰι τριάδα Ἄη Ἀδριὰς, ἀδρειεύετ ὁ βορριάς.

Λέγεται ὅταν τὴν 30ὴν Νοεμβρίου φυσίση δυνατὸς ἄνεμος ἢ χιονίση. Πιστεύεται ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀρχίζουν τὰ πολλὰ χιόνια.

Ἅγιος Ἀθανάσιος. 18 Εἶνε γιὰ τὸν Ἄη Θανάς. — Εἶνε τρελλός. Ὁ Ἄη Θανάς, ἦτο ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου Λαγοθῆρες, ὅπου συνήθιζαν νὰ πηγαίνουν τοὺς τρελλοὺς, πρὸς θεραπείαν, δένοντες αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ὑπάρχουσαν ἄλυσσον ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὅπου τοὺς ἄφηναν νὰ διανυκτερεύσουν.

Ἅγιος Δημήτριος (2). 19 Ἄγιε Δημητράκη, μικρὸ καλοκαιράκη. Διὰ τὰς ἡλιολούστους ἡμέρας τοῦ φθινοπώρου. Οἱ Τούρκοι καλοῦσι τὸ φθινό-

302 Βουνὸ μὲ βουνὸ δὲ σμίει, ἄθρεπος μ' ἄθρεπο σμίει.—Δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν τοὺς ξένους, διότι πιθανὸν νὰ εὐρεθῶμεν καὶ ἡμεῖς μίαν ἡμέραν ξένοι εἰς τὴν πατρίδα ἐκείνων.

Βούλγαρος. 303 Βούργαρος παλιτουράκις.—'Επὶ χονδροειδοῦς ἀνθρώπου
βουρβουλιάζω 304 Βουρβούλιαξ ὁ κῶλος τ.—'Επὶ τῶν ἐπιμενόντων νὰ ἐκτελέσουν τι παρὰ τὰς συμβουλὰς τῶν πρεσβυτέρων των. 'Επὶ ἀνησύχων παιδίων.

βούρτσα. 305 Βούρτσα, κούπανος.—Γρήγορα καὶ βιαστικά, ὅπως ὅταν σφουγγαρίζουν μὲ τὴν βούρτσαν ἢ κουπανίζουν λινάρι.

βράζω (7) 306 Βράζ ἀπὸ μέσα τ.—Μετὰ δυσκολίας συγκρατεῖ τὴν ὀργὴν του.

307 "Εβρασ' ἀπ' τ πεῖσμα τ.—'Εθύμωσεν εἰς ἄκρον.

308 Δὲ βράζ μὲ τὸ ζμί τ.—'Επὶ τῶν ἀναμειγνυμένων εἰς ξένας ὑποθέσεις, ἢ κατηγορούντων ἄλλους.

(2) 309 Βράσ τα καὶ πιὲ τὸ ζμί τς.—'Επὶ τῶν ἀρτυμένων νὰ δανείσουν σκεῦος τι ἢ ὑπόδειγμα ἐργοχείου.

βρακί (23). 310 Τὸν ἔβανε μέσ στὸ βρακί τς.—Τὸν κατήνησεν νευρόσπαστον εἰς χεῖρας τῆς. Εἶναι ἄνδρας ποὺ κυβερνᾶται ἀπὸ τὴν γυναῖκα του.

(15) 311 Αὔριό εἶναι Κυριακή,
τρῶγω ξύδι καὶ φακί,
βάζω κόκκινο βρακί,
καὶ πλαλῶ ἐδῶ καὶ κεῖ.

Παιδικὸν σκῶμμα, ἐπὶ παίδων, τὰ ὁποῖα μόνον κατὰ τὰς ἑορτὰς φοροῦν βρακί.

(32). 312 Τά κἄμὲ στὰ βρακιά τ.—Εἰρωνικῶς. = 'Ετρομοκρατήθη.

βρέχω (13). 313 Βρέξε κῶλο, φάγε ψάρια.—'Επὶ τῶν θελόντων ν' ἀπολαύσωσι τι ἀκόπως.

(31). 314 Τὸν ἔχνε νὰ μὴ στάξ καὶ νὰ μὴ βρέξ.—'Επὶ χαηδεμένων παιδίων.

(39). 315 "Ο,τ βρέξ, ἄς κατεβάσ.—'Επὶ τῶν ἀδιαφορούντων διὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς πράξεώς των καὶ ἐπιμενόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

316 Σὰ βρέξ, νὰ τὸ ρέμα κι' ἄς τρέξ.—Δὲν μὲ μᾶλλει. Λέγεται ἀπὸ ἐκείνους ποὺ δὲν ἔχουν σπαρτὰ καὶ χωράφια.

(49). 317 Σὰ βρεμένη κάτω.—'Επὶ τῶν ὑποστάντων δεινὴν προσβολήν.

(47). 318 Πέρα βρέχι.—'Επὶ τῶν μὴ ἀντιλαμβανομένων τὸ θέμα

τῆς ὀμίλλας ἢ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν τοὺς περιποιοῦνται.

319 *Γιὰ θὰ βρέξ, γιὰ θὰ χιονίς, γιὰ καλὸ γαιρὸ θὰ κάμ.*—Εἰρωνικῶς, ἐπὶ τῶν προλεγόντων τὸν καιρὸν.

βρῖσκω (79). 320 *Ἡῦρε τὸ ταίρ τ.*—Εὐρῆκε τὸν ὁμοίον του, καλὸν ἢ κακόν.

(83). 321 *Ἡῦρε τὸ διάβολο τ.*—Περιῆλθεν εἰς ἀπροόπτους δυσχερείας.

(60). 322 *Ἡῦρε ἢ νύφ τὸ γυνὴ πίσ σι βόρτα.*—Ἐπὶ τῶν ἀνακαλυπτόντων τὰ τοῖς πᾶσι γνωστά.

(84). 323 *Ἡῦρε τὸν ἄγιο γὰ προσκνήσ.*—Ἐπὶ τῶν περιποιουμένων τοὺς ἀχαρίστους.

(76). 324 *Ἡῦρε τὸ μάστορ τ.*—Ἐπὶ ἀπατεῶνων ἐξαπατηθέντων.

(64). 325 *Ἡῦρε ὁ Φίλιππας τὸ Ναθαναήλ.*—Ἐπὶ συντροφίας ὁμοίων χαρακτήρων.

(29). 326 *Κύλιξε ὁ τέτζερος, ἦῦρε τὸ καπάκι τ.*—Εὐρε σύντροφον ἄξιον ἑαυτοῦ.

(98). 327 *Στὶ θάλασσα γὰ πάη νερό θὲ θὰ βρη.*—Ἐπὶ τῶν ἐπανειλημμένως ἀποτυγχανόντων, ἐνεκεν ἰδικῆς τῶν ἀδεξιότητος.

(3). 328 *Ἀγάπαγε ἢ Μάρω τὸ χορό, ἦῦρε κι ἄδρα ζορντζή.*—Ἐπὶ ἀνταξίων συντρόφων.

(74). 329 *Ἡῦρε τὸ λουλοῦδ γὰ μριστή.*—Εἰρωνικῶς πρὸς τὸν προσπαθοῦντα γὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὸν ἐξυπνότερόν του.

(107). 330 *Ἀπ τὸ Θεὸ γὰ τό βρης.*—Κατάρα ἐπὶ τῶν ἀδικούντων.

(114). 331 *Ἔτς τὸ ἦῦραμε, ἔτς θὰ τ ἀφήκαμε.*—Εἰς ἀπάντησιν τῶν κατηγορούντων τὰ πάτρια ἦθη καὶ ἔθιμα.

(131). 332 *Στὸν οὐρανὸ τὸ γύρενα καὶ σι γῆς τὸ ἦῦρα.*—Ἐπὶ τῶν ἐπιτυγχανόντων τὰς προσδοκίας των.

βροχή, 333 *Ἡ βροχὴ π θᾶρτ, ἀπ τὰ πέρ' ἀβέλια φαίνεται.*—Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων γὰ μᾶς ἀποτρέψουν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδ.ων μας, προβάλλοντες ἀπιθάνους κινδύνους.

βρωμα (11). 334 *Βρωμα καὶ μισκινιά.*—Ἐπὶ ἀκαθάρτων καὶ ἀνηθίκων.

βρωμῶ (9). 335 *Ἄποπου γὰ τόνε πιάης, βρωμάει.*—Ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἀχρεῖον χαρακτήρα.

(5). 336 *Τὸ 'να βρωμάει, τ' ἄλλο ζνάει.*—Ἐπὶ τῶν ἀναποφασίστων εἰς τὴν ἐκλογὴν.

βυζί. 337 *Καλὸ βζὶ ἦῦρ' ἐκεῖνος καὶ βζάντ.*—Ἐπὶ τῶν ἐχόντων καλὴν ἐργασίαν.

Γ

- γάδαρος** (11) 338 *Γάδαρος πὸν δὲ βοδίξ,*
 ἄς τον ἄς πᾶ νὰ γαρίζ, = Μὴν ἀπαντᾶς εἰς τὰς διαβο-
 λὰς, ἐφόσον κανεῖς δὲν τὰς πιστεύει.
- (78). 339 *Πεταίει ὁ γάδαρος ;* — *Πεταίει.* — Ἐπὶ τῶν ἐπιμενόντων εἰς
 τὰς στρεβλὰς ἰδέας των καὶ ἐπιβαλλόντων τὴν ἐκτέλεσίν των.
- (30) 340 *Γαδούρ ξηκαπίστρωτο.* — Ἐπὶ ἀναιδῶν καὶ ἀδιακρίτων.
- 341 *Σὰ γένη κανεῖς γαδούρ, θὰ βρῆ καὶ τὸ σαμάρ.* — Εἰς κυρίους ἀπο-
 βιλόντας τῆς ἐργασίας ὑπηρετήν.
- γαῖδουροκαθισμένη.** 342 *Εἶναι μιὰ γαδουροκαθισμένη* — Ἀνήθικος, ἀξία
 νὰ πομπενυθῆ.
- γάλα** (2). 343 *Ἀκόμα γάλα μρίζ τὸ στόμα τ.* — Ἐπὶ κορασιῶν μὴ περιελ-
 θουσῶν ἀκόμη εἰς ἐρωτικὰς σχέσεις.
- γάμος** (69) 344 *Πάρ τονα στὸ γάμο σ' νὰ σὲ πῆ «καὶ τοῦ χρόν».* — Ἐπὶ
 ἀχαρίστων, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ νὰ βοηθήσουν, βλάπτουν.
- γαμπρός** (13). 345 *Γαβρός γιὸς δὲ γέγεται, καὶ νύφ θεγατέρα.* — Τὰ τέκνα
 φροντίζουν περισσότερο διὰ τοὺς γονεῖς, παρὰ ὁ γαμβρός καὶ ἡ νύφη.
- (46). 346 *Ὅρσε γαβρὲ κφέτα.* — Ἐπὶ τῶν ἀκαίρως λεγόντων ἢ ποι-
 ούντων τι.
- (55). 347 *Ὅλε θέλλ ἡ νύφ κι ὁ γαβρός, τῆπλα νὰ χλ ἡ πεθερὰ κι ὁ
 πεθερός.* — Ὅταν θέλουν τι αἰ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, κανεῖς δὲν
 δύναται νὰ τοὺς ἐμποδίση.
- (11) 348 *Ὁβλὶ ἡ ἐβδομάδα τοῦ γαβροῦ καὶ ἡ Κυριακὴ τῆ νύφς.* — Κά-
 που κάπου, ἔχουν καὶ οἱ πτωχοὶ ἐσοτήν.
- (20a) 349 *Ἐχτές, προχτὲς Βούργαρο γαμπρὸ παντρεύκε, ποῦ ν' τὸ
 πόρτα ;* — Ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων νὰ διακρίνουν εὐκόλως τὰ οὐσιώδη
 ἀπὸ τὰ ἐπιφανήδη. Εἰς ταύτην ὑπόκειται ὁ ἐξῆς μῦθος : Ἕνας ἄρκο-
 दाς ἀμὰ χωριάτ-ς Βούργαρος παδρεύκε στ βόλι. Τὸ πουργὸ πὸν βγῆ-
 κε νὰ πάη στὸ τσαρσί, πῆρ' ἕνα καρβούνη κι ἔκαμ' ἕνα σταυρὸ ἀπάν
 στ πόρτα τ σπιτιοῦ, γιὰ νὰ βορέσ νὰ τό βρῆ, γιὰτὶ γούλα τὰ σπίτια τ
 μαχαλᾶ ἤδανε τὸ ἴδιο βισίμ. Τὰ παιδιὰ τς γειτονιας, ἔπιασανε κι
 ἔκαμανε ἀπόνα σταυρὸ μὲ τὸ καρβούνη σὲ γούλες τς πόρτες ἐκεῖ
 λούρα κι ὅδε γύρσε ὁ Βούργαρος τὸ βράδ, τῆ βρώτ πόρτα πὸν εἶδε μὲ
 σταυρὸ τν ἀνίξε καὶ βῆκε μέσα. Ἡ νικοκερὰ λούγδανε μέσα στὸν
 ὀδὰ τς τσίτσιδ, καὶ καπὼς ἀνίξε αὐτὸς τ' ὀδὰ τ βόρτα, αὐτήνι ἄρκε-
 ψε νὰ τσιρίζ, καὶ νὰ τονε διώχνει. Τότες κ ἐκεῖνος βγῆκε ὄξω δροπια-
 σμένος, καὶ γλέποδα τς πόρτες γούλες μὲ σταυρὸ, τσὲ πῆρε μὲ τν
 ἀράδα καὶ χωρίζ νὰ βῆ μέσα, ρώταγε αὐτό.

γάτα (47α). 350 *Ἐχὶ ἐφτὰ ψῆς σὰ τ γάτα.* = Ἐχει μεγάλην ἀντοχὴν εἰς τὰς ἀσθενείας.

(15). 351 *Ἡ κάτα γιὰ τὸ ψάρ κι ὁ παπᾶς γιὰ τς λειτουργιές, πούλ-
σανε τὸ σπῖτ τς.*—Γιὰ κείνους πού θυσιάζουν τὰ πάντα, γιὰ τὸ πρᾶ-
γμα πού ἀγαποῦν, πρὸ πάντων διὰ φαγητὰ καὶ διασκεδάσεις.

352 *Μαύρη κάτα πέρασ ἀπ' ἀνάμεσα τς.* = Εὐρίσκονται εἰς διάστα-
σιν. Καὶ ἡ τουρκικὴ: Ἄρσλαρηντὰν καρὰ κεδὶ γετσι.

(55α). 353 *Κάτα γένησε, ποδκὸ κρατεῖ.*—Γιὰ κείνους πού μοιάζουν μὲ
τὰ γονικά των.

γάτος (59). 354 *Ἐφγ ὁ κάτος, χορεύνε τὰ ποδίκια.* = Ὅπου λείπει ὁ ἐπι-
στάτης οἱ ἐργάται παραμελοῦν τὸ ἔργον των.

γδέρνω (10). 355 *Τὸν ἔγδαρε τὴ βροβειά τ.* = Μὲ τοκογλυφικὰ δάνεια, ἀφή-
ρεσε τὰ ὑπάρχοντά του.

356 *Θὰ τογε γδάρ ζδανό.*—Ἐπὶ ἀνθρώπου δανειζομένου ἀπὸ τοκο-
γλύφον.

γείτονας (58). 357 *Πρῶτα θὰ ὀγῆς τὸ γείτονα σ, κι ὕσταρα τὸ γήλιο.*—
Πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν φιλονεικίαν πρὸς γείτονας.

(62α). 358 *Τς γειτόνσας τ' αὐτὸ εἶναι πάντα μεγαλύτερο.*—Ὁ ζηλιά-
ρης νομίζει τὰ ξένα καλύτερα τῶν ἰδικῶν του. Λέγεται καὶ Τς γειτό-
νισσας τὸ ξύδ εἶναι γλυκό.

(16). 359 *Γείτονα, γείτονα,
νὰ πέθαιγες νὰ γλύτωνα.*—Ἐπὶ κακῶν γειτόνων.

(9) 360 *Ἡρταγῆ τὰ ταγούλια σὶ τὴ γειτονιά μας ;
καριερά τα καὶ σὶ γωνιά μας.*

Ἐπὶ γειτόνων στρατολογηθέντων, φορολογηθέντων ἢ νυμφευθέντων.
Μετ' αὐτοῦς ἔρχεται ἡ σειρὰ μας.

γειτονιά (2). 361 *Ἄλλ π δὲν ἔχλ σὶ γωνιά,
καὶ καριερεῖ ἀπ' τ γειτονιά.*—Ἐπὶ πτωχῶν καὶ δεινῶν.

(13). 362 *Ὁ λύκος ἀπ' τ γειτονιά τ δὲν ἀρπάζ ἀρνί.* = Ὁ κλέπτης
προσποιεῖται τὸν τίμιον εἰς τὴν γειτονιά του.

(49). 363 *Γελάει μὲ τ κόσμον τς ὀρές, καὶ τὴ δκή τς δέ τνε γλέπ.*—
Ἐπὶ περιγελώντων τοὺς ἄλλους διὰ σφάλμα χειρότερον τοῦ ὁποίου
κάμνον οἱ ἴδιοι. Εἰς ταύτην ὑπόκειται ὁ ἐξῆς μῦθος: Μιὰ βολὰ ἢ κα-
τσίκα εἶδε τὸ πρόβατο π σήκωσε τν ὀρά τ γιὰ νὰ κατρήσ καὶ γεῖπε
«Τφοῦ δὲ ἀρέπεσαι π σήκωσες τν ὀρά σ καὶ φαίνεται ὁ κῶλοῖς ;»
Τότε γύρσε τὸ πρόβατο καὶ τνὲ λέει: «Ἄμ δὲ γλέψ τὴ δκή σ π γεί-
ναι γοῦλο σκωμένῃ ;».

(33α). 364 *Κάθεται ἡ βοβὴ στῆ στράτα, καὶ γελᾷ τὴ διαβάτες.*—
Ἴδια σημασία μετὰ τὴν προηγούμενη.

(11α). 365 *Γιλάει ὁ χέσις τὸ γλιανάρ.*—Γιὰ κείνους ποὺ κατηγοροῦν
ἄλλους γιὰ σφάλματα ἴδια μετὰ τὰ δικά τους.

(20). 366 *Δὲ γελᾷ τ' ἀχειλὶ τ.*—Ἐπὶ σκυθρωπῶν ἔνεκεν συμφορᾶς
των ἢ φθόνου.

(48β). 367 *Μὴ γελᾷς τὴ κατσουλιά,
καὶ σοῦ πέση στῆ ποδιά.*

Ἐπὶ ὀνειδιζόντων τοὺς ἄλλους διὰ συμφορᾶν.

(55α). 368 *Ὅσα γέλαγαμε ἤρτανε στὸ κεφάλι μας.*—Ἐπὶ μετανοούν-
των διὰ τοὺς ὀνειδισμοὺς των πρὸς τοὺς παθόντας συμφορᾶν.

(10). 369 *Γέλα με νὰ σὲ γελῶ, νὰ περνᾶμε τὸ καιρό.*—Ἐπὶ ἀπατεῶνων.
γέλιο (7) 370 *Εἶναι ἄσπρα γέλια, εἶναι καὶ μαῦρα γέλια.*—Ἐπὶ τῶν βεβια-
σμένως γελόντων διὰ ν' ἀποκρύψουν τὴν θλίψιν των.

(9) 371 *Κατρήθηκ' ἀπ' τὰ γέλια.*—Ἐπὶ ἀσυγκρατήτου γέλωτος. Ἀκό-
μη λέγεται καὶ Λιγοθύμισ' ἀπ' τὰ γέλια ἢ Ἐσκασ' στὰ γέλια ἢ Πέ-
θανε στὰ γέλια.

(18) 372 *Τὰ πολλὰ τὰ γέλια φέρουν κλάματα.*—Ἐπὶ τῶν ἐνοχλούν-
των τοὺς ἄλλους διὰ νὰ γελᾶσούν μετὰ τὴν δυσφορίαν των καὶ εἰς τὸ
τέλος τιμωρουμένων ὑπ' αὐτῶν.

(1). 373 *Ἀνάτατα γέλια.*—Ἐπὶ ἀκαίρου γέλωτος.

(18). 374 *Τὰ γέλια μας βγήκανε ξύδια.*—Ἐπὶ λύπης μετὰ διασκέδασιν.
Ἐπὶ ἀκαίρου γέλωτος ὅτι δὲν πρέπει νὰ γελᾷ κανεὶς ὑπερβολικῶς
διότι θὰ τοῦ ἔλθῃ συμφορᾶ. Διὰ τοῦτο καὶ μετὰ σφοδρὸν γέλωτα συ-
νηθίζουσιν νὰ λέγουν: «Σὲ καλὸ μας νὰ βγῆ».

γελῶ (4) 375 *Γέλασα με γούλι τ' γαρδιά μ.*—Ἐπὶ ἀπροσδοκίτου ἀστεϊό-
τητος.

(24) 376 *Γούλι γελᾷ μετὰ μένα, ἔσκασα κι ἐγὼ στὰ γέλια.*—Ἐπὶ
τῶν μὴ ἀντιλαμβανομένων τὰς λοιπωρίας τῶν ἄλλων, ἢ ἐπὶ τῶν περι-
γελόντων ἄλλους, ἐνῶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἀξιογέλαστοι.

(27) 377 *Ἐμεῖς γελᾶμε δώδεκα καὶ ἐμᾶς σαράδα δώδεκα.*—Ἐπὶ κα-
κολογούντων ἄλλους ἐνῶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἀξιοὶ πάσης κατηγορίας.

(ἀναγελῶ 8) 378 *Ὅποιο χορταράκι γελᾷς, θὰ φνιτρώσ' ἐμὲ στὴν ἀλ-
λή σ.*—Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρόντων διὰ τὰς ξένας συμφορᾶς.

γεμίζω. 379 *Ὅποιος πεθαίνει τὸ λάκκο τ' γιομίζ.*—Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρόντων
διὰ τὸν θάνατον ἄλλου, ἢ εὐχομένων νὰ ἴδουν τὸ λείψανό του. Ση-
μαίνει δὲ ὅτι ὄλοι μας θ' ἀποθάνωμεν μίαν ἡμέραν.

(14). 380 *Φασούλι στὸ φασούλι
γιομίζ τὸ σακκούλι.*

Εἰς τοὺς σπατάλους καὶ τοὺς περιφρονοῦντας τὰ μικρὰ κέρδη.

- Γενός.** 381 *Γούλι οί μήνη νά βροδάνε κι ο Γενός νά σωπαίη.*—³Επί τῶν κακοσυνηθισμένων. Ὑπάρχει ἡ πρόληψις ὅτι ἅμα βροντήση τὸν Ἰανουάριον θὰ ἔλθουν ἐπιδημίες τὸ ἔτος ἐκεῖνο.
- γενάτι** (3) 382 *Τὸ γνάτ*
βγάζ μάτ.
Εἰς τοὺς ἐπιμένοντας νὰ κάμουν τι, ἐνῶ εἶναι φανερὸν ὅτι τοῦτο θὰ τοὺς βλάψῃ.
- γένεια** (21). 383. *Ὅποιος ἔχι τὰ γένεια, ἔχι καὶ τὰ χτένια.*—³Ὁ ἰδιοκτήτης φροντίζει διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κτήματός του.
- γεννιοῦμαι** (15). 384 *Ὅποιος γενθῆ στή φυλακή, τὴ φυλακὴ γυρεύει.*—³Ἐκαστος ὅπως εἶναι συνηθισμένος.
- γεννώ** (3α). 385 *Καμμιά πιὰ δὲ γέννησε, μόνη ἢ κφόκωλι.*—³Επί γυναικὸς παραπονουμένης διὰ τὰ μητρικά της καθήκοντα.
(13). 386 *Ὅπως τοιε γέννησε ἢ μάνα τ.*—³Γυνὸς ἢ πάμπτωχος. Λέγεται καὶ τουρκιστὶ «*αναδὰν δογμαί*».
(19) 387 *Ὁ παπᾶς πρῶτὰ εὐλογεῖ τὰ γένεια τ.*—³Ἐκαστος πρῶτον διὰ τὸ ἴδιον φροντίζει συμφέρον.
- γεράζω.** 388 *Γέρασε καὶ πᾶν καὶ δὲ λεί νά γνωστέψ.*—³Επί τῶν ἐξακολουθούντων νὰ κάμνουν νεανικὰς τοῖλλας εἰς ὠριμον ἡλικίαν.
(γερωῶ 8) 389 *Νιὸς ἦμα καὶ γέρασα, τέτοιο προᾶμα δὲ δὸ εἶδα.*—³Ὅταν ἀποδοκιμῶζον προᾶξιν ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ ἦθη τοῦ τόπου.
- γεράματα** (5). 390 *Γεράματα, σκοδάματα.*—³Ὅτι τὸ γῆρας ἐμποδίζει τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς.
391 *Στὰ γεράματα χαρές, γιὰ κερὰ γιὰ κέρατα.*—³Ἡ ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ κεραιῶς.
(4). 392 *Φτώχεια καὶ γεράματα, ἀγιάτρευτες πληγές.*—³Επί πασχόντων ἔνεκεν γῆρατος ἢ πτωχείας.
- γέρος** (36). 393 *Τοῦ γέρον τὰ κανάκια, γερόβραστα σπανάκια.*—³Επί γερόντων νυμφευομένων.
(20). 394 *Γέρος εἶσαι δὲ φελᾶς, μόνη τὰ ψωμιὰ χαλᾶς.*—³Επί γερόντων παραμελουμένων ὑπὸ τῶν οικείων.
(22). 395 *Ὁ λύκος ἅμα γεράσ, γέρεται στὰ σκνλιὰ μασκαρᾶς.*—³Επί τῶν ἀπολεσάντων τὴν προτέραν ἰσχύν, ἔνεκεν γῆρατος.
(101). 396 —*Φάγε γέρο μαλακό.* —*Ὅχι καὶ δίβιλι ζμάρ.*—³Επί τῶν ἀξανάοντων τὰς ἀπαιτήσεις των, ὅταν βλέπουν τοὺς ἄλλους νὰ ὑποχωροῦν.
397 *Γέρο εἶδες ; Λύκο εἶδες.*—³Πρόσεχε τοὺς γέροντας μὴ σ' ἐξαπατήσουν. Μὴ ἐμπιστεύεσαι γυναῖκα εἰς γέροντα.
- γερός** (2). 398 *Γερός σὰ δὸ τροῦπ.*—³Επί ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἐνομίζομεν ἀσθενεῖς ἐνῶ εἶναι ὑγιέστατοι.

- γεφύρι** (1). 399 *Τὸ πέρασε τσῆ τρίζας τὸ γιοφύρι.*—Ἐπὶ γερόντων ἀναλαβόντων ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν.
- γῆ** (2). 400 *Δὲ πατεῖ στ γῆς.*—Ἐπὶ χαιρόντων εἰς ἄκρον καὶ ὑπερηφανευμένων, διὰ τὰς ἐπιτυχίας των.
- (23). 401 *Τὸν ἔβανε στις γῆς τὰ τάραρα.*—Μὲ τὰ καμώματά του ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγάτηρ προσέβαλον τοὺς γονεῖς καιρίως.
- (3). 402 *Γέηκε γῆς Μαριάμ.*—Ἐπὶ καταστροφῆς.
- (5). 403 *Σκίσκε ἡ γῆς καὶ τορε πῆρε μέσα.*—Προσεβλήθη καιρίως.
- (19). 404 *Τί βρέχῃ ὁ οὐρανὸς καὶ δὲ τὸ δέχεται ἡ γῆς ;* —Κανεῖς δὲν δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὰς φυσικὰς καταστροφάς.
- 405 *Πορπατεῖ καὶ τρέμ ἡ γῆς.*—Λέγεται ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν τὸ σῶμα.
- γιακάς**. 406 *Τὸ γιακά τς τραβάνε γιὰ τὰ σένα.*—Σ' ἐβαρέθηκαν διὰ τὴν διαγωγὴν σου. Τὸ τράβηγμα τοῦ γιακά, μετὰ τῆς σχετικῆς ἀποστροφῆς, ὡς σημεῖον ὑψίστης δυσαρρεσκείας εἶναι συνηθέστατον.
- Γιάννης** (3). 407 *Ἀκόμα δὲ τὸν εἶδαμε, Γιάννη τορε κράξαμε.*—Ἐπὶ τῶν βιαζομένων εἰς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ἐπὶ φανταστικῶν γεγονότων.
- 408 *Ὁ Κιανῆς, Γιαννῆς δὲ γενεῖται.*—Ὁ Τοῦρκος ὅσον καλὸς καὶ νὰ εἶναι δὲν γίνεται χριστιανός. Λέγεται καὶ τουρκιστὶ «Γιανῆ Κιανῆ ὀλμάς». Ἐπὶ ἀδυνατοῦ μεταβολῆς.
- (17) 409 *Κόψε ξύλο κάμ' Ἀδωνί
καὶ ἀπὸ πλάτανο Μανώλι
καὶ ἂν ρωτήῃς καὶ γιὰ τὸ Γιάνι
ὅ,τι ξύλο κόψης, κάμνι
καὶ ἂν πῆς καὶ γιὰ Νικόλα,
κάμνονγε τὰ ξύλα ὄλα.*
- Πρὸς γλευσμοῦν βαπτιστικοῦ ὀνόματος.
- γιατρός** (14). 410 *Ὁ γιατρός εἶναι πλεματικός.*—Ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποκρύπτωμεν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸν ἰατρόν.
- γίνομαι** (2). 411 *Ἄλλα τὰ λεγόμενα σ, καὶ ἄλλα τὰ γενόμενα.*—Ἐπὶ παραβάσει συμφωνίας γάμου.
- Γιώργος**. 412 *Γιώργον εἶχα, Γιώργον πῆρα
καὶ ἅμα θὰ ξαναχρηέψω
πάλε Γιώργο θὰ γυρέψω.*
- Ἐπὶ τῆς ἰδέας ὅτι πῆγαν τ' Ἄϊ Γιωργιοῦ σὲ μιὰ δευτεροπαθεμένην, πού καὶ ὁ πρῶτος ὁ ἄδρας ἦδανε Γιώργος, γιὰ ὀνομασία καὶ γιὰ νὰ δείξῃ πόσο φκαριστιμένῃ ἦδανε καὶ ἀπ τοῖ δυὸ εἶπε αὐτὸ τὸ λόγο.
- γιώτα** (1). 413 *Ἀπόμκε γιώτα μοναχή.*—Ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων τέκνα ἢ ἄλλους συγγενεῖς.

414 *Γένηκ ἀκόμα ἓνα χρονῶν, ἔμαθα ἓνα καινούργιο.*—Λέγεται ὅταν ἀκούσωμεν νέον τι τὸ ὁποῖον ἔως τώρα δὲν ἠξεύραμεν.

415 *Εἶπ ὁ Θεὸς καὶ γένηκε.*—Ἐπὶ μεγαλοσώμων ἀνθρώπων ἢ καρπῶν ἐξαιρετικῆς ποιότητος.

(20). 416 *Γένηκε ὁ, τ γένηκε.*—Τετέλεσται.—Πρὸς καταπαύσιν τῶν ζητούντων ἐκδίκησιν διὰ προσγενομένην ἀδικίαν.

γιού. 417 *Γιὸν δουδοῦ κολωβή.*—Ἐπὶ παιδίων τῶν ὁποίων φαίνεται ὁ πισινὸς ἢ ἄλλον ἀπόκρυφον μέρος. Ἐλήφθη ἀπὸ τὸν μῦθον τῆς κολωβῆς ἀλεποῦς: Μιὰ βολὰ μιὰν ἀλεποῦ πιάσκει στὸ καπάγκι, καὶ καπὼς τράβηξε γιὰ νὰ φύγῃ, κόπκε ἢ ὀρά τς. Τότε προσκάλεσε τς ἄλλες ἀλεπές, καὶ τσὲ λέϊ: «Τί τόχτε αὐτὸ τὸ βάρος ἀπὸ πίσω σας καὶ τὸ σέρνετε ἄχαρα; Ἐγὼ ἀπὸ τότες πόκοψα τν ὀρά μ' πορπατῶ καὶ πλαλιῶ πολὺ λαφριά». Τότες ἀπλογήθηκε μιὰν ἀλεποῦ πού τνε γεῖχε δγῆ πιασμένι στὸ καπάγκι καὶ λέϊ: «Δέ δν ἔκοψες τν ὀρά σ γιὰ νὰ λαφρώϊς, ἀμὰ γιατί σην ἔκοψε τὸ καπάγκι». Σὰ δ ἄξανε αὐτὸ οἱ ἄλλες ἀλεπές, ἄρκεψανε νὰ φωνάξνε «Γύρνα γὰ διοῦμε, πορπάτιε κομμά» καὶ σὰ τνὲ εἶδανε «Γιὸν δουδοῦ κολωβή», κ' ἐκείνι ἔφγε δροπιασμένι.

γλυτώνω. 418 *Γλύτωσε τὸ μακα τ.*—Ἐσώθη. Διέφυγε.

(3). 419 *Γλύτωσε ἀπ' τὸν τὸ ατόμα.*—Ἐπὶ τῶν ἀνεπίστως σωθέντων ἀπὸ βεβαίου κινδύνου.

(5). 420 *Ἀπ' τὴ δρίχα γλύτωσε.*—Παρ' ὀλίγον ν' ἀποθάνῃ

(6). 421 *Ἀπ' τοῦ Χάο τὰ χέρια γλύτωσε.*—Ἐπὶ ἀναλαβόντος ἀπὸ βαρεῖαν νόσον.

(10). 422 *Φτηνά τνὲ γλύτωσε.*—Μὲ μικρὰν ζημίαν ἐσώθη.

γλύφω (1). 423 *Νὰ τρώς καὶ ν' ἀγλύφς καὶ τὰ δάχλα σ.*—Ἵτι τὸ φαγητὸν θὰ σοῦ φάνῃ πολὺ νόστιμον.

(2). 424 *Θὰ πᾶ ν' ἀγλύψ τὰ πνάκια.*—Ἐπὶ παρασίτου ζῶντος ἀπὸ τὰ περισσεύματα τῶν ἄλλων.

(7). 425 *Τ' ἀγλυνε μὲ τὴ γλῶσσα τ.*—Ἦναγκάσθη ν' ἀναιρέσῃ δημοσίᾳ, ὅσα εἶπε.

γλῶσσα (48). 426 *Νὰ δαγάης τὴ γλῶσσα σ.*—Ἐπὶ τῶν κατηγορούντων ἄλλους.

(26). 427 *Ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχῃ καὶ κόκκαλα τσακεῖ.*—Ἐπὶ τῶν διὰ τῆς ἀθυροστομίας τῶν προξενούντων κακῶν εἰς τοὺς ἄλλους ἢ εἰς ἑαυτούς.

(16). 428 *Ἡ γλῶσσα τ ψαλίδ.*—Ἐπὶ φλυάρου.

(15). 429 *Μάλλιασε καὶ στούπιασε ἢ γλῶσσα μ.*—Ἐπὶ τῶν παρηκόων τέκνων εἰς τὰ ὁποῖα ἐβαρύνθη νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς αὐτὰς παραινέσεις καὶ παρατηρήσεις.

- (12). 430 *Βγήκε ἡ γλῶσσα τ μιὰ πθαμή.*—Ἐκουράσθη πολύ.
- (19). 431 *Ἔχι μεγάλη γλῶσσα.*—Εἶναι καυχηματίας. Ἐπίσης λέγεται καὶ *Ἔχι μεγάλα λόγια.*
- (23). 432 *Ἡ γλῶσσα ἔχι καὶ γλωσσοδέτ.*—Οἱ κατηγοροῦντες γρήγορα θ' ἀποστομωθοῦν ἀκούοντες τὰ ἰδικά των ἐλαττώματα.
- (32). 433 *Ὁ ἄθρεπος τιμῆται ἀπ τῆ γλῶσσα τ.*—Ὁ γλυκομίλητος ἀνθρώπος ἐκτιμᾶται.
- (30). 434 *Ἡ γλῶσσα τ ροδάνη.*—Ἐπὶ τῶν φλυάρων.
- 435 *Ἔδασ βγαίη κανεῖς σὲ σπῖτ, τὸν προσκῶνται κατὰ τῆ δῦσ τ, κα δῶας βγαίη κατὰ τῆ γρῖσ τ.*—Νὰ εἶσαι κόσμιος καὶ γλυκομίλητος.
- 436 *Νὰ δάγαγε φῖδ τῆ γλῶσσα τ καὶ νὰ μὴν ἔλεγε τέτοιον λόγο.* Ἐπὶ ἀπερισκέπτων λαλούντων ἐπιβλαβεῖς λόγους.
46. 437 *Ἡ γλῶσσα τ πολλὰ κόφτ, ράφτ.*—Ἐπὶ φλυαρῶν.
- (47). 438 *Ἡ γλῶσσα τ στάζ μέλλ.*—Εἶναι πολὺ γλυκομίλητος. Ἐπὶ κολάκων.
- (63). 439 *Δέθηκε ἡ γλῶσσα τ.*—Ἐχασε τὸ θάρρος του καὶ ἐσιώπησε
- (63a). 440 *Λύθηκε ἡ γλῶσσα τ.*—Ἐπὶ τῶν δειλῶν τῶν ἀναθαρρῶντων μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ κινδύνου.
- (64). 441 *Ἔχι γλῶσσα σὰν ἄχέρα.*—Προξενεῖ πικρίαν μὲ τοὺς λόγους της.
- (γνώμη 7a). 442 *Ὁ ἄθρεπος με τῆ γλῶσσα τ ἀγαπιέται.*—Ἐπὶ γλυκομίλητου.
- (31). 443 *Στόμα ἔχι καὶ γλῶσσα δὲν ἔχι.*—Ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων τὸ θάρρος νὰ διεκδικήσωσι τὸ δίκαιόν των.
- (61). 444 *Ἡ γλυκεία ἡ γλῶσσα βγάξ τὸ φῖδ ἀπ τῆ δρῦπα.*—Συμβουλή εἰς ἀγερώχους καὶ αὐστηροὺς προκαλοῦντας ἀντίδρασιν.
- (10). 445 *Γλῶσσα παπούτσ καὶ γνώσ κονκούτσ.*—Ἐπὶ αὐθαδῶν καὶ ἄθυροστόμων λαλούντων ἀπερισκέπτως.
- (31). 446 *Ἡ γλῶσσα τ τὸν ἔφαγε.*—Ἐπὶ ζημιωθέντος ἐξ αἰτίας τῶν λόγων του.
- (22). 447 *Ἡ γλῶσσα εἶναι δίκωπο καὶ τρομερὸ μαχαίρι, καὶ ἂν δὲν τὴν προσέχομεν πολλὰς πληγὰς μᾶς φέρει.*
- Διδασκαλία τοῦ σχολείου.
- γνώμη (7).** 448 *Μ' ἔνα γῶλο γεράξ κανεῖς, μὲ μιὰ γνώμ δὲ γεράξ.*—Δικαιολογία διὰ τὴν μεταβολὴν γνώμης.
- γνώση (16a).** 449 *Κοδὰ στὸ νοῦ καὶ ἡ γνώσ.*—Ἐπὶ εὐκόλως ἐννοουμένων.
- (36). 450 *Ποῖος τρελλὸς ἔχασε τῆ γνώσ τ νὰ τν εἴρης ἐσὺ.*—Εἰρωνικῶς ἐπὶ ἀνοήτων.
- 451 *Ἔχι τ πολλὴ τῆ γνώσ.*—Ὁμοίως ὡς ἡ προηγουμένη.
- 452 *Ἔδασ ἐμοίραζε ὁ Θεὸς τῆ γνώση καὶ τῆ χάρ,*

δὲ βρέθηκε κ' ένας ἀπὸ μᾶς ἀπὸ τὰ δυὸ νὰ πάρ.

Ἐπὶ ἀπερισκέπτων μὴ ἐπωφελουμένων, δεδομένης εὐκαιρίας.

(11α). 453 *Φόρτωσε τὴ γνώσ στὸ πετνό.*—Ἐπὶ ἀνοήτων.

(10). 454 *Ἐβανε γνώσ.*—Ἐσυνειτίσθη.

(18). 455 *Νὰ πούλγαρε τὴ γνώσ, θαλά πάμε ν' ἀγοράσμε.*—Ἐπὶ τῶν ἀναγνωρίζόντων ὅτι εἶναι ἀδύνατον ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἔλλειπῆ γνῶσίν των.

γνωστικὸς (2). 456 *Μαζωχτεῖτε οἱ γνωστικοὶ νὰ φᾶτε τοῦ τρελλοῦ τὸ βιό.*

—Γιὰ κείνους ποὺ φέρουν τὸν ἀνόητον εἰς τὸ φιλότιμον γιὰ νὰ τοὺς κερνᾷ καὶ νὰ τοὺς φιλεῦῃ.

γόνατα (4). 457 *Κόπακαε τὰ γόνατα μ.*—Ἐπὶ τρομοκρατηθέντων ἢ κουρασθέντων πολὺ.

γονιός (11) 458 *Πάρ' εὐκὴ ἀπὸ γονιό,
καὶ ἀνέβα στὸ βοννό.*

—Μὲ τὴν εὐχὴν τῶν γονέων, ἀσφαλῶς δύνασαι νὰ περιέλθῃς καὶ δάσος, ὅπου ἄγρια θηρία καὶ κλέπται.

γοργόν (1). 459 *Τὸ γοργὸν καὶ γάρον ἔχει.*—Ἐπὶ τῶν ταχέως ἐκτελούντων τ' ἀποφασίζόμενα.

γουδί (7). 460 *Τὸ γδί τὸ γόουχερ,
καὶ τὸ γούπανο στὸ χερ.*

Ἐπὶ τῶν ἐπιμόνως ἐπαναλαμβάνόντων τὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.

γούνα (3). 461 *Δὲν εἶναι τς γούνας τ' μαρίκλ.*—Ἐπὶ ξένων πρὸς τὰ ἡμέτερα συμφέροντα.

γουργούνη (19). 462 *Σὰ τὸ γρούνη σι λάσπ.*—Ἐπὶ ἀκαθάρτων.

(32). 463 *Τὸ γρούνη, καὶ τ ζούρλα τ νὰ κόψης, πάλε σι γουπριά θὰ πᾶ νὰ σκαλίξ.*—Ἐπὶ τῶν κακοσυνηθισμένων, ὅτι δυσκόλως ἀπομανθάνουν τὰς κακὰς των ἔξεις.

(19α) 464 *Φρόνημο σὰ τ βαπᾶ τὸ γρουνάκλ.*—Εἰρωνικῶς ἐπὶ ἀτάκτων παιδῶν.

465 *Σ'λομέται σὰ τὸ γρούνη π θὰ κλάσ.*—Ἐπὶ τῶν ἀφηρημένων, καὶ τῶν εὐρισκομένων εἰς δεινὴν οικονομικὴν θέσιν, ἕνεκεν τοῦ ἀσώτου βίου των.

(2γ) 466 *Γρούνια κατεβᾶς.*—Ἐπὶ ροχαλιζόντων καθ' ἕπνοους.

γούστο (2). 467 *Καθανεῖνας μὲ τὸ γούστο τ.*—Ἐπὶ ἀσυμφωνίας γνωμῶν. Ἀκόμη λέγεται καὶ καθανίνας μὲ τὴ γνώμ τ.

γράφω (14). 468 *Τὸ γραμμένο ἄγραφο δὲ γένεται.*—Ὅ,τι εἶναι πεπρωμένον θὰ γίνῃ. Ἐπὶ τῶν ἀδυνατούντων ν' ἀποφύγουν τὰς συνεπείας τῶν πράξεών των.

469 *Κάνε δὲ done γράφ.*—Οὐδόλως σέβεται καὶ ὑπακούει αὐτόν.

(12α) 470 *Σὲ γράφω ἐκεῖ π δὲ πιάη μελάη.*—Σὲ περιφρονῶ.

- (13). 471 Σὲ γράφω στὰ παλιά μ τὰ παπούτσια.—'Επὶ μεγάλης περιφρονήσεως.
- (10). 472 Ποῦ τὸ ἤρρες γραμμένο ; —'Επὶ τῶν ἐχόντων παραλόγους ἀπαιτήσεις.
- γραφτό** (1). 473 Ἔτις ἤδανε τὸ γραφτό μ.—'Επὶ ἀπροόπτῳ συμφορᾷ.
- γριά** (21). 474 Γλυκάθηκε ἡ γριά στὰ σῦκα, ἔφαγε καὶ τὰ σκόφλα.—'Επὶ τῶν ζητούντων τὴν αὐτὴν χάριν ἐκ δευτέρου.
- (68). 475 Θυμήθηκε ἡ γριά το μεσοχειμῶνο ἀγούρ.—'Επὶ παρακαίρου ἐπιθυμίας.
- (82). 476 Μιά γριά μονοδοντοῦ, ἄντρα γύρεβ ἢ ποροδοῦ.—'Επὶ παρήλικος νυμφευομένης.
- γρόσι** (10). 477 Ἔχεις γρόσια ; Ἔχεις γλῶσσα.
- (φλωρί 2). Ἔχεις φλοριά ; Ἔχεις θωριά.
- Ἔχεις χρυσό ; Ἔχεις Χριστό.—'Ο ἔχων χρήματα παντοῦ εἶναι εὐπρόσδεκτος.
- γρῦ** (1). 478 Δὲν ἔβγανε γρῦ ἀπ' τὸ στόμα τ.—'Επὶ τῶν αἰφνιδίως ἀποθνησκόντων, ἢ δικαίως ἐπιπληχθέντων καὶ ἀποστομωθέντων.
- γναλί** (2). 479 Τά καμε γναλιά κάρφια.—Κατεσπατάλησε τὰ πλούτη του.
- (7). 480 Τὸν ἔβανε τὰ γναλιά.—'Επὶ ἀπατηῶνων, τὸν ἐξηπάτησε.
- γυναῖκα** (112). 481 Σὺν γυναίξι καὶ τέκνοις.—Οἰκογενειακῶς.
- γυρεύω** (31). 482 Τὸ γρέβ με τὸ κερί.—'Επιθυμεῖ διακαῶς.
- (43). 483 Τρέχε γύρευε.—'Επὶ ἀκαρῶς ὑπενθυμιζόντων, ἢ ζητούντων τ' ἀνάξια λόγου.
- (7). 484 Γυρέβ φύλλι στ' ἄχερα.—'Επὶ ζητούντων τὰ μηδαμινά.
- (11). 485 Γυρέψεως μὴ δόσεως, κλέψεως συγχωρήσεως.—'Επὶ κλεψάντων ὅτι ἐζήτησαν καὶ δὲν τοῖς ἐδόθη. Δικαιολογία.
- (38). 486 Τὰ μικρά δὲν ἤθελες, τὰ μεγάλα γύρευες, τράβα γέρο διάβολε.—'Επὶ τῶν ζητούντων τὰ καλύτερα καὶ ἀπολαυόντων τὰ χειρότερα.
- γυρίζω** 487 Θὰ με γρίσι τὰ δανικά πίσω.—Εἰρωνικῶς ἐπὶ ἐκείνων ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν περιμένομεν τίποτε.
- (14). 488 Ὅδε πάγαινες ἐσὸν ἀπ' αὐτὸν τὸ δρόμο, ἐγὼ γύρζα.—'Εχω πείραν καλλιτέραν τῶν ὄσων λέγεις.
- (6). 489 Γιρίζ σα δὸ μύλο.—'Επὶ ἀσταθῶν καὶ ἐπὶ ἀνησύχων παιδίων.
- (9). 490 Θὰ γρίσι ὁ τροχὸς νὰ γαμήσ κι' ὁ φτωχός.—Θὰ ἔλθῃ ἡ σειρὰ νὰ εἴμεθα ἡμεῖς ἰσχυροὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἐνδεεῖς.
- (18). 491 Γύρσε τὸ φύλλο.—'Ηλλάξε συμπεριφορὰν, ἢ γνώμην.
- 492 Γύρσε τὰ λόγια τ.—'Ομοίως.

- 493 *Τονε γύρσε τ ράχι τ.*—Τὸν ἐγκατέλειψε, ἢ τοῦ ἔδειξε τὴν δυσμένειάν του.
- 494 *Μὲ κβαρητὸ νερό, μύλος δὲ γ'ρίζ.*—Ἐπὶ τῶν προσημενόντων νὰ ζήσουν διὰ τῆς βοήθειας τῶν ἄλλων.
- γύρισμα** 495 *Ἔχει ὁ καιρὸς γυρίσματα* = Ἐλπίζω εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης.
- γύφτος** (2). 496 *Στὸ γύφτο στάχτ γλρέβς*; —Ἐπὶ τῶν ζητούντων ἀνάξια πράγματα, ἢ ἀνύπαρκτα.

Δ

- δάκρυα** (7). 597 *Χόνι μαῦρα δάκρυα.*—Ἐπὶ κλαιόντων πικρῶς.
- 498 *Σὰ φουδούκια ἔτρεχαν τὰ δάκρυα τ.*—Ἐπὶ δακρύων λύπης ἢ μετανοίας.
- δάκτυλος** (21). 499 *Ὅποιος δάχλο νὰ κόψης πορεῖ.*—Οἱ γονεῖς ἐξ ἴσου ἀγαποῦν ὅλα τὰ τέκνα των. Ὅταν πρόκειται νὰ ἐκλέξῃς ποῖον τῶν συγγενῶν νὰ στερήσῃς τινὸς ἢ νὰ ἐπικρίνῃς.
- (17). 500 *Γουὺλ τὰ δάχλα δὲ εἶναι ἕνα.*—Ὅλοι οἱ συγγενεῖς δὲν ἔχουν τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα.
- (32). 501 *Τονε παίζ στα δάχλα.*—Τὸν ἄγει καὶ τὸν φέρει.—Εὐκόλως τὸν παρασύρει, τὸν καταπειθεῖ ἢ τὸν ἀπατᾷ.
- δανείζω** (6). 502 *Στὸν πόλεμο ἄρματα δὲν δανείζνε.*—Ἐπὶ τῶν ζητούντων βοήθειαν ἐν καιρῷ τιτοδείας.
- δανικὸς** (9). 503 *Δανικὰ τὰ πράματα.*—Ὅταν κάμνωμεν τι εἰς ἄλλον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἀνταποδοσεως.
- 504 *Τὸ δανικὸ δανεῖζεται, ἢ χάρι τ ἀπομήσκει.*—Δικαιολογία τῶν συνηθιζόντων νὰ δανεῖζονται.
- (4). 505 *Δανικὰ κι ἀγύρστα.*—Ἐπὶ τῶν ζητούντων δάνειον τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν θὰ πληρώσουν.
- δείχνω** (10). 506 *Ἐλα babā νὰ σὲ δείξω ποὺ τό χι ἢ ν-νέ μ.*—Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νὰ διδάξουν τὰ πασίγνωστα εἰς τοὺς μεγαλυτέρους των.
- δένω** (16). 507 *Ἐδесе τὸ γάδαρο τ.*—Ἐπὶ τοῦ ἐξασφαλίσαντος τὴν συντήρησίν του.
- (1). 508 *Αὐτὸς λύνη καὶ δένη.*—Ἐχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν νὰ ρυθμίση τὴν ὑπόθεσιν.
- 509 *Ἐδесе τὸ βτύνη.*—Ἐπέδесе τὴν πληγωμένην κεφαλὴν του.
- δέρω** (13). 510 *Δὲ βορ νὰ δεῖρ τὸ γαδούρ καὶ δέρνε τὸ σμάρ.*—Ἐπὶ ἀδίκως τιμωρουμένου ἀδυνάτου, ἀντὶ τοῦ πταίοντος ἰσχυροῦ ἐνόχου.

- δεσπότης.** 511 Πέρασε ὁ δεσπότης πὸ μέσα.—'Επὶ φαγητοῦ τὸ ὅποιον ἐκάη εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς χύτρας.
- διαβάξω.** 512 Νά τονε στείλιμε στὸ βαπᾶ νά τονε διαβάσ.—'Επὶ ἐκκεντρικῶν.
- διάβολος** (4). 513 Ἄναγε στὸ διάβολο κερὶ, ὡς νὰ περάῃς τὸ γιοφύρ.—Κολάκευσον τὸν φαῦλον ἰσχυρόν, ἕως οὗ παρέλθῃ ὁ κίνδυνος.
(68). 514 Νά σέ πάρ ὁ διάβολος καὶ νά σ' ἄλλεσ ὁ μύλος.— Κατάρρα.
614 Τονε βήκ ὁ διάβολος.—Εἰσηλθεν εἰς πειρασμόν. Ἐσκέφθη τὸ κακόν.
(102). 516 Γιατί σκάν-νε οἱ διαβόλι ; — Γιατί κλάν-νε οἱ πεθαμένι.—'Επὶ οὐτιδανῶν εὐπορούντων καὶ περιφρονούντων τοὺς ἄλλους.
517 Τονε γέλασ ὁ διάβολος.—'Επαθε ὀνειρώξιν.
(27). 518 Εἶναι γιὰ τὸ διάβολο πεσκέσ.—'Επὶ ἐλεινοῦ ἀνθρώπου.
519 Ὁ διάβολος νά σκάσ, θά τὸ κάμω.—'Εξάπαντος θά τὸ κάμω.
(66). 520 Μὲ κακὸ διάβολο ἔβλεξε.—Μὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἀνθρώπον συνεταιρίσθη.
(7). 521 Τὸν σοῦδ-σε ὁ διάβολος.—'Επὶ τῶν ἀνελπίστως ἐγκληματισάντων.
(112). 522 Μ' ἀπανεβκαν οἱ διαβόλι.—'Εξωργίσθη.
(29). 523 Εἶναι διαβόλι κάλιτσα.—'Επὶ πολυμηχάνων καὶ ἐφευρετικῶν.
524 Εἶναι σὰ διάβολος ξυδάτος.—Εἶναι ἀπειροπαίητος. Λέγεται διὰ τοὺς μὴ φροντίζοντας διὰ τὸ παρουσιαστικόν των. Ἄσχημος
(91). 525 Νὲ τὸ διάβολο νά-δγῆς, νὲ τὸ σταυρό σ νά κάνς.—Οὔτε νὰ λάβης ἀνάγκην τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου ἢ βοήθειαν, οὔτε νὰ τὸν κολακεύσης.
(113). 526 Τὸν ἔχι γραμμένο στοῦ διαβόλι τὸ κατὰστιχο —'Εχει πολὺ κακὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ.
627 Θέλω νὰ γίνω καλόγερος νὰ σώσω τὴ ψυχὴ μ,
Μὰ δὲ μ' ἀφήρη ὁ διάβολος πῶχω μέσ στὸ βρακί μ.—Δικαιολογία τῶν γυναικοφύλων ἀνθρώπων.
(97) 528 Πῆγε στὸ διάβολο.—'Επὶ κακοῦ ἀποθανόντος ἢ ἀναχωρήσαντος.
(100). 529 Ποῦ στὸ διάβολο πῆγε; —'Επὶ ἀναζητουμένου καὶ μὴ ἀνακαλυπτομένου.
(100). 530 Τὰ καλῶς συναγμένα, τὰ μσὰ εἶναι τοῦ διαβόλι.—Τὰ κακῶς συναγμένα καὶ ὁ νοικοκύρς μαζί.— Καὶ ὁ διὰ τοῦ κόπου κερδίζων ἐνίστε ὑφίσταται ζημίας.
(37). 531 Τσάκει τοῦ διαβόλι τὸ ποδάρι.—'Αφησε τὸ πείσμα καὶ ὑποχώρησε.

- (26). 532 Ἡρε ἀπ' τ διαβόλ τ μάνα.—Ἡλθε ἀπὸ πολὺ μακράν.
- (28). 533 Εἶναι διάβολος μὲ τὰ κέρατα.—Ἐπὶ πολὺ πανούργου καὶ κακοῦ.
- (4). 534 Ἐχως ὁ διάβολος τιν ὄρα τ.—Εἰσήλθεν ἡ δικήνοια εἰς τὴν συντροφιάν.
- (106). 535 Στοῦ διαβόλ τὸ γῶλο.—Ἐπὶ μεγίστης ἀπογοητεύσεως διὰ τὴν συμπεριφορὰν τινος.
- 536 Ὅποιος ἀφήνῃ τὸ ἔργο του κα ἄλλη δουλειὰ γυρεύει,
ὁ διάβολος στὸ κῶλο του φασούλια μαγειρεύει.
- Διὰ τοὺς ἐγκαταλείποντας τὸ ἐπάγγελμά των καὶ ἐπιδιδόμενους εἰς ἄλλα ἔργα.
- (115). 537 Τογε πῆρ ὁ διάβολος καὶ τὸν σήκωσε.—Ἐπὶ ἀνθρώπου καταστραφέντος ἔνεκεν τῶν ἀνομιῶν του.
- 538 Ὁ διάβολος δλεῖα δὲν ἔχῃ τέτοια πράματα ἀνακατών.—Ἐπὶ τῶν ἀνακινούντων παλαιὰς ἔριδας.
- διαλέξω** (14). 539 Ὅποιος διαλέξῃ, τ ἀποδιδοῦν δια πέρνει.—Ἐπὶ τῶν ἀποκρουσάντων προταθὲν συνειδήσιον μετὰ καλῆς νύμφης καὶ ἔπειτα ἀναγκασθέντων νὰ πάθουν ἄλλην πολὺ χειρότεραν.
- διδάσκω** (1). 540 Διδάσκαλε που δίδασκες καὶ νόμον δὲν ἐκράτιες.—Ἐπὶ τῶν τοὺς πάντας συμβουλευόντων ἄλλὰ μηδὲν ἐκτελούντων.
- δίκιο** (10). 541 Νὰ ποῦμε τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιο.—Ὅταν ἀναφέρωμεν τὰ ἐλαφροντικά τοῦ πταίσαντος.
- δικὸς** (8). 542 Μὲ τὸ δικὸς σ φάγε, πιε κα ἄλισβερις μὴ γάμνης.=Μὴν ἔχης δοσοληψίας μὲ συγγενεῖς σου, διότι θὰ δυσανεστηθοῦν ὅταν τοὺς ζητήσης νὰ σοῦ ἐπιστρέψουν τὰ δανεισθέντα.
- (39). 543 Τὰ δικά μας εἶναι καρῶδια καὶ βροδᾶνε τὰ δικά σας σῦκα καὶ ζλιούδα.—Ἐπὶ τῶν κατηγορούντων τοὺς ἄλλους διὰ ἐλαττώματα ὅμοια μὲ τὰ ἰδικά των.
- (22). 544 Κάλλιο δικὸ σ βαλωμένο
παρὰ καινούργιο ξένο.
- Ἐπὶ τῶν δανειζομένων ἐνδύματα διὰ γάμους καὶ εορτὰς καὶ κομπίζοντας δι' αὐτά.
- (22). 545 Καθαρίνας μὲ τὸ δικὸ τ.=Ἐκαστος μὲ τὴν γνώμην του ἢ τὸ συμφέρον του.
- δίνω** (71). 546 Δίνε μὲ τὰ χέρια καὶ γύρευε μὲ τὰ ποδάρια.—Ἐπὶ τῶν δανειζόντων εἰς κακοπληρωτάς.
- (8). 547 Δὲ δίνῃ πεδάρια.—Ἐπὶ τῶν ἀδιαφορούντων.
- (34). 548 Δὸ μ κερά τὸν ἄδρα σ, καὶ σὺ πάρε τὸ γούπανο.—Ἐπὶ τῶν ζητούντων πράγματα ἀπαραίτητα εἰς τοὺς ἄλλους.
- 549 —Δόσε μ ἕνα κιλὸ στάρ.—Εἶν τὸ τσβάλλις βαλωμένο;—Εἰρωνι-

κῶς, ἐπὶ τῶν ζητούντων δανεικά.

(60). 550 Πῆρε κ' ἔδωκε.—Διεφημίσθη εἰς ὄλο τὸ χωριό.

(113). 551 Τὸν ἔδωκαμε πρόσωπο γροῦβ κι ἀσιτάρ.—Ἐπὶ θρασέων οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ καταχρασθοῦν τῆς καλωσύνης καὶ ἀνοχῆς μας.

(89). 552 Ὅπ δίνι μὲ τὸ δεξι τὸ χέρ

τὸ ξερβὶ νὰ μὴ δὸ ξέρ.—Ὅτι δὲν πρέπει νὰ διαλαλοῦμεν τὴν καλωσύνην τὴν ὁποίαν κάμνωμεν.

(66). 553 Τὸν ἔδωκε μιὰ στοὶ Δόξα Πατρί.—Τὸν ἐκτύπησε κατακέφαλα.

(11). 554 Δὲ δίνι τὸν ἀγγελό τ θυμίαμα.—Ἐπὶ μὴ δανειζόντων οὔτε εἰς τοὺς συγγενεῖς τῶν τὸ παραμικρόν.

(25). 555 Δὸ μ ταισί, νὰ λιλι.—Ἐπὶ κοιλιδοῦλων καὶ πόρων.

(13). 556 Δὲν εἶν' ἀπ' τῆ Τῆρο, εἶν' ἀπ' τῆ Πάρο.—Ἐπὶ δεχομένων κεράσματα, ἀλλὰ μὴ κερνόντων τοὺς ἄλλους.

557. Θά τρε δώκλις τ' ἀγὸ στοὶ στόμα.—Εἰρωνικῶς ἐπὶ τέκνων ἢ συγγενῶν τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ γεροκομήσουν τοὺς γονεῖς ἢ πενθερούς τῶν.

558 Τὸν ἔδωκαμε τὰ παπούτσιὰ στοὶ χέρ.—Τὸν ἐξεδίωξαν.

(45). 559 Ἐδωκε μιὰ ἐλιά γιὰ νὰ πάρ' ἕνα τλούμ λάδ.—Ἐπὶ τοῦ προσφέροντος δῶρα εὐτελεῖ διὰ ν' ἀπαιτῆ μεγάλας περιποιήσεις καὶ δαπανηράς.

δίπορτο (1). 560 Τὸ χι δίπορτο.—Ἐπὶ τῶν προσποιουμένων τὸν φίλον πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς ἀντιπάλους.

διψῶ (7). 561 Ἐνοδα π' διψῶ ἢ ἀλλή σ, μὴ χύνλις νερὸ ὄξω.—Βοήθει πρῶτον τοὺς συγγενεῖς σου.

δόντι (26). 562 Τὸν ἔδειξε τὰ δόδια τ.—Ἐπὶ τῶν ἀνθισταμένων ἐνεργῶς κατὰ τῶν ἀρπακτικῶν διαθέσεων τῶν ἄλλων.

(38). 563 Δόδια τρίζ.—Προσμένει εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθῆ.

(2). 564 Ἀκόνισε τὰ δόδια σ.—Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ὀρεγομένων πράγματα μεγάλης ἀξίας, ἢ ζητούντων κόρην ἀνωτέρας κοινωνικῆς θέσεως.

(13). 565 Νὰ σκαλίξ τὰ δόδια τ, δκό μας ψωμι θάυρη μέσα.—Ἐπὶ ἀχαρίστων.

(4). 566 Δέ εἶναι γιὰ τὰ δόδια σ.—Δὲν σὲ ταιριάζει.

(26). 567 Τὸν ποεῖ τὸ δόδ τ—Εἶναι ἐρωτευμένος. Τὸ ἐπιθυμεῖ.

δουλειά (39α). 568 Κύτταξε τ δλειά σ.—Μὴν ἀνακατόνεσαι εἰς πολιτικὰς διενέξεις.

(59). 569 Παλιὰ δλειά.—Μάλιστα, ὅπως λέγεται εἶναι.

(82). 570 Τῆ σημερινή δλειά σ, μὴν ἀφίνλις γιὰ αἴριο.—Ἐπὶ τῶν ἀναβαλλόντων τὴν ἔγκαιρον ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν.

(35). 571 Ἡ πολλή δλειά τρώτ τὸ νοικοκύρ.—Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν.

(44). 572 *Σὰν ἤδανε ἡ δλειὰ καλή, θὰ δούλευε κι ὁ δεσπότης.*—'Επὶ τῶν ποραπονουμένων διὰ κοπιώδη ἐργασίαν.

(41). 573 *Μπάλωνε, ξήλωνε, δλειὰ νὰ μὴ σὲ λείπ.*—'Επὶ τῶν ἀπροσέκτως ἐργαζομένων καὶ ἀναγκαζομένων νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ κακῶς κατασκευασθὲν ἀντικείμενον

573 *Ὁ τεβέλγς τ δλειὰ τν ἔχλ γιορτερή.*— Δηλαδῆ ἐργάζεται μόνον ἅπαξ ἢ δις τῆς ἐβδομάδος. Εἰρωνικῶς.

(19). 575 *Ἐχμε δλειὲς μὲ φοῦδες.*—'Επὶ μεγάλων δυσχερειῶν.

576 *Ἄς τῆ δλειὰ σ και πιάνε τὰ βλιά σ.*—'Επὶ τῶν παραμελούντων τὰς ἐργασίας των χάριν τῶν γυναικῶν.

(29). 577 *Ἡ δλειὰ τ πάϊ πρίμα.*—'Επὶ τῶν ἐπιτυγχανόντων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των.

(30). 578 *Ἡ δλειὰ νηκὰν τῆ φτώχεια.*—'Οποῖος ἐργάζεται δὲν πεινᾷ.

(31). 579 *Ἡ δλειὰ ἀροπή δὲν ἔχλ και χαρά στον πὸν τὴν ἔχλ.*—'Ἡ τιμία ἐργασία ὅσον ταπεινὴ καὶ ἂν εἶναι ἀξίζει.

580 *Ἡ δλειὰ τ πάϊ κοσῶν.*—Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ἀνικάνων.

581 *Μὴ μόνε δλειὰ.*

Και κομμά διαβολιά.—'Επὶ τῶν ἐργαζομένων εἰς ξένας ἐργασίας καὶ νοσοῦντων ἐκ τοῦ κοποῦ συμβουλή.

δλειώω (24). 582 *Δούλεψε στὰ νειάτα σ νᾶχλς στὰ γεράματά σ.*—'Επὶ τῶν ἐπαιτούντων.

(14α). 583 *Δούλεψε νᾶ φᾶς και κλέψε νᾶχλς.*—'Επὶ δκνηρῶν.

(100). 584 *Ἀλέβ σα δὸ σκνλί* = 'Εργάζεται πολὺ.

(52). 585 *Ἀλέβ σα δὸ σκλάβο, και τρώλ σὰν ἀφέντης.*—'Επὶ τῶν ἐργαζομένων καλῶς καὶ καλῶς τρεφομένων.

δουλευτής (5). 586 *Ὁποῖος δλέβ, νηστικός δὲν ἀπομήσκλ.*—'Ο ἐργαζόμενος δὲν πεινᾷ.

δράκος (1). 587 *Δράκ φωνή δὲν ἄκσε ἀκόμα.*—'Επὶ τῶν μὴ περιελθόντων ἀκόμη εἰς δυσκολίας τοῦ βίου.

δρόμος (9). 588 *Ὁπ τὸ βγάνι ὁ δρόμος.*—'Επὶ τῶν ἐγκαταλειπόντων ἑαυτοὺς εἰς τὴν τύχην. Λέγεται καὶ *Ὁπ τὸ βγάνι ἢ ἄκρη.*

(2). 589 *Ἀνξε τὸ δρόμο.*—Πρῶτος ἔκαμε τὴν ἀρχὴν καὶ ἠκολούθησαν καὶ οἱ ἄλλοι.

(13). 590 *Τὸν ἔδωκε δρόμο.*—Τὸν ἀπέβαλλε, ἐπὶ ἐγκύων = 'Υπέστη ἄμβλωσιν. Ἀκόμη = ἔκλασε.

(3). 591 *Ἀπόμκε στις πέδε δρόμ.*—'Εμεινεν ἄστεγος.

(8). 592 *Ὁ δρόμος εἶναι ἀνοιχτός.*—Εἰς τοὺς ἀπειλοῦντας νὰ μᾶς ἐγκαταλείψουν ἐνῶ ἡ παρουσία των δὲν μᾶς εἶναι ἀπαραίτητος.

(6). 593 *Πῆρε δρόμο.*—'Επὶ τῶν ἐπιτυγχανόντων.

- (6α) 594 Ἐχασε τὸ δρόμο τ.—Ἀπεπλανήθη
 (15). 595 Τράβα δρόμο.—Φύγε. Ἐπὶ δὴληρῶν.
 (14). 596 Μὴ μὲ κόβς τὸ δρόμο μ.—Μὴ μ' ἐμποδίζεις.
δύο (18). 597 Ἀνὸ καὶ δυὸ κáιμονον τέσσερα.—Ἐπὶ πραγμάτων εὐκόλως ἀποδεικνυμένων.
 (19). 598 Σ' ἔνα κολτούκι δυὸ καρπούζια δὲ κβανιοῦδαι.—Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρούντων πολλὰ καὶ ἀποτυγχανόντων. Ὁμοία τουρκικὴ παροιμία.
 (67). 599 Θὰ σὲ βάνη τὰ δυὸ ποδάρια σ' ἔνα παπούτς.—Θὰ σὲ φέρει εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν.
 (61). 600 Ὅπου δυὸ καὶ κείνος τρεῖς.—Ἐπὶ τῶν μὴ ἔχόντων οἰκογένειαν.
 (73). 601 Ἀνὸ σπασμένη ἔνα γερὸ τορε ηἰκάνε.—Ἐπὶ τῶν ὑποτιμώντων τὸν κίνδυνον, ὑπερτιμώντων δὲ τὰς ἰδίας δυνάμεις.
 602 Ἀνὸ νομάτ
 μ ἔνα μάτ.—Ἐπὶ ἀπροσέκτων καὶ ἀπείρων συντρόφων.
 (31). 603 Ἀνὸ τζαμπάζδες σ' ἔνα σκοινὶ δὲ χορῆνε.—Ἐπὶ ἀσυμφωνίας ἔνεκεν συγκρουομένων συμφερόντων—Δύο ἐγωῖσται ἀδύνατον νὰ συμφωνήσουν. Λέγεται διὰ τοὺς ἀνελικρινεῖς καὶ ἀναιροῦντας τὰ συμφωνημένα.
δωδεκάδα (1). 604 Θὰ βάνη κ' ἔκεινος τὸν ἑαυτό τ με τ δωδεκάρα.—Ἐπὶ τῶν ὑπερτιμώντων ἑαυτούς.
δώδεκα. 605 Λώδεκα Ἀπόστολι καθένιας με τὸ νόνο τ.—Ἐκαστος ἔχει τὰς θλίψεις των.

Ε

- ἑαυτοῦ** (15). 606 Κάθε πετινὸς σι κουπριά τ λαλεῖ.—Ἐκαστος ἔχει ἰσχὺν καὶ ὑπόληψιν εἰς τὸ ἰδικόν του περιβάλλον.
 (28). 607 Καθανεῖς τὸ νόρδο τ μοσκοκῦδωνο τορε θαρρεῖ.—Ἐκαστος συγχωρεῖ τὰ ἴδια σφάλματα.
 608 Ὅ,τ τραβάν κανεῖς, ἀπ' τὸ κεφάλι τ.—Ἐκαστος ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος ὑποφέρει.
ἑβραϊκός (2). 609 Ὁβραῖκα παζάρια.—Ἐπὶ τῶν μακρυνόντων τὴν συμφωνίαν.
ἑβραῖος (17). 610 Φωνάξ σὰ τὸν Ὁβριό.—Ἐπὶ τῶν μεγάλως βοόντων διὰ νὰ καλύψουν τὴν ἀδικίαν των.
ἑγγυητής (4). 611 Ἐγγυητής καὶ πληρωτής.—Ἐπὶ τῶν πληρωνόντων ἕνα χρέη, διότι εἶναι ἐγγυηταὶ αὐτῶν.

ἐγὼ (27). 612 *Σήκω σὺ νὰ κάτσω γώ.*—'Επὶ ἐγωῦστῶν, ἐπιδιωκόντων τὸ ἴδιον συμφέρον.

(14a). 613 *Ἔμεῖς κ' ἐμεῖς.*—Κανεὶς ξένος δὲν ὑπάρχει μεταξύ μας.

(29). 614 *Φεῦγα διάβολ' ἀπὸ μένα καὶ πᾶνε στὸ γείτονα μ.*—'Επὶ τῶν προσπαθούτων ν' ἀποφύγουν ζημίαν τινα ἐπὶ βλάβῃ τρίτου.

ἐδῶ (8). 615 *Καὶ δῶ μαῦρα, κ' ἐκεῖ σκοινά.*—'Επὶ δύο κακῶν, ἕξ ἴσου δυσαρέστων.

616 *Ὡς ἐδῶ καὶ μὴ παρέκλ.*—Δὲν σὲ ἀνέχομαι πλέον. 'Επὶ ὀχληρῶν.

εἶμαι. 617 *Εἶναι φωτιά παραχωμέη.*—Εἶναι λίαν ἐνεργητικός, ἂν καὶ δὲν φαίνεται τοιοῦτος.

(9). 618 *Δέ εἶναι Γιάννης, εἶναι Γιαννάκης καὶ Ὁχλ. Γιάννης μόνη Γιαννάκης.*—'Επὶ τῶν ζητούντων νὰ μᾶς ξεπατήσουν ζητοῦντες ἢ προσφέροντες αὐτὸ τὸ πράγμα ὑπὸ ἄλλο ὄνομα.

(17). 619 *Σὰν εἶναι, νὰ εἶναι, καὶ σὰ δὲν εἶναι, χίτς νὰ μὴν εἶναι.*—'Επὶ διδόντων ὀλιγότερον τοῦ δέοντος.

(6). 620 *Πές με ποιόνα ἔχει φίλῳ γὰ σὲ πῶ ποιὸς εἶσαι.*—Οἱ φίλοι ὁμοιάζουν.

(16). 621 *Εἶναι τς γούλας τ' μαγιά.*—Εἰρωνικῶς, δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μετ' αὐτοῦ.

622 *Τὰ μαῦρα δέ εἶναι δικὰ μας καὶ τ' ἄλλα γούλα ξένα.*—Κανένα. Εἰρωνικὴ ἀπάντησις εἰς τοὺς ἐρωτῶντας ποῖα εἶναι τὰ δικὰ μας πρόβατα ἢ γίδια.

623 *Εἶν' ἀπά στὸ ξιμὶ τς.*—'Επὶ νεάνιδος, εἰς ὄραν γάμου.

624 *Εἶναι γὰ τὰ σίδερα.* ἢ *Εἶναι γὰ τὸ διάβολο πεσκές.*—Λέγεται διὰ τὸν κακὸν καὶ βλαβερὸν ἄνθρωπον.

625 *Ποῦ εἶσαι γιέ μου νὰ μὲ δγῆς;*

πῶς χορεῦω γιὰ ψωμί,

πῶς χορεῦω γιὰ τυρί.—'Επὶ τῶν καλομαθημένων, τῶν ὁποίων ἀπουσιάζει ἢ ἀπέθανεν ὁ προστάτης καὶ εὐρισκομένων εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.

Προέκυψεν ἀπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον: Μιὰ φτωχιά χήρα ἔφαγε τὰ νύχια τς νὰ ξενοπλένῃ ὡς π νὰ σπουδάξῃ τὸ μοναχογιό τς γιατρό. Σὰ βῆρε ὁ γιὸς τὸ δίπλωμα τ κι ἄρκεψε νὰ δλέβ, δὲν ἄφνε πιά τ μάννα τ νὰ κάμνη τίποτα. Εἶχε δούλα γιὰ τοὶ δλειές, καὶ ἡ μάννα τ ἀρεξιὸ καὶ ξαπλωταριό. Τὸ καταπόδ, σὰ βατρεύκε ὁ γιατρός, ἡ γιναῖκα τ δέ δνε σβάθσε τ βεθερά, καὶ τν ἔγλεπε σὰ δὸ διάβολο τς μέσ στὸ σπίτ. Γιαταυτὸ ἄμα γένικε πόλεμος καὶ πῆγλ ὁ ἄδρας τς, κι ἀπόμκε αὐτήν νι μὲ τ βεθερά δέ τν ἔδινε νὰ φαί καὶ τνε βαίδευε γιὰ νὰ πεθάνῃ

μιὰν ὥρα βροστήτερα. Ἡ πεθερὰ ἔπεσε στὰ ποδάρια τς καὶ τνε πα-
ρακάλεσε νὰ τνε δώκῃ μιὰ βούκα ψωμάκι, καὶ μιὰ στάλα τυράκι γιὰ
νὰ παρηγορήσῃ τ βεῖνα τς. Ἄπ' τὰ πολλὰ ἡ νύφ παραδέχκε νὰ τνε
δώκῃ σὰ χορῆψ βροστά τς καρσιλαμά, καὶ πῆ ἕνα καινούργιο τραβούδ.
Τότες σκώθηκε ἡ γριὰ καὶ χόρευε μ' αὐτὸ τὸ τραβούδ.

Συνήθως λέγεται μόνον ὁ πρῶτος στίχος μὲ τὴν σημασίαν τί ἡ
μουν καὶ πῶς κατήντησα.

ἐλπίζω. 626 Ὁ ἐλπίζων χαίροντας

ἀπολαμβάνει χέζοντας. — Ὁ ἐλπίζων ἐπιτυγχάνει. Ὑπόκειται
ὁ ἐξῆς μῦθος: Ἐνας ἄθροπος ἔλεγε ἔχ' ἐλπίδα νὰ πλουταίν' καὶ νὰ
γλυτώσ' ἀπ' τὰ βιάσανα τῆς φτώχειας. Ἀμὰ κάθε χρόνο καὶ χειρό-
τερα. Μιὰ μέρα βγήκε σὰ ὄξω νὰ κάμῃ τὸ χορῶ τ τὸ νερό, καὶ ἐκεῖ
πῶκατσε πῆρε κ' ἕνα τσάνκο καὶ σκάλιζε κατὰ γῆς. Σκαλίζοντα βρί-
σκ' μέσ στοῦ χῶμα μιὰν ἀρμαθιὰ φλουριά, καὶ μ' αὐτήντα ἔσιαξε τὴ
δλειὰ τ. Ἀκόμα σημαίνει ἐκεῖνα πού ἐλπίζει μὲ χάρι τ' ἀπολαμβάνει
μὲ λύπη.

ἐμπόδιο (1). 627 Κάθε βόδιο σὲ καλῶ. — Ἐπὶ τῶν ἐμποδιζομένων εἰς τὴν
ἐκτέλεσιν πράγματός τινος, παρηγορία.

ἕνας. 628 Σ ἕνα πθάρο κλάν-νε. — Συνεργάζονται. Ἐχουν πολὺ στενάς
σχέσεις.

ἔννοια. 629 Χόρευε κερά Κασοῦ,

κ' ἔχε κ' ἔννοια τοῦ σπιτιοῦ. — Ἐπὶ τῶν παραμελούντων τὸ
καθῆκον των χάριν τῆς διασκεδάσεως.

ἐντρέπομαι (19). 630 Ὅποιος ἀρέπεται,

πολλὰ καλὰ στερεύεται. — Ἐπὶ τῶν ἐντρεπομένων νὰ
ζητήσουν ὅ,τι χρειάζονται.

ἐντροπή. 631 Δὲν ἔχ' γέ ἀροπή νὲ τσίπα.

ἔξυπνος. 632 Τὸ ἔξυπνο τὸ πλί, καὶ ἀπ' τὰ δυὸ ποδάρια πιάνεται. — Ὁ πο-
νηρὸς εὐρίσκει πονηρότερον καὶ ζημιοῦται.

ἔξω (11). 633 Ὅς' ἀπ' τὸ χορῶ, πολλὰ τραβούδια λένε. — Ἐπὶ τῶν συμ-
βουλευόντων τί νὰ πράξωμεν, μὴ δυναμένων ὁμως νὰ ἐφαρμόσουν
οὔτε αὐτοὶ τὰς συμβουλὰς των.

ἔργατα. 634 Τὰ ἔργατα τ εἶναι μεγαλύτερα ἀπ' τὸ βόι τ. — Ἐπὶ μικρῶν
ἀλλ' ἐνεργητικῶν ἀνθρώπων. Ἀκόμη ἐπὶ διεστραμμένων παιδίων.

ἔρμος. 635 — Ποῦ πάτε ἔρμα; — Πᾶμε νὰ ρμίζμε καὶ ἄλλοῦ. — Ἐπὶ ἐνδυ-
μάτων ἀποβιωσάντων τὰ ὁποῖα χαρίζονται εἰς πτωχοῦς.

ἔρχομαι (2). 636 Ἦσαν τ' ἄγρια νὰ διώξνε τὰ ἡμέρα. — Ἐπὶ ξένων, ἀ-
προσκλήτως ἀναμειγνυμένων. Ἐπὶ φιλοξενουμένων οἱ ὁποῖοι μᾶς
ἐπιπλήττουσιν καὶ ἐπικρίνουσιν.

- εὐκή.** 637 Ἡ εὐκή φημιάνη,
(προσταγή) κι ὁ κῶλοῖς ροδάνη. = Εἰρωνικῶς. Ὅχι. Ἐπὶ τῶν ἐχόντων
παραλόγους ἀπαιτήσεις.
- εὐλογητό.** 638 Βάν εὐλογητό. = Ἀρχισε.
- εὐρίσκω.** 639 Ἡῦρες φαγί; Φάγε. Ἡῦρες ξύλο; Φεῦγα. — Ἐνέργει κατὰ
τὰς περιστάσεις, συμφώνως πρὸς τὸ συμφέρον σου.
- ἔχω.** 640 Εἴχαμε ἓνα τοβάλι σκατά, μᾶς ἔφεραν καὶ μιὰ δεσάκκα. — Ἐπὶ
ὀχληροῦ ἐπισκέπτου. Λέγεται καὶ Εἴχαμε τσβαλάτο μᾶς ἦρτε καὶ
χῦμα.
- (8). 641 Ἄλλι ποὺ τό χι ἢ κούτρα του, νὰ κατεβάξ ψεῖρες. — Ἐπὶ τῶν
φάυλων τῶν προσπαθούντων νὰ δικαιολογηθοῦν διὰ τὰς πράξεις
των. Ἀδύνατον νὰ μεταβάλω τὸν καταγόμενον ἀπὸ φαύλους γονεῖς.
(111). 642 Μόν ἐσὺ ἔχῃς τέτοιο πρᾶμα; — Ἐπὶ τῶν νομιζόντων ἰδικά
των τὰ ξένα πράγματα ἔνεκεν ὁμοιότητος.
- (171) 643 — Τ' εἶχες Γιάννη; Τ' εἶχα πάντα; — Ἐπὶ τῶν μὴ μεταβαλ-
λόντων τρόπους.

- ζάχαρι** (6). 644 Δὲν ἔπασε ἡ ζάχαρ στὸ νερό. — Ἐπὶ τῶν βιαστικῶν.
- ζούλια.** 645 Ἡ ζούλια νὰ μάγει φῶρα, θαλά κολλήσ γούλος ὁ κόσμος. —
Ἐπὶ ζηλοτύπων καὶ φθονερῶν.
- ζῶ** (4). 646 Ζῆ καὶ ζώνεται. — Ὅταν μᾶς ἐρωτοῦν. Ἐπὶ γερόντων ἢ καὶ
νέων, οἱ ὅποιοι ζοῦν καὶ εὐημεροῦν, ἐνῶ ἡμεῖς ἐνομιζομεν ὅτι ἀπέ-
θανον.
- (10). 647 Ζῆσε Μάη νὰ φᾶς τριφύλλι,
καὶ τὸν Ἀῦγουστο σταφύλι. — Ἐπὶ τῶν ὑποσχομένων νὰ μᾶς βοη-
θήσουν εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον.

Η

- ἥλιος.** 648 Σ' ἓνα γήλιο ἄπλωναν τὰ ροῦχα τς. — Ἐπὶ τῶν προσποιουμέ-
νων τὸν συγγενῆ, χάριν συμφέροντος.
- (20) 649 Δὲν ἔχῃ στὸν ἥλιο μοῖρα. = Πένεται.
- 650 Βγῆκε γήλιος μὲ τὰ δόδια κι ἀλεποῦ μὲ τὰ μουστάκια — Λέγεται
διὰ τὰς ἡλιολούστους ἡμέρας τοῦ χειμῶνος, ὅτε τὸ ψῦχος ἐξακολου-
θεῖ δριμύ.
- ἡμέρα** (26). 651 Ἡ καλὴ ἡ μέρα, ἀπ' τὸ πουργὸ φαίνεται. — Δι' ἐκείνους, οἱ
ὁποῖοι ἐξ ἀρχῆς δεικνύουν τὸν σκοπὸν των.
- ἦρα** (αἶρα 4). 652 Χώρσε ἡ ἦρα ἀπ' τὸ σιᾶρ. = Ἀπεσύρθησαν οἱ κακοί.
Ἐπὶ φιλονεικίας συντρόφων, ἢ μελῶν ἐκκλησιαστικῆς ἐφορίας.

ἡσκιος. 653 Ἐπ' τὸν ἡσκιό τ φοβάται.—Ἐπὶ ψοφοδεῶν καὶ ἐπὶ λίαν εὐσεβῶν, οἱ ὅποιοι προσέχουν μήπως δυσαρρεστήσουν τινα διὰ τῶν λόγων ἢ τῶν πράξεών των.

θᾶμα (5). 654 Τὸ μεγάλο θᾶμα βαστάει τρεῖς μέρες, τὸ πολὺ σαράδα.—Συντόμως ἀποκαλύπτονται αἱ ψευδολογία τῶν μεγαλαυχούντων.

θέλω (53). 655 Θέλωδας ὁ Βλάχος, μὴ θέλωδας ὁ ζωγράφος, φόρεσε καὶ σὺ Χριστέ, κόκκινα ποδήματα.—Ἐπὶ τῶν ἐκτελούντων τι παρὰ τὴν θέλησίν των.

(121). 656 Ὅποιοι δὲ θέλῃ νὰ ζιώσῃ, δέκα μέρες κοσκινίζ.—Ἐπὶ τῶν ἐπίτηδες ἀναβαλλόντων τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου τινος, εἴτε διότι δὲν τοὺς συμφέρει, εἴτε διότι περιμένουν ἀμοιβήν.

(132). 657 Ἐμεῖς δὲ δὸνε θέλμε μέσ στο χωριό, καὶ κείνος γιρέβ τ παπᾶ τὸ σπῆ.—Ἐπὶ τῶν ὀχληρῶν καὶ ἀνεπιθυμητῶν.

(117). 658 Ποιὸς σιραβὸς δὲ θέλῃ τὰ μάτια τ.—Εἰς τοὺς ἐρωτῶντας μήπως δὲν θέλωμεν τι, τὸ ὅποιον διακαῶς ἐπιθυμοῦμεν.

659 Ταμάμ ἐκεῖνο π δὲν ἤθελε.—Εἰρωνικῶς, ὅταν πρὸς τιμωρίαν ὀρίζεται τὸ πολυπόθητον πράγμα.

660 Τά θελες καὶ τά παθες.—Δικαίως ὑποφέρεις.

661 Ἡ χάρ θέλῃ κι ἀδίχαρ.—Ἐπὶ τῶν παραμελούντων νὰ δείξουν ἐμπράκτως τὴν εὐγνωμοσύνην των.

θελώνω (1). 662 Ἄ δὲ θελώσ-νε τὰ νερά, δὲ καθαρεύνε.—Ἐπὶ φιλονεικησάντων ἔνεκεν ἀνυποστάτου ὑποψίας καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν συμφιλιωθέντων.

Θεὸς (122). 663 Ἀέ εἶναι νὰ δγῆς Θεοῦ πρόσωπο.—Δὲν θὰ ἡσυχάσης ἀπὸ τὰ βάσανα.

(44). 664 Ἐπ' τὸ στόμα σ καὶ σι Θεοῦ τ' αὐτί.—Ὅταν μᾶς εὐχονται πράγματα τὸ ὅποιον πολὺ ἐπιθυμοῦμεν.

(106). 665 Ἡ ὄρνιθα πίνῃ νερό, κητάζ καὶ τὸ Θεγό.—Ἐπὶ τῶν μὴ λαμβανόντων ὑπ' ὄψει καὶ τὰ τῶν ἄλλων συμφέροντα.

666 Ὁ Θεγὸς δὲ σ'νερίζεται τὸ γόσμο.—Μακροθυμεῖ. Ἐπὶ μεγάλης ἁμαρτίας.

667 Ὁ Θεγὸς δὲ εἶναι Ἀρβανίτς.—Ἐπὶ μεγάλης καὶ καταφόρου ἀδικίας, διὰ τὴν ὅποιαν δὲν τολμῶμεν νὰ διαμαρτυρηθῶμεν.—Γνωρίζει ὁ Θεός, καὶ θὰ μᾶς ἐκδικήσῃ.

668 Ποιὸς εἶδε τὸ Θεὸ καὶ δὲ τότε φοβήθηκε, —Ἐπὶ ἐξιστορήσεως τρομεροῦ συμβάντος.

669 Ὅποιοι ἀγαπαῖ ὁ Θεός, τότε βαιδέβ.—Πητὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

(153). 670 Ὁ Θεὸς ἀψλὰ κάθεται καὶ χαμηλὰ γλέπ.—Ἐπὶ τῶν περιφρονημένων, οἳ δὲν τοὺς λησιμονεῖ ὁ Θεός.

(36) 671 Σὰν ἄκγε ὁ Θεός τς κάργες, ὀλιμέρα θαλά χιονίζ.—Ἐπὶ ἀδίκου κατάρως.

θεωρία (1). 672 Θεωρία ἐπισκόπου καὶ καρδία μιλωνᾶ.—Δι' ἐκείνους ποὺ ἔχουν καλὸ παρουσιαστικό, ἀλλ' ἀνόητο κεφάλι.

Θοδωρής. 673 Αὐτὸς εἶναι Θοδωρής.—Ἀνόητος. Ἐπειδὴ εἰς τὸ χωριὸ ἦτο κάποιος Θοδωρής, ὁ ὁποῖος ἦτο διανοητικῶς ἀνώμαλος.

θρέφω (12). 674 Θρέψε σκλί, νὰ σὲ δαγάσ.—Ἐπὶ ἀχαρίστων.

θύρα 675 Εἶναι τὰς τύρας τὰς τύρας = Μόλις βυθίζει κλονιζόμενος. Ἐπὶ γερόντων ἢ ἀσθενῶν. Τρέμει ὅπως τὸ κάλυμμα τοῦ Ἁγίου ποτηρίου ὅταν ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ «τὰς θύρας τὰς θύρας».

Κ

καβγάς. 676 Ἀπολύα τὸ ζῆλοτ γὰ καβγά.—Ἐπὶ φιλέριδος.

(6). 677 Ὁ καβγάς ἦδανε γὰ τὸ πῆλωμα.—Ἐπὶ τῶν θορυβούντων διὰ νὰ λάβουν καὶ αὐτοὶ μερίδιον.

κάβουρας (19). 678 Τ' εἶν' ὁ κάβουρας, τ' εἶν' τὸ ζμί τ;—Γιὰ κείνους ποὺ δὲν ἔχουν μεγάλας δυνάμεις.

καθαρός (5). 679 Καθαρός οὐράνος ἀστραπὲς δὲ φοβᾶται.—Ὁ τίμιος δὲν φοβεῖται τὸν ἔλεγχον.

καινούργιος (15). 680 Καινούργιο μ κόσκινο ποῦ νὰ σὲ κρεμάσω; καὶ σὰ βαλιώις, ποῦ νὰ σὲ πετάξω;—Ἐπὶ τῶν βαρυνόμενων γρήγορα τὸ ἔργον τῶν ἢ τοὺς φίλους τῶν.

καιρός (88). 681 Ὁ καιρός πουλεῖ τὰ ξύλα, κι' ὁ χιμῶνας τ' ἀγοράζ.—Αἱ περιστάσεις βοηθοῦν.

(23). 682 Δέ εἶναι καιρὸς γι' ἀνακόλωμα.—Ἡ περιστάσις εἶναι ἀκατάλληλος.

(49). 683 Κάθε πρᾶμα στὸ γαιρό τ, κι' ὁ κοιλὸς τὸν Αἴγουστο.—Ἐπὶ ἀκαιρῶν ἀπαιτήσεων.

(28). 684 Ἔχι ὁ καιρὸς γυρίσματα.—Ἐπὶ τῆς ἀστασίας τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου.

καίω (34). 685 Κολὰ στὸ ξερὸ καίγεται καὶ τὸ χλωρό.—Ἐπὶ πασχόντων διὰ μέτρα γενικά, προκληθέντα ὑπὸ τῆς διαγωγῆς κακῶν ἀνθρώπων.

(51). 686 Ὅποιος καῖ σι γουρκοῦτα, φσάλ καὶ τὸ ξύγαλο.—Διὰ τοὺς πολὺ διστακτικούς, μετὰ τὸ πρῶτον πάθημα.

687 Τ' βικρή τ ματζάνα πάχνη δέ ἀνε καίει.—Λέγεται ὑπὸ τῶν σφρι-

γηλῶν γερόντων, ὅταν τοὺς συμβουλευοῦν νὰ προφυλάσσουν τὴν ὑγείαν των.

688 *Κάμει ἢ τσέργα τ.*—Ἐπαθε ζημίαν κ' ἐφρονηματίσθη.

(41) 689 *Νὲ ἢ σούγλα νὰ καγῆ, νὲ τὸ κεβάπ.*—Κανείς ἐκ τῶν ἐνδιαφερομένων νὰ μὴ ζημιωθῆ.

690 *Καρφάκι δὲ done καίγεται.*—Δὲν τὸν μέλλει.

(44). 691 *Νὰ σὲ κάψω Γιάνι νὰ σ' ἀλείψω μύξα νὰ γιάνι.*—Ἐπὶ τῶν ζημιούντων ἡμᾶς, ἐνῶ προσποιῶνται ὅτι μᾶς βοηθοῦν ἔπειτα.

κακιῶνω. 692 *Κάκιωσε ὁ Σπαδωνῆς κ' ἔβανε τ γούνα τ' ἀνάποδα, νὰ διοῦμε τί θὰ λέν οἱ χωριανοί*—Λέγεται δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ δείξουν τὴν δυσαρέσκειάν των βλάπτουν ἑαυτοὺς.

κακὸς (20). 693 *Κακὸ σκυλὶ ψόφο δὲν ἔχι.*—Ἐπὶ κακούργων ἀσθενούντων ἀλλὰ μὴ θνησκόντων.

694 *Τῶνα κακὸ φέρνει τ' ἄλλο.*—Αἱ δυστυχίαι ἔρχονται μαζί.

(44) 695 *Στὸ γακό, τρίς χειρότερα.*—Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι ὁ κακὸς πάσχει. Κατάρρα.

κάλλη (2). 696 *Μπρὸς στὰ κάλλη τ' ἐν' ὁ πόνος;*—Ἐπὶ τῶν στερομενῶν διὰ νὰ στολιζοῦνται καὶ ἐπιδεικνύονται. Λέγεται καὶ Μπρὸς στὰ κάλλη πόνος δὲν ἐφάνη.

καλογερικὴ (2). 697 *Βαρειὰ ἢ καλογερικὴ.*—Διὰ τοὺς δυσκολευομένους νὰ συνηθίσουν εἰς τὴν τακτικὴν ἐργασίαν.

καλογιάν'ς (1). 698 *Ἐκεῖ π θὰ πῆς κακο-Γιάνι, πὲς καλο-Γιάνι.*—Καλύτερα νὰ μεταγείρῃσαι κάλλην γλώσσαν παρὰ κακήν.

καλομελετῶ (1). 699 *Καλομελέτα κ' ἔρκεται.*—Ἐργάζου πρὸς ὀρισμένον σκοπὸν καὶ θὰ ἐπιτύχης.

καλὸς (19) 700 *Κάμει τὸ καλὸ καὶ ρίξ το στὸ γιολό.*—Μὴ στενοχωρεῖσαι διὰ τοὺς ἀχαριστοὺς.

(61). 701 *Στὴν ἀναβροχιά καλὸ ν' καὶ τὸ χαλάξ.*—Ἀρκέσθητι εἰς τὸ παρόμοιον ἐκείνου τοῦ ὁποίου ἔχεις ἀνάγκην.

καμήλα. 702 *Ἀφρῖσε σὰ τ γαμήλα.*—Ἐξωργίσθη.

(12). 703 *Ἡ καμήλα γρεῦδας κέρατα, ἔχασε καὶ τ' αὐτιά τς.*—Ἐπὶ πλεονέκτου ζημιωθέντος.

704 *Ἡ γαμήλα τνε ρώτ-σανε γιατί εἶναι ὁ λαιμός τς στραβός, κ' ἐκεῖνι, εἶπε, ἄμ ποιὸ μέρος μου εἶναι ἴσιο;*—Ἐπὶ τῶν κατηγορούντων τινα δι' οὐτιδανὰς ἐλλείψεις, ἐνῶ ἔχει ἄλλας πολὺν οὐσιώδεις.

κάμνω (28a). 705 *Κάμνει τὸ ψύλλο, καμήλα.*—Μεγαλοποιεῖ τὰ πράγματα.

706 *Κάμνει τὸ γαβόσο.*—Κανχᾶται ἢ κάμνει ἐπίδειξιν ἀνυπάρκτου μεγαλείου. Ἐπὶ ἀλαζόνων.

707 *Δὲ γάμνει παράδες.*—Δὲν ὠφελεῖ, ἢ δὲν ἔχει ἀξίαν. Εἰς τοὺς προσπαθοῦντας νὰ δικαιολογηθοῦν.

708 *Θὰ κάμ τὰ ἐξ τέσσερα* — Ἐπὶ ἀνικάνων. = Τίποτε.

709 *Τὰ καμε γιάς πούς.* — Γὰ κατεσπατάλησε, τὰ κατέστρεψε. Λέγεται καὶ *Τὰ καμε γιαλιὰ καρφιά.*

710 *Θὰ κάμ στά βρακιά.* — Εἰρωνικῶς, ἐπὶ ἀπειλούντων ὅτι θὰ μᾶς βλάβουν.

κάνονας. 711 *Τράβξε τὸ γάνονα τ.* — Ὑπέστη τὰς συνεπείας τοῦ πταίσματός του.

καπλαδισμένο. 712 *Ἐχί τενεκὲ καπλαδισμένο τὸ μούτρο τ.* — Εἶναι ἀναιδέστατος.

κάρβουνο (2). 713 *Κάλλιο πέδε κάρβουνα, πέρα χίλια πρόβατα.* — Ἐπὶ τῶν ἐχόντων χρήματα καὶ ἐλλειπῆ θέρμανσιν τὸν χειμῶνα.

καρδιά (γνώμη 3). 714 *Ἄθροπο σὰ δὲ βόγι μ ἠῶρα, σὰ τ γαρδιά μ δὲν ἠῶρα.* — Ἐπὶ τῶν μὴ εὐχαριστουμένων ἀπὸ τὸ ἔργον τῶν ἄλλων.

καρδιά (1). 715 *Κάθε καρδιάς καρύδ'.* — Ἐπὶ δυσσάρεστου συρροῆς ἀνθρώπων πάσης κατηγορίας.

κατῆς. 716 *Σὰ σὲ φειρῆς ὁ κατῆς, σὲ ποιὸν θὰ πᾶς γὰ κλαυτῆς;* — Ἐπὶ τῶν ἀδικουμένων ὑπὸ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ τῶν νομιζομένων προστατῶν των.

κατήφορος (2). 717 *Ἦθ' ὁ στραβὸς κατήφορο.* — Ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων νὰ σταθοῦν.

718 *Μιὰ νὰ μὴ βίρς τὸ γατήφορο.* — Ἐπὶ τῶν κλονιζομένων ἠθικῶς ἢ οἰκονομικῶς.

κατουρῶ. 719 *Δὲ γατούρῶς τὸ πγάδ;* — Ἐπὶ τῶν ἀποκλειομένων ἀπὸ παιγνίδι ἢ διασκέδασιν.

720 *Δὲ θροσάνῃ κατρουμένες ποδιές.* — Ὅταν ἀρνηθοῦν νὰ μᾶς δανείσουν τὴν ἡ μᾶ; φέρονται ὑπερηφάνως.

κατσίβελος (ἀτίγγανος 3). 721 *Ὁ κατσίβελος ὅδε ἔχλ πεκμέζ, δὲ βορ νὰ κομῆθῃ.* — Ἐπὶ λαιμάργων.

722 *Ἐ γατσβέλα τν ἔκαμανε βασίλισσα καὶ πάλε μὲ τὸ καλάθ ἔδραχε.* — Ἐπὶ ὀψιπλοῦτων, μὴ δυναμένων ν' ἀπομάθουν τὰς κακὰς συνηθείας των.

723 *Γιρῆνε μαζὶ σὰν ἀρβωνιασμένη κατσβέλι.* — Ἐπὶ ἀχωρίστων φίλων. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἢ μνηστὴ δὲν ἐξήρχετο μόνη μετὰ τοῦ μνηστῆρος, ὅπως ἔκαμαν οἱ Ἀτίγγανοι.

κατσόικα 724 *Ἡ κατσόικα ὅδες θέλι ξύλο, σι τσοπάνη τ σόπα ξνέται.* — Ἐπὶ τῶν ὀγληρῶν παιδιῶν.

κεφάλι (119). 725 *Τὸ κεφάλι μ γένι κε καζάνη.* — Ἐπὶ θορύβου μεγάλου. (100). 726 *Τὸ ψάρ ἀπ' τὸ κεφάλι βρωμάει.* — Ἐπὶ ἀρχόντων παρανομούντων.

- κλαίω** (1). 727 *Κλαῖν' οἱ χῆρες, κλαῖν' κ' οἱ πατρειμένες.*—'Επὶ τῶν ἀδίκως παραπονουμένων διὰ τὴν κατάστασίν των.
- (6). 728 *Σὰ δὲ γλάψ τὸ παιδί, δὲ δὸ δίη ἢ μάννα βζί.*—'Ο ζητῶν λαμβάνει.
- (63). 729 *Τράβα με κι ἄς κλαίγω.*—'Επὶ τῶν προσποιουμένων ὅτι δὲν θέλουν τι, ἐνῶ διακαῶς τὸ ἐπιθυμοῦν.
- κλέφτης** (2). 730 *'Ο Θεὸς ἀγαπᾷ τὸ γλέφτι, ἀγαπᾷ καὶ τὸ νοικοκύρ.*—'Επὶ κλοπῆς; ἀποτυχούσης.
- (6). 731 *'Απιαστος κλέφτης, καθάριος νοικοκύρ.*—'Επὶ πονηρῶν τιμωμένων ὡς ἀγαθῶν ἀνθρώπων διότι κατορθώνουν ν' ἀποκρύπτουν τὰς ἀδικίας των.
- κλέφτω**. 732 *Μὴ θάτε νὰ κλέψτε τὸ θεκ-εκ κέ, γιὰ νὰ μὴ θὰς κλέψτε τὸ ἴχ-ιχ-ί.*—'Επὶ ζημιουμένων ἐνῶ προσπαθοῦν νὰ ζημιώσουν τοὺς ἄλλους.
- 733 *'Οδε κλέφτη μὴ γλέφτης, καὶ ὅδε διαλαλοῦνε κάνε μὴ σὲ νοιάζ.*—'Λέγεται ὅταν γίνεται ἔρευνα δι' ἀνακάλυψιν κλοπιμαίων.
- (18). 734 *—Ξέρος νὰ κλέψης; —Ξέρω —Ξέρος νὰ κούνης; — Δὲ ξέρω — Τότες δὲ ξέρος νὰ κλέψης.*—'Επὶ τῶν προοιδοῦντων τὰ μυστικά τῆς τέχνης των.
- 735 *Μὲ τ γόρ τ ματιοῦ τ σὲ κλέφτι.*—'Επὶ ὄξυνου.
- 736 *Τὴν ἡμέρα γλέπτε τὰ βουράκια καὶ φοβοῦσαι καὶ τ νύχτα τὰ κλέφτη.*—'Επὶ τῶν υποκοινομένων ὅτι εἶναι ἀθῶοι.
- κλήδωνας**. 737 *Αὐτὰ νὰ τὰ πῆς στὸ γλήδωνα.*—'Επὶ ἀσυναρτήτων δικαιολογιῶν.
- κλωναράκι** (2). 738 *'Απὸ ποῦ εἶσαι κλωναράκι;*—'Απὸ τοῦτὸ τὸ δεδράκι.—'Επὶ τέκνων ὁμοίων τοῖς γονεῦσι.
- κοιλιά** (20). 739 *'Η κιλιά δὲν ἔχι παραθύρια νὰ φαίνεται.*—'Επὶ σπατάλων, λιμαρῶν καὶ οἰνοποτῶν. Λέγεται ἀκόμη καὶ 'Η κιλιά δὲν ἔχι παραθύρια, σὰ δνε σ'νεριστὴ κανεῖς, τρώϊ καὶ τὰ κεραμίδια.
- (50α). 740 *Σκεῖ κιλίες καὶ κάμνει φανάρια.*—'Επὶ τῶν δαπανάντων τὸν καιρὸν των εἰς ἀνωφελῆ πράγματα.
- κοινωνία** (1). 741 *'Η κοινωνία δὲ γόφτι μέρες, σωτρέβ.*—'Λέγεται ὅταν ἀναφέρουν ὅτι ἐκοινώνησαν ἢ συμβουλευοῦν νὰ κοινωνήσουν τινα ἀσθενοῦντα βιρώς. Σημαίνει δὲν θανατώνει, ἀλλὰ σώζει.
- κοιτάζω**. 742 *Θά τογε κιάζ μέσ στὰ μάτια.*—'Εἰρωνικῶς ἐπὶ τέκνων τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ γηροκομήσουν τοὺς γονεῖς των.
- κόκκαλο** (3). 743 *'Εφταξε πὰ τὸ μαχαῖρ στὸ κόκκαλο.*—'Κατήντησεν ἀνυπόφορος.

- κολοκύνθια.** 744 *Βγῆκαν τὰ κολοκυνθάκια, ἄρκεφαν τὰ νυχτεράκια.*—Τὰ γλυκὰ κίτρινα κολοκύνθια ὅταν ὠριμάσουν, ἀρχίζουν οἱ μεγάλες νύχτες καὶ τὰ νυχτέρια.
744a *Ἐννὰ λογοῦ φαγὶ γούλο κολοκύνθ.*—Ἐπὶ φαγητῶν ὁμοίων ὡς πρὸς τὰ συστατικά.
(8). 745 *Κολοκύνθια στὸ πάτερο.*—Ἀνοησίες.
(1). 746 *Κολοκύνθια μὲ τὴ ρίγανη.*—Ἀνοησίες.
- κοντὸς** (17). 747 *Kodōs ψαλμός, ἀλλελοῦτα.*—Ἐπὶ τῶν μακρηγορούντων χωρὶς ὅμως νὰ δύνανται νὰ ἐκφράσουν καθαρῶς τὰς σκέψεις των.
- κοπέλλι** (3). 748 *Κατὰ τὸ μαστοργιάννη καὶ τὰ κοπέλλια τ.*—Ἐπὶ νέων ἐνεργούντων κατὰ τὰς ἠθικὰς δοξασίας τῶν πατέρων των ἢ ὁμοίων κατὰ τὸν χαρακτῆρα πρὸς τοὺς γονεῖς των.
- κόπτω.** 749 *Τονε γόπκε ἢ καρδιά μ.*—Τὸν ἐλυπήθην σφόδρα. Ἐπὶ πασχόντων.
750 *Κεχαγιάς μὲ κόπκες στὸ κεφάλι μ.*—Εἰς τοὺς ἐπικρίνοντας τὰς πράξεις μας.
- κόραξ** (22). 751 *Κόρακας κόρακ μάτια δὲ βγάξ.*—Οἱ ὅμοιοι ἀλληλοπροστατεύονται.
- κορίτσι** (8). 752 *Τῆς καλομάνας τὸ παιδί τὸ πρώτο εἶναι κορίτσι.*—Παρηγορία ἐπὶ τῇ γεννήσει πρωτοτόκου κόρης.
- κορώνω** (κάβω 2). 753 *Κόρωναν οἱ παδιές τς.*—Ἐταράχθη σφόδρα καὶ βλασφημεῖ, συνήθως διότι ἐπληροφορήθη ὅτι τὴν κατηγοροῦν, ἢ ὅτι ἡ κόρη τῆς ἐρωτοτροπεῖ.
- κόσμος** (58). 754 *Ὅτε δὲ κόσμος κί' ὁ Κοσμᾶς.*—Ἐπὶ τῶν συμμορφουμένων πρὸς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ἄλλων, ἢ παρηγορουμένων ἐπὶ γενικῇ συμφορᾷ.
755 *Ὁ κόσμος νὰ χαλάσ, δὲ ραγίζετ' ἢ καρδιά τ.*—Ἐπὶ τῶν ἀμερίμων.
(16) 756 *Κάλλιο Θεοῦ ὀργή, πέρα κόσμου βοή.*—Καλύτερον νὰ σὲ τιμωρήσῃ ὁ Θεός, παρὰ νὰ πέσῃς εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν ἀνθρώπων.
- κοστίζω.** 757 *Κόστ-σε ἕνα διάβολο καὶ μσό.*—Ἐπὶ τῶν ἀπερισκέπτως ἐπιχειρούντων τι χωρὶς νὰ ὑπολογίζον ὅτι θ' ἀπαιτήσῃ μεγάλας δαπάνας.
(1). 758 *Τὸν κόστ-σε ὁ κοῦκος ἀηδόνη.*—Ὅμοιος. Ἐπὶ κόπου καὶ δαπάνης δι' ἀνάξια πράγματα.
- κούκλα.** 759 *Ἀπ' ὄξω κούκλα, κί ἀπὸ μέσα πανούκλα.*—Ἐπὶ ὠραίων ἀλλ' ἀνηθίκων.
- κουρεμμένος.** 760 *Πῆγε γιὰ μαλλί, κί ἦρτε κουρεμμένος.*—Ἐπὶ τῶν ζημιουμένων ἐκεῖ ὅπου ἐπερίμεναν μέγα κέρδος.

- κούτσα.** 761 *Κούτσα μιὰ, κούτσα δυὸ
νὰ κτσαθοῦνε καὶ τὰ δυὸ* = Εἰρωνικῶς λέγεται εἰς τὸν χω-
λαίνοντα κατὰ τὸν ἕτερον πόδα.
- κουτσαίνω** (14). 762 *Ἡ καμήλα δὲ κτσαίνῃ ἀπ' τ' ἀπτί.*—Δι' ἀσήμαντον
ζημίαν τὴν ὁποίαν μᾶς ἔκαμαν οἱ ἐχθροὶ μας.
- (17). 763 *Γουλι κτσαίν-νε, θὰ κτσανε κ' ἐμεῖς.*—Θὰ συμμορφω-
θῶμεν μὲ τὰς συνηθείας τῶν πολλῶν.
- κουφός** (30). 764 *Ἄκουφός τὰ ταιριάξ.*—Ἐπὶ τῶν λιθος ἀντιλαμβανομέ-
νων τοὺς λόγους τῶν ἄλλων.
(βωβός 2). 765 *Σωπάτε, περνᾷ ὁ κφός.*—Ἐπὶ αἰφνιδίου σιωπῆς τῶν
συνομιλούντων.
766 *Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα,
ὅσο θέλεις βρόντα.*—Ἐπὶ ἀσυγκινήτων καὶ ἀφροτίμων.
- (16). 767 *Κουφοῦ καμπάνα κι ἂν χτυπᾷς, τυφλὸ κ' ἂν ὀρμηγεύης,
καὶ μεθυσμένο σὰν κερνᾷς, ὅλα χαμένο τὰ χεῖς.*
—Ἐπὶ ματαιοπονίας.
- κράινω** (12) 768 *Στραβὰ νὰ κἀταμε καὶ ἴσια νὰ κρῖνε.*—Ἄς φανῶμεν
εἰλικρινεῖς.
- κρεμάμενος.** 769 *Ἀπόμκε ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος.*—Ὅταν εὐρίσκεται εἰς
ἀβεβαιότητα.
- κρεμῶ** (13) 770. *Κάθε πρόβατο, ἀπ' τὸ πατζάκι τ κρέμεται*—Ἐκαστος
εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς ἰδίας πράξεις.
771 *Τὸν κρέμασαν τὰ χιλάρια.*—Ἐφαγαν χωρὶς νὰ τὸν περιμένουν.
- κρύβομαι.** 772 *Πίσ στο δαχλάκι σ δὲ γρύβεσαι.*—Εἶναι καταφανῆς ἢ
ἀδικία σου.
- κρύος** (6) 773.—*Ὁ κρύος τὸ βαγωμένο τί νὰ τὸν κάμ.*—Ὁ πτωχὸς δὲν
δύναται νὰ βρῆθῆσιν τὸν ἐνδεῆ.
- κρυφός** (9). 774 *Ὁ κόσμος τό χι δάμπα δουδούκ κ' ἐμεῖς κρυφὸ καμάρ.*
—Ἐπὶ τῶν νομιζόντων ὅτι εἶναι μυστικὸν τὸ πασίγνωστον ἐλάττω-
μά των.
- Κυριακῆ** 775 *Τς Κυριακῆς τὸ λάμψιμο,
τς ἐβδομάδας κλάψιμο.*
—Δημιώδης μετεωρολογία. Ἀκόμη ἐπὶ τῶν σπαταλώντων τὴν Κυρια-
κὴν τὰ χρήματά των καὶ στερουμένων ὅλην τὴν ἐβδομάδα.
- κῶλος.** 776 *Εἶναι κῶλος καὶ βρακί.*—Στενοὶ φίλοι.
777 *Σὰ σὲ βαστάι ὁ κῶλοϊ σ*—Ἄν τολμᾷς.
778 *Μιὰ πθαμὴ μακρὰ ἀπ' τὸ γῶλο μ, κι ὁ, τ θέλι ἄς εἶναι.*—Ἐπὶ τῶν
κατηγορούντων τοὺς γείτονάς μας καὶ προτροπώντων ἡμᾶς νὰ παραπο-
νεθῶμεν. Ἀπὸ τὸν ἐξῆς μύθον: Μιὰ βολὰ ρώτ-σανε τὸ Ναστραδίν
Χότζα γιατί δὲ βαγαίν' στο κονάκι νὰ παραπονεθῆ γιὰ τ γειτόν' σσα

τ, πού γιόζγιορε μάζωνε τ κόσμου τὰ παλλικάρια καὶ σιάζδανε. Κ' ἐκείνος μέτρησε μιὰ πθαμὴ ἀπ' τὸ γῶλο τ καὶ γείπε αὐτὰ τὰ λόγια.

Λ

- λαγήνα.** 779 *Τρε πάδρωπε τ λαγήνα τ.* = Ἴην ἔσπασε. Ὅταν καμμιά γυναῖκα ἔσπανε τὴ στάμνα τῆς στῆ βρύση.
- λαγός** (23). 780 *Λαγός πιπέρ ἂν ἔτριβε κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ τ.* — Ἐπὶ τῶν προκαλούντων τὴν τιμωρίαν των.
- (50). 781 *Ὁ Τοῦρκος μὲ τ' ἀμάξ πιάνη τὸ λαγό.* — Ἐπὶ τῶν μὴ βιαζομένων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων των.
- λάδι** (31). 782 *Ἐκείνος γοῦλο ἀπάν ἀπο τὸ λάδ.* — Ἐπὶ τῶν διαφευγόντων τὴν τιμωρίαν.
- λαιμός** (6). 783 *Ἡ ἁμαρτία στὸ λαιμό σ.* — Ἐπὶ τῶν ἐπιμενόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν ἐγκρίνομεν.
- λαός** (10). 784 *Φωνὴ λαοῦ, ὁργὴ Θεοῦ.* — Ἡ κατακραυγὴ τοῦ κόσμου φέρει ζημίαν.
- λαφρός** (1). 785 *Ζυγὰς ἀπ' τὸ λαφρός.* — Εἶναι ἄφρων. Ἡ παρομοίωσις μὲ τὸ καντάρι.
- λέγω** (46). 786 *Ἐγὼ σὲ λέγω τίμαὶ χαλόνις, κ' ἐσὺ μὲ ρωτᾷς πόσα παιδιὰ ἔχω.* — Ἐπὶ τῶν ἐρωτῶντων διὰ πράγματα αὐτονομία.
- (174). 787 *Τί σὲ λέγω γῶ, καὶ τί μὲ λέξ ἐσύ.* — Ἐπὶ τῶν ἀπαντώντων πρὶν ἀκούσουν καλῶς τὴν ἐρώτησιν, μὲ ἀσυναρτησίας, ἢ παρανοούντων αὐτήν.
- 788 *Θὰ πῆς κ' ἐνα τραβούδ.* — Θὰ ἀναγκασθῆς νὰ κάμης ὅτι σὲ λέγουν.
- (δῆγμα 1). 789 *Καὶ τὸν ἄγελο μ θὰ τὸ πῶ.* — Ἐπὶ ἀνεπίστου ἀδικίας, ἢ ὁποία μεγάλην μᾶς ἐπροξένησε πικρίαν.
- 790 *Σένα τὸ λέγω κι ἄλλοινα μὴ δὸ λέξ, τὸ μαθ' ὁ κόσμος γοῦλος.* — Ἐπὶ ἀκριτομύθων.
- (ὁρίζω 9). 791 *Ἐγὼ τὸ σκύλο ἔλεγα, κι ὁ σκύλος τὴν οὐρὰ του.* — Ἐπὶ τῶν ἀναθετόντων τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰς αὐτοὺς δοθείσης διαταγῆς εἰς ἄλλους.
- (28). 792 *Ἄς μὲ λένε βοβοδίνα, κι ἄς ποφῶ ἀπὸ τῆ βεῖνα.* — Διὰ τοὺς ψωροπερηφάνους.
- (56). 793 *Ἐἴπα ξεεῖπα.* — Ἐπὶ τῶν μεταβαλλόντων γνώμην, καὶ ἀρνούμενων τὴν ἐκτέλεσιν ὑποσχέσεως.
- (64). 794 *Ἐπ' ὁ γάδαρος τὸ βεινὸ κεφάλια.* = Ὁ χειρότερος κατηγορεῖ τὸν καλύτερον.

(70). 795 *Εἶπ' ὁ χέστις τὸν κλανιάρ, ἔβγα ὄξω καὶ βρωμαῖς.*—'Ομοίως.
796 *Νὰ σὲ πῆ τ παπᾶ τὸ χλιάρ.*—Κατάρρα (ἀντιλαβή) εἰς τοὺς ἐπιμέ-
νοντας νὰ τοὺς εἰποῦμε κάτι τὸ ὁποῖον θέλωμεν νὰ κρατήσωμεν μυ-
στικόν, ἢ ἀπειλοῦντας ὅτι θὰ ποῦν ὅ,τι πρέπει νὰ φυλάξουν μυστικόν.
(83). 797 *Σένα τὸ λέγω πεθερά, γὰ νὰ τ' ἀκούει ἡ νύφ.*—'Επὶ τῶν
λαλούντων δι' ὑπαινιγμῶν.

798 *Λέει ὅ,τι φτάξ κι ὅ,τι λάχι.*—Εἶναι φλύαρος.

799 *Πές με το μὴ στὸ πῶ.*—'Επὶ τῶν κατηγορούντων τινὰ ἀκριβῶς
διὰ τὰ αὐτὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν οἱ ἴδιοι.

λείπω (37). 800 *Ὅλα τὰ χι ἡ Ζαφριτίσα, μόν ὁ φερετζές τῆς λείπ.*—Γιὰ
κείνους ποὺ ἐνῶ ἔχουν πολλὰς ἐλλείψεις ἀντὶ νὰ συμπληρώσουν αὐτάς
κάνουν κάτι ποῦ καὶ ἂν ἔλειπε δὲν θὰ τοὺς πείραζε. Λέγεται καὶ ἡ
παραλλαγή: Γούλα τάχμε μόν αὐτὸ μᾶς λείπ.

(16). 801 *Λείπ ὁ Μάρτις ἀπ' τῆ Σαρακοστή;* — Διὰ τοὺς πάντοτε πα-
ρευρισκομένους εἰς τὰ πανηγύρια, τὰς διασκεδάσεις ἢ τὰς φιλονεικίας.

λέλεγας. 802 *Εἶπαν τὰ λελεγάκια στὸ λέλεγα: Ἄλλᾶξε τ φωλιά
μας, γιὰτὶ βρώμσε. Κι' ἐκεῖνος εἶπε: — Δέ θὰ πάρμε καὶ τς κώλι μας
μαζί;* —'Επὶ τῶν ἀδίκως ὀνειδίζοντων ἄλλους, ἐνῶ πταῖουν οἱ ἴδιοι.
Καὶ ἐπὶ ζητούντων ν' ἀλλάξουν τόπον.

803 *Ὁ λέλεγας μὲ τὸ λάκ λάκ περνά τὸ γαιρό τ.*—Γιὰ κείνους ποὺ
περνοῦν τὸν καιρὸν τῶν με λόγια καὶ ὄνειρα ἀντὶ νὰ ἐργάζονται πρὸς
ἐφαρμογὴν τῶν σχεδίων τῶν.

804 *Ὁ λέλεγας ἔχι σόβαρο καὶ τὸ ἀηδόνη φωνίτσα.*—'Οτι οἱ μικροὶ
ἔχουν πολλὰς χαρίσματα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν οἱ μεγάλοι.

ληγορίτσα. 805 *Ληγορίτσα,
καὶ σκατίτσα* —'Επὶ τῶν ἐκτελούντων τὰ ἔργα τῶν τα-
χέως, ἀλλ' ὅχι μετὰ τῆς δεούσης τελειότητος καὶ καθαριότητος.

λογαριασμός. 806 *Τοῦ σπιτιοῦ ὁ λογαριασμός στὸ παζάρ δὲ δαιριάξ.*—'Ε-
πὶ ἀδυνάτου ἐφαρμογῆς σχεδίου.

λόγος (87). 807 *Μεγάλι βούκα νὰ φᾶς, μεγάλο λόγο νὰ μὴ θῆς.*—'Επὶ τῶν
μεγαλαυχούντων. Ὁ λαὸς πιστεύει κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν ρητὸν ὅτι
«Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσειται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν».

808 *Ὁ γλυκὸς ὁ λόγος βγάξ τὸ φίδ ἀπ' τῆ δρύπα.*—'Οτι ὁ γλυκὸς
λόγος πρᾶννει θυμόν. Γιὰ κείνους ποὺ εἶναι γλυκομίλητοι, καὶ κατα-
φέρνουν ὡς ἐκ τούτου εὐκόλως τὰς ὑποθέσεις τῶν.

809 *Ὁ λόγος φέρνει τὸ λόγο, ἢ Ὁ λόγος τὸ λόγο ἀνοῖ.*—'Ο λόγος σου
μοῦ ὑπενθυμίζει περασμένον τι γεγονός (Συνειρμός ἰδεῶν).

810 *Τὰ λόγια εἶναι σὰ δὰ κεράσια. Ἐνα τραβᾶς καὶ πολλὰ σκόνται.*
—Συμβουλὴ εἰς ἀκριτομύθους.

(66). 811 *Λόγια τῆς καραβάνας.*—'Ανοησίες.

(138). 812 *Ὁ Μανώλης μὲ τὰ λόγια,*

κάμνη ἀνώγεια καὶ κατώγεια.—'Επὶ τῶν περιοριζομένων εἰς λόγους καὶ ὄχι εἰς πράξεις.

(186) 813 *Τὰ πολλὰ τὰ λόγια εἶναι φτώχεια* —'Επὶ φλυαρίων.

(191). 814 *Τέτοια ὦρα, τέτοια λόγια.*—'Υπὸ τοιοῦτους ὄρους τόσον καλὸν δύναται νὰ γίνη.

(129). 815 *Πλέν ὁ λόγος, ἢ τὸ φέρν' ὁ λόγος.*—Σύμφωνα μὲ τὴν παρομίαν, μὲ τὸ λόγιον.

(5) 816 *Ἄλλα λόγια, ν' ἀγαπιούμαστε.*—Μὴ ἀναφέρεις παλαιὰς διενέξεις ἢ παλαιὰς ἀπαιτήσεις σου. "Όταν ἀλλάζωμεν θέμα ὁμιλίας ἐπίτηδες.

λουτροῦ (1). 817 *Τὸν ἄφκε στὰ κρύα τοῦ λουτροῦ.*—Τὸν ἐγκατέλειψε παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν. Λέγεται καὶ τὸν ἄφκε σὺξτο.

λύκος (69). 818 *Ὁ λύκος τὴ δρίχα τιν ἀλλάξ, τὸ χούτ'ι δὲ δ' ἀλλάξ.*—'Επὶ τῶν ἀνεπιδέκτων μεταβολῆς.

(60). 819 *Ὁ λύκος σὶν ἀνάβαθρὸν χαιρέται.*—Ὁ κακὸς εἰς ὦρας συγχύσεως τῶν ἄλλων ἐνεργεῖ.

820 *Ὁ λύκος ἐννιά χρόνια παγαίνει καὶ μοίξ τὸ δόπο πῶφαγε τὸ γαδούρ.*—Ὁ ἐπιτυχῶν ἑκτακτὸν κέρδος ἐκ τινος ἐπιχειρήσεως, πάντοτε προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχη καὶ πάλιν ὁμοίαν ἐπιχείρησιν.

821 *Ἔτις τὸ φερναι οἱ καιροὶ καὶ οἱ δύστηχοι οἱ χρόνοι*
νὰ παίζῃ ὁ λύκος μὲ τ' ἄρνι καὶ ὁ κοῦκος μὲ τ' ἀηδόνη.—Κωμαστικὸν δίστιχον. Ἐπὶ καλῆς κοινωνικῆς τάξεως ἀνθρώπων, ἀναγκαζομένων νὰ προπιοῦνται τοὺς αἰσχροὺς ἢ νὰ συμπεθερέψουν μὲ ἀμορφώτους ὀφειλοτάτους.

Μ

μαζώνω (16) 822 *Μάζωνε καὶ ἄς εἶν' καὶ ρῶγες* —'Επὶ τῶν περιφρονούντων τὰς μικρὰς οἰκονομίας.

(1) 823 *Τονε μάζωξε τὰ σκοινιά* =Περιώρισε τὴν ἐλευθερίαν του.

Μάης. 824 *Μάης ἄβροχος, μοῦστος ἄμετρος.*—Αἱ βροχαὶ τοῦ Μαΐου καταστρέφουν τ' ἀμπέλια.

μαθαίνω (59). 825 *Μαθμένα τὰ βοννὰ στὰ χιόνια* =Δὲν μᾶς φοβίζουν αἱ δυσκολίαι.

(67). 826 *Μ' ὄποιον δάσκαλο καθί'εις τέτοια γράμματα μαθαίνης.*—Κατὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ συναναστρέφεται ἐπηρεάζεται ὁ χαρακτῆρ σου.

- (121). 827 *Τώρα στὰ γεράματα,*
μάθε γέρο γράμματα.—Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων ν' ἀπο-
 κτήσουν ἐν ὀρίμῳ ἡλικίᾳ γνώσεις, ἢ τέχνην.
- μαλλιά** (29). 828 *Μακρὰ μαλλιά καὶ κοδὴ γνώσι.*—Ἐπὶ ἀνοήτων γυ-
 ναικῶν.
- (22). 829 *Σὰ τς παλαβῆς τὰ μαλλιά.*—Ἐπὶ περιπλεγμένων πραγμά-
 των.
- (2). 830 *Γένηκανε μαλλιά κβάρια* = Περιῆλθον εἰς φιλονεικίας.
- 831 *Πιάσ' τὸ γασιδιὰρ βγάν τὰ μαλλιά τ.*—Ἐπὶ τῶν προσπαθούν-
 των νὰ πάρουν ὅ,τι δὲν ἔχει ὁ ἄλλος.
- μαλώνω** (23). 832 *Δαρτεῖτε καὶ μὴ μαλλών-τε.*—Ἐπὶ τῶν φιλονεικούν-
 των καὶ θορυβούντων.
- μάμ.** 833 *Μάμ καὶ νάν.*—Φιγητὸ καὶ ὕπνο. Ἐπὶ ὀκνηρῶν καὶ ἐπὶ τῶν κοι-
 μωμένων ἐνωρίς.
- μάννα** (13). 834 *Διές τ μάννα, πάρ τ γόρ.*—Ἐπὶ ὁμοιότητος συγγενῶν.
 Ἐπὶ τὴν διαγωγὴν τῆς μητρὸς δύνασαι νὰ κρίνῃς τί θὰ εἶναι καὶ ἡ
 κόρη.
- (48). 835 *Κατὰ μίννα κατὰ κέρ,*
κάμανε καὶ γιὸ Ζαφείρ.—Κατὰ τοὺς γονεῖς καὶ τὰ τέκνα.
- 836 *Γούλι τ μάννα μ γρεύνε.*—Ὅλοι τὸ ἑαυτὸν συμφέρον ζητοῦν.
- Μάρτης** (47). 837 *Μάρτις*
γδάρις
παλουκοκάφις
κι ὀλοτοχέας.—Διὰ τὰ ξεαφνικὰ κρύα τοῦ Μάρτη.
- 838 *Πορδοῦσκες, κλαροῦσκες,*
τὸ Μάρτι νυχτεροῦσκες.—Γιὰ κείνους ποὺ ἀποφασίζουν νὰ κά-
 μουν τι ἀφοῦ παρέλθῃ ὁ πρὸς τοῦτο καιρὸς.
- (89). 839 *Πρίτζ Μάρτι, καλοκαίρ.*—Ἦλθε τὸ καλοκαίρι μετὰ τὸν
 Μάρτην.
- (21α). 840 *Τέλασ' ὁ Μάρτις.*—Ἐπὶ τῶν σκυθρωπῶν, ὅταν κάποτε γε-
 λάσουν.
- μαρτυρῶ** (3) 841 *Κ' κιά ἔφαγε καὶ κ' κιά μαρτυράϊ.*—Εὐρίσκειται ἐν ἀγνοίᾳ
 τῆς ὑποθέσεως.
- μασκαράς.** 842 *Εἶναι μασκαράς μὲ τὸ πούπλο.*—Ἄξιος νὰ πομπευθῇ καὶ
 νὰ στολισθῇ μὲ πούπουλα διὰ τὴν ἀναισχυντίαν του.
- μάτι.** 843 *Σὰ δὲ βαίξ τς ἀλεποῦς τὸ μάτ.*—Ἐάν δὲν ἔχη χρήματα, ἢ δὲν
 πληρώνη.
- (22) 844 *Δὲν εἶδα χοῖρ ἀπ' τὰ μάτια, καὶ θὰ διῶ ἀπ' τὰ φρόδια;*
 —Δὲν ὠφελήθη ἀπὸ τοῦ συγγενεῖς, πῶς θὰ ὠφελῆθῶ ἀπὸ τοῦς ξέ-

νους. Ὄταν μᾶς ὄνειδίζουν ὅτι δὲν ἐπωφελήθημεν παρουσιασθείσης εὐκαιρίας.

(52). 845 Ἐχὶ καὶ στὸ γῶλο μάτια. — Εἶναι πολὺ ἔξυπνος ἄνθρωπος.

846 Τὸν βῆκε στὸ μάτ τ. — Τὸν ἤρσεεν.

(56). 847 Κοίταξέ με μ' ἓνα μάτ νὰ σὲ κτάξω μὲ δυό. — Γιὰ κείνους ποὺ μᾶς ζητοῦν βοήθειαν, ἀλλὰ οἱ ἴδιοι δὲν μᾶς βοηθοῦν.

(143). 848 Πῆγε νὰ βᾶψ φρύδια, κ' ἔβγανε μάτια. — Ἐπὶ τῶν ἀδεξίων, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦντες νὰ μᾶς βοηθήσουν, μᾶς ζημιώνουν.

849 Γιὰ τὰ μαῦρα σ τὰ μάτια. — Εἰρωνικῶς. = Ὄχι διὰ σέ. Λέγεται δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι ὅλα τὰ θέλουν δικὰ τους.

(60) 850 Τὰ μάτια ποὺ δὲν βλέπονται γρήγορα λησμονοῦνται. — Ἐπὶ ἐρωτευμένων οἱ ὅποιοι ψυχραίνονται ἐξ αἰτίας μακροῦς ἀπουσίας.

851 Δέ ξερ νὰ βγάη τὰ μάτια τ. — Εἶ·αι ἀνίκανος. Ἐπὶ τῶν προσποιουμένων ὅτι γνωρίζουσι τι ἐνῶ εὐρίσκονται εἰς τελείαν ἄγνοϊαν αὐτοῦ.

(129). 852 Τὸν ἔρξε στάχι στὰ μάτια. — Τὸν ἐξηπάτησε.

μάχαιρα. 853 Μάχαιραν ἔδωκες, μάχαιρα θὰ λάβς. — Ὁ,τι κάμης θὰ σ' ἀνταποδώσουν.

μεγάλος. 854 Μεγάλος ποῦλος πέρασε, μεγάλη κατσούλα ἀπόλλκε. — Ἐπὶ ἀποτελεσμάτων ἀνυλόγων πρὸς τὰ αἰτία. Ἀπὸ τὸ παραμῦθι τοῦ τρελλοῦ.

μεγαλώνω (αὐξάνω 1). 855 Μεγάλωσε ὁ γάδαρος, μικραῖνε ὁ σάμαρος. — Ἐπὶ παιδίων ὅταν μεγαλώσουν καὶ μικρύνουν τὰ ροῦχα των. Λέγεται καὶ Τράνεψε ὁ γάδαρος κλπ.

μεξές. 856 Στὸ μεξέ σ λίγο λεμόνη ἢ Στὸ μα'ιτάπ σ λίγο λεμόνη. — Ἐπὶ τῶν εἰρωνευομένων ἀγροίκως.

857 Τὸν πῆρε στὸ μεξέ, ἢ στὸ φιλό, ἢ στὸ μα'ιτάπ. — Τὸν εἰρωνεύθη.

μεθῶ (10) 858 Ὁ τρελλὸς εἶδε τὸ μεθυσμένο κ ἔφγε. — Ἐπὶ τῶν συμπλεκόμενων πρὸς μεθύσους.

μέλι (20). 859 Γένηκανε μέλι γάλα. — Συνεφιλώθησαν.

(47). 860 Σὰν ἔκαμνανε γούλες οἱ μέλισσες μέλι θὰ κάμνανε καὶ οἱ σκατοδοροβοῦλι. — Ὅλοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπιτύχουν ἢ νὰ κάμουν τι χωρὶς νὰ διδαχθοῦν τὴν τέχνην.

(51). 861 Ὅποιος ἀνακατώη μέλι, ἀγλείφ καὶ τὸ δάχλο τ. — Δικαιολογία διὰ τοὺς ὑλοχωροῦντας εἰς τὸν πειρασμόν.

μέρα (30). 862 Ἡ καλὴ ἢ μέρα, ἀπ' τὸ πουρνὸ φαίνεται. — Ἀπὸ τὴν ὄρχην φαίνεται τί τέλος θὰ λάβῃ ἢ ὑπόθεσις.

(47). 863 Δέ σώθηκαν οἱ μέρες. — Ἐπὶ τῶν βιαζομένων νὰ κάμουν τι.

864 Ὅποιος ἔχλ μέρες, δέ τζε χάνη. — Ἐπὶ ἀσθενῶν ἀναρρωσάντων μετὰ βαρεῖαν νόσον.

- μεροδοῦλι** (2). 865 *Μεροδοῦλι μεροφάγῃ*.—Ἐπὶ τῶν μόλις ἀποζώντων ἀπὸ τῆς ἐργασίας των.
- μέρχαβαρ**. 866 *Τόσο π τινε εἶπα, ἐκείνος μερχαβάρ*.—Δὲν συγκινεῖται ἀπὸ τοὺς λόγους.
- μεταξωτός**. 867 *Τὰ μεταξωτὰ βρακιά, θέλνε πιδέξιο κῶλο*.—Ἐπὶ πτωχῶν ἀπομιμουμένων τὴν ἐνδυμασίαν τῶν πλουσίων.
- μετρῶ** (25). 868 *Ὁ λύκος ἀπ' τὰ μετρημένα τρώῃ*.—Δὲν ὠφελεῖ νὰ μετρᾷς τὰ πράγματά σου, πρέπει καὶ νὰ τὰ φυλάττης.
- μοῖρα** (31). 869 *Μαύρη μοῖρα, κι ἄσπρη ψεῖρα*· ποῦ σὲ ἤρα καὶ σὲ πῆρα.—Ἐπὶ τῶν μετανοούντων διὰ λάθος ἀδιόρθωτον. Ἄπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον: Ἐνα πλούσιο παλικῆρ ἀγάψε μιὰ κατσεβλίτσα καὶ πάτ' ὅσε ποδάρ, δὲ καὶ καλά νὰ τνε βάρ καὶ τνε πῆρε. Ἄμὰ δὲν ἄργησε νὰ πισμανέψ. Τόσο ποῦ τσαλίσσε δὲ βόρσε νὰ τνε γὰμ ἄθρεπο, καὶ στὰ ὑστερνὰ γλέποδας τὰ μαῦρα μοῦτρα τς καὶ τς ἄσπρες ψεῖρες νὰ πορπατοῦν στὸ γιὰκὰ τς, εἶπε αὐτῇ τ βαροιμία.
- μοναστήρ** (6). 870 *Τὸ μοναστήρ νὰ εἶναι καλά, π' ἀπέκιο καλογέρ, ὅσ θέλεις*.—Ἀρκεῖ νὰ ἔχης χρήματα· εὐκόλως εὐρίσκεις συντρόφους.
- μοναχός** (33). 871 *Ὅποιος πέσ μοναχός τ, δὲ γλαῖτ*.—Ὁ ζημιωθεὶς ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος σιωπᾷ.
- (27). 872 *Οἱ πολλοὶ θέλνε πολλὰ κι ὁ μοναχός ἀπὸ γοῦλα*.—Ἐπὶ πενομένων.
- (29). 873 *Ὁ λύκος ἔχῃ χοδρὸ λαιμό, γιατί κητάζ τῇ δλειά τ μοναχός τ*.—Ὅτι ἕκαστος πρέπει γὰ ἐπιμελεῖται τῶν ἔργων του ἰδίας χειρσί.
- μπάλωμα**. 874 *Δέ εἶναι μπάλωμα, νὰ τὸ ξλόεις*.—Ἐπὶ ἠθικοῦ παραπτώματος.
- μπαροῦτι** (1). 875 *Ἐφαγε τὸ μπαροῦτι μὲ τ φούχτα*.—Εἶναι τέλειος πολεμιστής.
- 876 *Γένῃκε μπαροῦτι*.—Ἡγανάκτησε. Ἐπὶ εὐεξάπτων.
- μπεταβά**. (χάρισμα 8). 877 *βεταβά ξύδ, μέλι φαίνεται*.—Διὰ τοὺς ὑπερβολικῶς χαίροντας διὰ μηδαμινὰ δῶρα.
- μπορῶ** (12). 878 *Πότ ὁ Γιάννης δὲ βορεῖ, πότ ὁ κῶλος τ πονεῖ*.—Ἐπὶ φιλασθένων.
- μυαλό** (24). 879 *Τὰ μυαλά σ καὶ μιὰ λύρα, καὶ τ βογιατζῆ ὁ κούπανος*.—Ἐπὶ τῶν μὴ σκεπτομένων ὀρθῶς.
- μυῖγα** (6). 880 *Ὅποιος ἔχῃ τ μυῖγα, σκιάζεται*.—Ἐπὶ ἐνόχων εὐκόλως πτοουμένων μόλις ἀκούσουν νὰ γίνεται λόγος ἢ νῦξις περὶ τοῦ πταίσματος, ὅπως τὰ ζῶα ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τὰς μυίας.
- 881 *Μικρὸ πρᾶμα εἶναι ἡ μυῖγα, ἀμὰ φέρνει ἀναγούλα*.—Ἐπὶ τῶν ἀψηφούντων τὰ μικρὰ σφάλματα καὶ μὴ ἐπιμελούντων εἰς τὰς λεπτομερείας ἐνὸς ἔργου.

- μύλος** (28α). 882 Ὁ καλὸς ὁ μύλος, ἀπὸ γούλ' ἀλέθ.—Ἐπὶ νέων ἐσθιόντων πᾶν εἶδος φαγητοῦ χωρὶς στομαχικὴν διατάραξιν.
883 *Τονε* σήκωνε τὸ μύλο.—Ὑπεστήριζε τοὺς λόγους του. Τὸν ἐκολίκευε.
- μυρίζω** 884 *Δὲ μύρσα* τὸ δάγλο μ.—Ἐπὶ τῶν παραπονουμένων ὅτι δὲν ἐκάναμε ἐκεῖνο ποῦ ἐπεθυμοῦσαν, ἂν καὶ δὲν μᾶς τὸ εἶπαν.
885 *Μρίσκε* τὰ βρόμκα.—Ἀντελήφθη ὅτι ἐγνώσθη τὸ ἀδίκημά του.
- μύτη** (16). 886 Ἡ μύτ τ νὰ πέσ, δὲ θὰ σκύψ νὰ τνε πάρ.—Ἐπὶ ἀλλαγόνων.
887 *Κατέβκε* ἡ μύτ τ. ἢ Ἐπεσε ἡ μύτ τ.—Ἐταπεινώθη. Λέγεται διὰ τοὺς ἀπολέσαντας τὴν εὐνοίαν τῶν ἰσχυρῶν προσπατῶν των, ἢ τὴν ἐργασίαν των.
888 *Πολὺν* σήκωσε τ μύτ τ = Ὑπερηφανεύθη.
(6). 889 Ἀπὸ τ μύτ τ ξύδια θὰ τὰ βγάνω.—Θά τὸν ἐκδικηθῶ.
890 *Θαροεῖς* κ' ἔπεσ' ἀπ' τὴ μύτ τ.—Ἐπὶ τέκνου ὁμοιάζοντος πολὺ τὸν ἔτερον τῶν γονέων του.
891 Ἀπ' τ μύτ νὰ τὸν πιάς, θὰ σκάσ.—Ἐπὶ ἀνθρώπου λίαν στενοχωρημένου.
892 *Δὲ σὲ* εἶπαμε τ μύτ σ σιραβή.—Ἐπὶ δυσαρεστημένων, ἄνευ ἀποχωρῶντος λόγου.

N

- νερό** (12). 893 Ἐβανε τὸ νερό στ' ἀλλάκι.—Ἐκανόνισε τὴν ἐργασίαν του ἐπιτυχῶς.
(18). 894 Ἐκαμε μιὰ τρύπα στὸ νερό.—Εἰς μᾶτην ἐκοπίασε. Ἀπέτυχε τελείως.
895 Ἐδωκε δρόμο τὸ νερό ἀπ κάτ σι' ἄχερο.—Ἐπὶ πονηρῶν κρυφίως διαβαλλόντων ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους προσποιῶνται τὸν φίλον.
- νηστεύω** 896 *Νηστεβ* ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ γιατί δὲν ἔχι νὰ φάγῃ.—Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ποιούντων τι καὶ ὄχι ἐκ πεποιθήσεως.
- νηστικός** (5). 897 *Νηστικὴ* ἀρκούδα, δὲ χορέβ.—Ὁ ἐργάτης πρέπει νὰ τροφοδοτηθῇ καλῶς διὰ νὰ ἐργασθῇ καλῶς. Διὰ τοὺς ζητοῦντας δωρεὰν ἐκδούλευσιν.
- νοιάζω**. 898 Ἐσένα νὰ μὴ σὲ νοιάζ.—Λέγεται εἰς τοὺς ἐπικρίνοντας τὰς μεμπτέας πράξεις μας.
- νοικοκύρης** (49). 899 Ὅσα ξέρο δ νοικοκύρς, δὲ τὰ ξέρο ὁ κόσμος γούλος.

—Ὁ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος, ξεῖρει τὴν ὑπόθεσιν του καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον.

νοῦς (κεφάλι 85α). 900 *Πῆρ' ὁ νοῦς τ' ἀγέρα.*—Ἐπὶ τῶν ὑψηλοφρονούντων.

(γλῶσσα 54). 901 *Μέσ' στὸ νοῦ μ' γρίζ.*—Ὅταν προσπαθοῦμεν νὰ ἐνθυμηθῶμεν τι, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνομεν.

(γνώση 17). 902 *Μὲ τὸ νοῦ ἠῶραν καὶ τὸ Θεγό.*—Ὅτι πάντα ἐφικτὰ εἰς τοὺς μετὰ περισκέψεως ἐνεργοῦντας.

903 *Δὲ φτάγῃ ὁ νοῦς τ.*—Εἶναι ὑπὲρ τὰς διανοητικὰς του δυνάμεις.
Νῦν καὶ ἀεὶ. 904 *Ἦρτε στὸ νῦν καὶ ἀεὶ.*—Ἐφθασεν εἰς τὸ τέλος Ἐπὶ ἀσθενῶν καὶ ἐπὶ ὑποθέσεων.

νύφη (16). 905 *Ἡ νύφ' ὅδε γεννιέται τῇ βεθερά τς μοιάζ.*—Ἐπὶ ὁμοίων συνεργαζομένων.

906 *Δουρῶ! ἀραβατζῆ, νὰ κατοῦς ἢ νύφ.*—Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ἀξιούντων νὰ τοὺς περιμένωμεν. Γιὰ κείνους ποὺ ζητοῦν τι εἰς ἀκατάλληλον ὄραν.

(52). 907 *Ὅ, τ' πάρ ἢ νύφ' στὸ βασί.*—Ἐπὶ συμφωνίας μὴ ἐκτελεσθείσης.

νύχι (17). 908 *Τετραδὴ καὶ Παρασκευῆ, τὸ νύχτα σου μὴν κόφτης, τὴν Κυριακῇ μὴ λούγεις, σὰν δόλης νὰ προκόφης.*—Δημῶδες δεισιδαιμονία.

νύχτα (βλέπω 88α). 909 *Ὅποιος τὴ νύχτα περπατεῖ, καὶ λάσπες καὶ σκατὰ πατεῖ.*—Ὁ ἀπερισκέπτως φερόμενος ζημιοῦται.

(46). 910 *Τς νύχτας τῇ δλειὰ τνε γλέπ ἢ μέρα καὶ γελᾷ.*—Ἐπὶ νυκτερινῆς ἐργασίας.

Ξ

ξένος (155). 911 *Σὲ ξένο γῶλο ἕκατὸ ξλιές εἶναι τίποτα.*—Ἡ ξένη λύπη δὲν μᾶς κάμνει καὶ μεγάλην ἐντύπωσιν.

(160). 912 *Σὲ ξένο φαγί, πιπέρ μὴ γένεσαι.*—Μὴ ἀναμυγνύσαι ἀπρόσκλητος εἰς ξένας ὑποθέσεις.

(10). 913 *Ἀνὸ γάϊδαροι μαλώνανε σὲ ξένη ἀχερώνα.*—Ἐπὶ τῶν θιροβούντων εἰς ξένην κατοικίαν.

(83). 914 *Ξένος πόνος, ξέγδαρμα.*—Ὁ ξένος πόνος πολὺ ὀλίγην αἴσθησιν μᾶς ἐμποιεῖ.

(41 β). 915 *Μὲ ξένα κόλβια μνημονεύεται.*—Προσπαθεῖ νὰ ἐμφανίσῃ τὰς ὑπηρεσίας τῶν ἄλλων, ὡς ἰδικὰς του.

916 *Μὲ ξένα φτερά πετάει.*—Λέγεται διὰ τοὺς ὑπερηφάνους ποὺ

1) Λ. Τ.=Στάσου.

υπερηφανεύονται διότι ἔχουν τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἰσχυρῶν ἢ πλουσίων.
ξεπέφτω (11). 917 *Τὸ βουβάλι ὅσο καὶ τὰ ξεπέσ, πάλε βουβαλίλα μρίζ.* =

Ἐυγενῆς καὶ ἄν πτωχεύση πάλιν εὐγενῶς φέρεται.

ξέρω 918 *Ἄς πᾶ νὰ λέι· ὁ κόσμος· ἐσὺ ἐκεῖνο πὸν ξέρες.* = Μὴ παρασύρ-
 εσαι ἀπὸ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων.

(νύφη 40). καὶ (βρίσκω 8) 919 *Ὅχι, ὅπως ξέρεις,*

ἀλλ' ὅπως εὐρης. — Ὅτι πρέπει ν' ἀρ-

κεῖσαι εἰς τὸ ἐφικτόν. Ἐπὶ τῶν ἐχόντων μεγάλας ἀπαιτήσεις ὅταν
 ξενίζονται ὑπ' ἄλλων.

(109). 920 *Τὸ ξέρι κι ὁ παπούζι μ.* — Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νὰ
 κερδίσουν εἰς τὸ παιχνίδι παραβαίνοντες τοὺς παραδεδεγμένους ὀ-
 ρους αὐτοῦ.

921 *Τὸ καλὸ τὸ παλληκάρ, ξέρι κι ἄλλο μονοπάτι.* — Ἐπὶ τῶν εὐκό-
 λως μηχανευομένων νέαν διέξοδον ἀπὸ τὰς δυσκολίας των.

(δίνω 23α). 922 *Ξέρι ἢ Μπαλάσα νὰ ψῆσ πῖτα, ἀμὰ θέλι ἀγὰ καὶ βού-
 τρο.* — Ἐπὶ τῶν ἐχόντων γνώσεις ἀλλὰ σιτηνομένων τῶν μέσων.

(100). (γνωρίζω 7). 923 *Γιατί τρέξι ἢ μὲν σ γαθρέ; — Εἶν' ἀπ'
 τὸ χιμῶνα. — Ἀμ ἐγὼ σε ξέρι κι ἀπ' τὸ καλοκαίρι.* — Ἐπὶ τῶν προσ-
 παθούντων νὰ καλύψουν τὰ ἐλαττώματά των.

(βλέπω 75). 924 *Τὸ ξέριε καὶ τὰ μωρά.* — Εἶναι πασίγνωστον.

(65). 925 *Ξέρι τί ἔχι στὸ τσιγὰρι.* — Καθεὶς γνωρίζει τὸ ἴδιον σφάλμα.

ξεστούπωτο. 925 *Κέρνα μας ἀπ' τὶ ἀξεστούβωτο.* = Εἰρωνικῶς. Ἐπὶ τὴν
 βρύσην. Ἐπὶ διψασμένων.

ξουρίζω. 926 *Θὰ τὰ ξουρίσ.* — Ἀπάντησις ἀνδρὸς εἰς τὸν ἀπειλοῦντα ὅτι
 θὰ διακόψη τὴν πρὸς αὐτὸν ἀρωγὴν του, καὶ θὰ τὸν βλάψῃ.

ξύλο (1α). 927 *Ἄπ' τὸ ἴδιο ξύλο βγαίνῃ σταυρὸς καὶ φκιάρ.* — Ἐκ τῆς
 αὐτῆς οὐκωγενείας καὶ καλοὶ καὶ κακοὶ κατάγονται.

(33). 928 *Τὸ ξύλο βγήκε ἀπ' τὸ Παράδεισο.* — Ἐπὶ ἀνθρώπων τρο-
 μοκρατηθέντων διὰ τοῦ δαρμοῦ καὶ συμμορφωθέντων πειθηνίως πρὸς
 τὰς διδομένας διαταγὰς.

ξυνίζω 929 *Ξύνησε τὰ μοῦτρα τ.* — Δυσηρεστήθη.

ξύνω (5). 930 *Δὲν ἔχι νύχια νὰ ξιθῇ.* — Εἶναι ἀάμπτωχος.

(30). 931 *Ξεῖ κλιῆς καὶ κάμνει φανάρια.* — Ἐπὶ ἀέργων καὶ δκηρῶν.

932 *Μὴ ξυέσαι ἐκεῖ π' δὲ σὲ τρώι.* — Ἐπὶ τῶν ξυόντων τὴν κεφαλὴν
 ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ των, ὡς μὴ εὐρίσκοντες δικαιολογίαν διὰ τὸ σφάλ-
 μα των.

ξυπνητούρια. 933 *Καλῶς τὰ ξυπνητούρια μας.* — Εἰρωνικῶς. Εἰς τοὺς
 ὑπναλέους ὅταν ἐγερθοῦν ἀργὰ τῆς κλίνης. Καὶ εἰς τοὺς ἀνακοινοῦν-
 τας εἰς ἡμᾶς ὡς νέον ἢ ἄγνωστον, γεγονὸς πολὺ παλαιὸν καὶ γνωστό-

τατον. Καί εις τὸν ἀργὰ ἀντιλαμβανόμενον τὸν λενθασμένον τρόπον του.

Ο

- ὀβραῖος** (ἐβραϊκό 2). 934 *Ὀβραῖκα παζάρια*.—Ἐπὶ τῶν λεπτολογούντων κατὰ τὴν συμφωνίαν καὶ ἐπιμενόντων διὰ μικρὸν ποσόν.
- ὀκᾶ** (1). 935 *Ὀπ νὰ πᾶς ἢ ὀκᾶ τετρακόσια*.—Εἰς τοὺς παραπονουμένους ὅτι ὁ τόπος τοὺς ἀδικεῖ.
- ὀμοιοι** (10). 936 *Ὀμοιοι στὸν ὀμοιο, κι ἢ κουπριά στὰ λάχαρα*.—Ἐπὶ πονηρῶν, συνεργαζομένων.
- ὄνομα** (11). 937 *Κάλλιο νὰ βγῆ τὸ μάτ σ παρὰ τὸ ὄνομά σ*.—Ἐπὶ τῶν ψευδολόγων καὶ τιμίων εἰς τὰς δοσοληψίας των. Καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ἐγ καίρω; διαψευδόντων τὰς συκοφαντίας.
- (26) 938 *Ὀνομα καὶ πράμα*.—Ἐπὶ τῶν ἐχόντων τὰς ὑπὸ τοῦ ὀνόματος των ἐμφαινομένας ἀρετάς.
- (44). 939 *Χωρὸ καὶ μὴ ὄνομα*.—Ὅταν δὲν θέλομεν ν' ἀναφέρομεν τὸ ὄνομα ἐκείνου περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμεν.
- ὄξω** (ἔξω 6). 940 *Ὀξω κούκλα καὶ μέσα πανούκλα*.—Ἐπὶ τῶν καλῶν τὴν ὄψιν ἀλλ' αἰσχυρῶν τὸν χαρακτήρα.
- ὄρνιθα**. 941 *Ἡ ὄρνιθα πίνῃ νερό, κ' ἰτάς καὶ τὸ θερό*.—Ἐπὶ τῶν ἀπλήστων καὶ ἀνελεημόνων.
- (4) 942 *Ἡ ὄρνιθα σκαλίζοῦσας, βγάξ τὰ μάτια τς*.—Ὁ παλαιὰς ὑποθέσεις ἀνασκαλεύων ζημιῶνει τὸν ἑαυτὸν του.
- οὔγια** (1) 943 *Διὲς τιν οὔγια πὰρ τὸ πανί*.—Ἐπὶ τῶν ζητούντων νὰ νυμφευθοῦν πρόσωπον τοῦ ὁποίου οἱ συγγενεῖς εἶναι κακῆς διαγωγῆς.
- οὔρα**. 944 *Τὸν ἔδεσαν τὸ δεινὸ ἐστὶν οὔρα τ*.—Τὸν ἐξεδίωξαν.
- ὄφκαιρος**. 945 *Ὀφκαιρες κανάτες, πορδὲς μομάτες*.—Φλυαρίες.
- ὄφρυδα**. 946 *Τὸ δωκε πολὺ ὄφρυδα*.—Τοῦ ἔδωσε πολὺ θάρρος καὶ ἐλευθερίαν. Λέγεται διὰ τὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιπλήττουν οἱ γονεῖς των καὶ ποτὲ δὲν τοὺς ὑπακούουν.

Π

- πάθημα** (4). 947 *Τὰ παθήματα μαθήματα*.—Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀπερισκεψίας ζημιουμένων.
- παθὸς** (παθαίνω 26). 948 *Κάλλιο παθὸ, παρὰ ματρώ*.—Προτιμότερον νὰ συμβουλευθῆς τὸν ἐξ ἰδίας πείρας γνωρίζοντά τι, παρὰ τὸν ἔχοντα μόνον θεωρητικὴν γνῶσιν.

- παιδεύω** 949 "Οποιον ἀγαπαί ὁ Θεός, τονε *βαιδέβ*.—Συνήθης παρηγορία εἰς τὸν πάσχοντα.
- παιδί** (69). 950 *Πῶς πᾶνε κόρακα τὰ παιδιά σ;*—"Ὅσο *βᾶνε μαυρίζνε*.—'Ἐπὶ τῶν ἀνεπιδέκτων βελτιώσεως, καὶ διαρκῶς ρεπόντων πρὸς τὸ κακόν.
- (57) 951 *Κύριε λήσον παπαδιά,*
πέντε μῆνες δυὸ παιδιά.—Συνήθως λέγεται μόνον ὁ δεύτερος στίχος, ἐπὶ πολυτόκων καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς στέψεως συλληφθέντων τέκνων.
- 952 *Μικρὰ παιδιά, μικρὸς πίκρες, μεγάλα παιδιά, μεγάλες πίκρες.*—'Ὅτι τὰ βάσανα τῶν γονέων δὲν τελειώνουν.
- παίζω** (26). 953 *Παῖς ὁ λύκος μὲ τ' ἀρνί.*—'Ἐπὶ ἐρωτοτροπιούντων.
- παινεύω** (21). 954 "Οποιος δὲ *βαινά τ' τὸ σπῖτ τ, θὰ πῆσ νὰ τὸν πλακῶσ.*—'Ἐπὶ τῶν ἐπαινούντων τοὺς συγγενεῖς των.
- (27). 955 —*Ποῖός παινεῖβ τὴ νύφ μας;* —*Ἢ μάνα τς ἢ τσιβλοῦ.*—'Ὁμοίως.
- παλάμη** (1). 956 *'Ἐν τῇ παλάμῃ καὶ οὕτω βοήσωμεν.*—Πρῶτα πλήρωσέ καὶ ἔπειτα νὰ κάμωμεν τὸ παραγγελλέν ἔργον.
- παλιός** (7). 957 *'Ἡ παλιά ἡ ὄρνιθα ἐξτὸ ζμί.*—Δικαιολογία τῶν νυμφευομένων πρεσβυτέρας ἑαυτῶν.
- Παναγιά** (2). 958 —*Μέσα Παναγιά, στὸ ζῶφ,*—"Ὁζω Παναγιά, ἄμα περάσ.—Κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ λαοῦ, αἱ Ἑβραῖαι καὶ αἱ Τούρκισσαι κατὰ τὸν τοκετὸν ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας, μετ' αὐτὸν ὅμως πάλιν περιφρονοῦσιν αὐτήν.
- παντοῦ**. 959 *Παθῶν θὰ φτάζνε τὰ ἔργατά τ.*—'Ἐπὶ τῶν ἀναμιγνυομένων εἰς ξένα πράγματα καὶ πολλὰς προξενούντων ζημίας.
- 960 *Παθῶν τὰ πάντα.*—Αἱ αὐταὶ δυσκολίαι τοῦ βίου εἰς πᾶν μέρος τοῦ κόσμου, ἢ παρόμοια γεγονότα συμβαίνουν καὶ ἄλλοῦ
- παντρεῖά**. 961 *'Ακόμα δὲ ξεστρίκνισε, καὶ παθρεῖά γυρεῖ.*—'Ἐπὶ τῶν προῶως ἐπιτιμωμένων εἰς ἐρωτικὰς σχέσεις.
- παντρεύομαι** (5) 962 *'Απὸ τὰ χτεῖς στὰ σήμερα, πάτ' ἄντρας μου στὸ*
[μῦλο
γὰ δὲ μὲ λὲς γειτόνισσα, νὰ παντρεῖτῶ ἢ νὰ μείνω,
—'Ἐπὶ γυναικῶν ἀγαλλομένων ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ συζύγου των, καὶ διασκεδαζόντων μετὰ φίλων.
- (21) 963 *Γιὰ μικρός, μικρὸς παντρέψον,*
γὰ μικρὸς καλογερέψον.
—'Ἐπὶ τῶν παρακαίρως ἐνεργούντων.
- (15). 964 "Ἥλιος καὶ χιόνι,
παθρεῖδε οἱ ἀρχὸδ

ἥλιος καὶ βροχή,
παρθεύει οἱ φτωχοί.

᾽Οτι οἱ πτωχοὶ νυμφεύονται τὸ κυλοκαίρι οἱ δὲ πλούσιοι καὶ τὸν χειμῶνα.

παπᾶς (82). 965 *Παπᾶ παιδί, διαβόλ ἀγόνη* — Ἐπὶ ἀναισχύντων τέκνων ἐξ εὐσεβῶν γονέων.

(78). 966 ᾽Ο,τ νὰ γελᾶῖς τὸ νίβεσαι, μόνε παπᾶ νὰ γελᾶῖς, παπᾶς δὲ γίνεσαι. — Ἐπὶ τῶν λοιδορούντων τοὺς ἄλλους.

967 — *Καὶ παπᾶς γένηκες βάρβα*; — Ἐτσι τό φερε ἢ κατάρα. — Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἐπαγγελομένων τι.

968 *Μὴ μὲ πῆς Παπακλασμένο,*

Νά μ σὲ πῶ Παπαχεσμένο. — Ἐπὶ ὕβριστῶν δυσανασχετούτων ὅταν ὕβρισθοῦν.

969 ᾽Ο παπᾶς ὄλω βροστά ἐλλογᾶ τὰ γένεια τ. — Ἐκαστος πρῶτον φροντίζει διὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον. Λέγεται καὶ: Κι ὁ Χριστὸς ἀκόμα ὀλώβροστα εὐλόϊσε τὰ γένεια τ.

970 *Γένηκε ὁ παπᾶς καρὸ
κι ἀνεβαίη τὴν Ἀναστή
κι ὁ καμένος ὁ Παράς
δὲ βορ νὰ τνε βαργορήσ.*

Λέγεται διὰ τοὺς ὑποκρινομένους ὅτι φοβοῦνται.

(28). 971 ᾽Η παπᾶς, παπᾶς, ἢ ζευγάς, ζευγάς. — Διὰ τοὺς τὰ πάντα ἐπαγγελομένους καὶ μηδὲν τελείως ἐπισταμένους.

παραπονιαρῆς (1). 972 *Δέ εἶμαι γλιάρς,*

εἶμαι παραπονιαρῆς. — Ἐπὶ τῶν παραπονουμένων διὰ τὴν κατάστασιν τῶν.

παράς (17). 973 *Μὲ τὸ θαρᾶ μ,*

καὶ τ γερᾶ μ. — Ἐπὶ τῶν μὴ ζητούντων τίποτε ὡς χάριν.

Καὶ ἐπὶ τῶν τὰ πάντα κατορθούντων δ.ὰ τοῦ χρήματος.

παρηγοριά (3). 974 *Παρηγοριά στὸν ἄρρωστο ὡς ποὺ νὰ βγῆ ἢ ψυχὴ τ.*

— Ἐπὶ προσποιητῆς θεραπείας ἀνιάτων, καὶ ἐπὶ βοηθείας ἢ ὅποια δὲν μεταβάλλει τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν τοῦ βοηθουμένου.

πάστρα. 975 ᾽Η πάστρα εἶναι μὴ ἀρκοδιά. — Εἶναι πλοῦτος ἢ καθαριότης.

Πάσχα (6). 976 *Καπὼς μοιάζνε τὰ κ'κιά, νὲ φέτο νὲ τοῦ χρόν Πασκαλιά.*

— Ἐπὶ τῶν ματαίως τρεφόντων ἐλπίδας.

πατῶ (7). 977 *Πάτ-σε στ βίτα.* — Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ποιούντων κακὴν ἐκλογὴν, λέγεται καὶ ᾽Απὰ στ βίτα πάτ-σες.

(9) 978 *Τὸ φιδ σὰ δὲ τὸ πατί'ις τν ὀρά τ, δὲ σὲ δαγάνη.* — Ἐπὶ τῶν ἀπερισκέπτως ἐνοχλούντων τοὺς κακοὺς καὶ ζημιουμένων.

- 979 *Δὲ βατῶ σὲ σάπιο σανίδ.*—'Επὶ τῶν μετὰ μεγάλης περισκέψεως ἐνεργούντων.
- πεθαίνω** (31). 980 *Σὰ θεθάνω κι ὄσταρα, στάχτ καὶ κορνιαχτὸς νὰ γένε.*—'Επὶ πραγμάτων τοῦ μέλλοντος.
- 981 *Νὲ ἐγὼ ν' ἀποθάνω, νὲ ἐσὺ ν' ἀπομήκς* = 'Αντιλαβὴ εἰς τοὺς εὐχομένους τὸν θάνατόν μας.
- πεινασμένος** (32). 982 *Ὁ πεινασμένος γλέπ ψωμιά, κι ὁ διψασμένος βρύσες, γλέπει κι ὁ ἀξυπόλυτος παπούτσια μὲ τὶς μύτες.*
—'Ὅτι ἕκαστος ἐκεῖνο ποὺ ἐπιθυμεῖ νομίζει ὅτι βλέπει εἰς τὸ ὄνειρόν του.
- πεκμέζι**. 983 *Τὸν πῆραν τὰ πεκμέζια.*—Τὸν ἐπλήγωσαν εἰς τὴν κεφαλὴν.
- πέντε** (3). 984 *Πέντε δέκα τὴν ἡμέρα κ' ἑκατὸ τὴν ἑβδομάδα.*—'Επὶ τῶν ἀναρμόστως λαλούντων, ὡς τὸ παιδί τοῦ παραμυθιοῦ.
- 985 *Τὸν ἔκαμε πέδε παραδιοῦ* = Τὸν ἐξύβρισε ἢ ἀπεκάλυψε τὰ αἴσχη του. Τὸν ἐξητέλισε.
- περασμένα** (4). 986 *Τὰ περασμένα, ἔχασμένα.*—'Επὶ τῶν ἀναξέοντων παλαιὰ πάθη, ἢ παραπονομένων διὰ παλαιὰ βήσανα.
- περήφανος**. 987 *Τὸ γαλομαθμένο, μὴ ἄνευ λὲς περήφανο.*—Μὴ κατηγορεῖ τὸν ἐπιθυμοῦντα τὰ κατὰ, ἢ καὶ δὲν δύναται τὰ τ' ἀποκτήσει.
- πέρνω**. 988 *Ἀφοῦ μᾶς χροστάνε, πέρν-νε καὶ τὰ βόδια μας.*—'Επὶ τῶν ἀδίκως ὑφισταμένων ζημίας ἀντι ὀφελειῶν.
- 989 *Πῆρε τ' ἀκάπλεα.*—'Εξῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν καλύτερας τύχης ἢ ἐξηφανίσθη.
- πέρσι** (18). 990 *Κάθε πέρος καὶ καλύτερα.*—Τὸ παρελθὸν πάντοτε φαίνεται καλύτερον τοῦ παρόντος. 'Επὶ δυσπραγίας.
- (14) 991 *Πέρος ψόφσε ὁ λαγός, φέτο βρώμσε.*—'Επὶ παλαιᾶς ὑποθέσεως παρουσιαζομένης ὡς νέας.
- (19). 992 *Πέρος πορπάτρε, φέτος ἀρκουδίξ.*—'Επὶ ὀπισθοδρομήσεως ἐργασιῶν, ἢ ἀσθενείας.
- πετεινός**. 993 *Ὁ καλὸς ὁ πετεινὸς σ' ὅποια κουπριά ν' ἀνέβ λαλεῖ.*—'Ὁ ἔξυπνος παντοῦ ἐπιτυγχάνει.
- πέτρα** (24). 994 *Πέτρα ποῦ κηλάι μαλλὶ δὲ πιάνι.*—'Ὁ μὴ ἐπιμένων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐνὸς ἔργου δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχη.
- (30); 995 *Ὅποια πέτρα νὰ σκάωις, ἀπ' κάτ' θὰ τὸν εὔρς.*—'Επὶ τοῦ παρακολουθοῦντος τὰ πάντα, καὶ γνωρίζοντος πᾶσαν πτυχὴν τῶν συμφερόντων του.
- 996 *Ἡ πέτρα στὸ δόπο τς εἶναι βαρειά.*—'Εκαστος ἔχει περισσοτέ-

ραν υπόληψιν ἐκεῖ πού τὸν γνωρίζουν, ὅπως εἰς τὴν πατρίδα του.

997 *Πέτρα ἔρριξε πίσω τ.*—Ἐφυγε μὲ σκοπὸν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον.

πέφτω 998 *Ἔπεσε ὄξω.*—Ἠπατήθη εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του καὶ ἐζημιώθη.

999 *Ἔτρε πῶπεσε δὲ εἶναι νὰ σκωθῇ, νὲ φέτο νὲ τοῦ χρόν.*—Ἐπὶ τῶν καιρίως ζημιωθέντων ἢ βαρέως νοσοῦντων.

1000 *Θὰ πέσω μέσ στη θάλασσα, νὰ πλέξω σὰ σκεπάρι.*—Γιὰ κείνους πού προσπαθοῦν τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ἀνωτέρων τῶν δυνάμεων τῶν.

(23). 1001 — *Ποῦ θὰ πέσ τ' ἀπίδ ; — Ἀπ' κάτ σιν ἀπιδιά.*—Ἐπὶ τῶν φρικτῶν συνεπειῶν.

πετῶ. 1002 *Μ' ἄλλονῶ φτερά πετάτ.*—Ἐπὶ τῶν ἐνεργούντων τῆ ὑποστηρίξει ἄλλων.

πηγαίνω. 1003 *Τὸν πηγαίνε μιὰ χαρά καὶ τρεῖς τρομάρες.*—Λέγεται εἰς τοὺς ἐρωτῶντας ἂν τοὺς πηγαίνει τὸ φόρεμα.

πηδῶ (11). 1004 *Ὅποιος πδάτ' πολλὰ παλούκια, θάινε κι ἓνα μέσα στο γῶλο τ.*—Ἐπὶ παρατόλμων ἐπιχειρήσεων καταληγουσῶν εἰς ζημίαν.

1005 *Τὸν ἔπιασε στὰ πράσα.*—Συνελήφθη ἐπ' αὐτοφόρῳ.

1006 *Τὸν ἔπιασ' ἀπ' τὸ γαζα.*—Ἀνεκάλυψε τὸ σφάλμα του. Τὸν συνέλαβε καὶ ἐπιμένει εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του.

πιάνω (40). 1007 *Πιάσ' τὸ ἀνφλό, βγάιν τὰ μάτια τ.*—Ἐπὶ τῶν δανειζόντων εἰς ἀναξιοχρέους ἀνθρώπους.—*Θὴκ ἂν λάβης παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος.*

πίκρα. 1008 *Γοῦλες οἱ πίκρες, πίκρες, καὶ τ' ἀδροῦ μ δ θάνατος.*—Ἐπὶ τῶν ἀδιαφορούντων διὰ τὰς συμφορὰς τῶν συγγενῶν των καὶ ἐπὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα μᾶς εἶναι ἀδιάφορα. Ὑπόκειται ὁ μῦθος ὅτι : Μιὰ βολὰ ψόφου ἢ ἀγελίδα μιανῆς γιναίκας, ὕστατα χαλάσανε τὰ σκλήκια τς, καὶ ἡ κλώκα τς κλούβιασε τ' ἀνγά τς, κι' ὄλω πῖσ πέθανε κι' ὁ ἄδός τς. Ἦοτανε οἱ γιτόνισσες καὶ σγενεῖς, νὰ τνε βαρηγορήσ'νε κι' αὐτήνι εἶπε αὐτὸ τὸ λόγο. Κι ὄδα τνε ρῶτ σαιε τί θέλ' νὰ πῆ μ' αὐτό, ἀποκρίθηκε : « Ἄδρα πέρωω κι ἄλλονα τώρα κίόλας, σὰ θέλω, ἀμὰ βόλ κι ἀγελιάδ ἀπὸ ποῦ ; »

πινακιάτικο. 1009 *Θὰ μὲ κόψ τὸ πινακιάτικο.*—Θὰ παύσῃ νὰ μὲ υποστηρίξῃ. Ἐπὶ τῶν ἀπειλούντων ὅτι θὰ διακόψουν τὴν ὑποστήριξιν των ἢ τις εἶναι μηδαμινή.

πιπέρι (10). 1010 *Σὲ κάθε λόγο πιπέρι γένεται.*—Ἐπὶ τῶν ἀπροσκήτως ἀναμιγνυομένων εἰς τὰς συζητήσεις τῶν ἄλλων.

πίρος (βρύσι). 1011 *Ἄς τρέχλ ὁ πῖρος κι' ἄς εἶναι κι ἀπὸ λίγο.*—Παραίνεσις εἰς τοὺς ζητοῦντας πολλὰ καὶ περιφρονοῦντας τὰ ὀλίγα.

- πιστεύομαι** 1012 *Μὴ βιστευθῆς τὸ φίλο σου καὶ πῆς τὸ μυστικό σου,
κι ὁ φίλος σου τὸ φίλο του κι εἶναι κακὸ δικό σου.*—
Ἐπὶ τῶν ἐμπιστευομένων τὰ μυστικά των εἰς τοὺς φίλους των.
- πίσω** (7). 1013 *Ὁξω πίσ' βρίζνε καὶ τὸ βασιλέ.*—Ἐπὶ τῶν κατηγορούντων μὲν, οὐχὶ ὅμως κατὰ πρόσωπον, καὶ ἐπὶ τῶν δυσανασχετούντων διὰ τὰς συκοφαντίας.
- πίττα** (27). 1014 *Πέσε πίττα νὰ σὲ φάγω.*—Ἐπὶ τῶν περιμενόντων τὰ πάντα ἔτοιμα.
1015 *Καὶ τὸ σκυλὶ φλάι μερικὸ ἀπ' τὴ βίττα.*—Γιὰ κείνους ποὺ ἐλπίζουν ἐκεῖνο ποὺ δὲν εἶναι νὰ γίνῃ.
1016 *Φάγε πίττα,
κι ἄλλοῦ κοίτα.*—Δέξου τὰς περιποιήσεις μας, ἀλλὰ μὴ ἔλπιζε καταφατικὴν ἀπάντησιν. Κατὰ τὴν ἀπόρριψιν προτάσεως γάμου. Εἰρωνικῶς.
- πλένω** 1017.—*Πῆρε τὰ πλυμένα τ καὶ τ ἄπλυτά τ καὶ πάτ.*—Ἐπὶ τῶν ἀποτυχόντων εἰς τὰς προσπάθειάς των καὶ ἀπερχομένων κατησχυμένων.
- πνίγομαι** 1018 *Θέλω νὰ πνιγῶ καὶ φοβοῦμαι τὸ ρέμα.*—Ἐπὶ τῶν ἀπειλούντων ὅτι θὰ ἀποθάνουν ἐνὸς εἶναι εἰς ἄκρον φιλόζωοι. Ὑπόκειται ὁ ἐξῆς μῦθος: Μία γριά βαρεθῆκε τὰ καταφρόνια τς νύφ τς καὶ πῆγε νὰ πνιγῆ στὸ ρέμα. Ἐβγάνε τὰ φελάρια τς, σήκωσε καὶ τὰ φουστάνια τς καὶ βῆκε στὴν ἀκρίτσα. Ἐνας πρῶτος τνε ρώτ'σε «Τί κάμνεις ἐδῶ γιὰγιά;» καὶ κείνη εἶπε αὐτῇ τ βαρομῖα.
1019 *Νὰ εἶναι καβὶλ νὰ τονε πνίξ μέσα σ' ἕνα ποτήρ νερό.*—Ἐπὶ τῶν μεγάλως ἐχθρευομένων τινά.
1020 *Ἡ μαῖμόν ἀπὸ τ βολλή τν ἀγίπ πνῖ τὰ παιδιά τς.*—Ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπερβολικῆς ἀγάπης ὑποχωρούντων εἰς ὅλας τὰς ἰδιοτροπίας τῶν τέκνων των καὶ καταστρεφόντων αὐτά.
- ποδᾶρι** 1021 *Τὸ βανε στὰ ποδᾶρια.*—Ἐφυγε δρομαίως.
- πολὺς** (28). (δὺὸ 62). 1022 *Ὅποιος κνιγιά πολλοὶ λαγοί, δὲ πιάη κανείνενα.*—Ἐπὶ τῶν ἐπιδιωκόντων τὴν ἐπίλυσιν πολλῶν συγχρόνως ὑποθέσεων.
(38). 1023 *Ὅπ λαλοῦν πολλοὶ πετνοί, ἀργεῖ νὰ ξεμερώσ.*—Ἐπὶ ἀναμίξεως πολλῶν, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.
1024 *Τὸ πολὺν πέρασε, τὸ λίγ ἀπόμκε.*—Εἰς τοὺς παραπονουμένους διὰ τὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου των, μὲ τὴν σημασίαν ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ τελειώσῃ.
(83). 1025 *Τὸ πολὺν τὸ «Κύριε λήσον» τὸ βαριέται κι ὁ παπᾶς.*—Ἡ ἐπανάληψις τῆς ὑπομνήσεως τῶν σφαλμάτων μας εἶναι ἀνυπόφορος. Ἐπὶ ὀχληρῶν προστατῶν.
(25). 1026 *Ὅποιος ἔχλ πολὺν πιπέρ, βάζ καὶ στὰ λάχανα.*—Ἐπὶ τῶν

ὑποβαλλομένων εἰς περιττοὺς κόπους ἢ δαπάνας.

(24). 1027 "Οποῖος γρέβ τὰ πολλά, χάνει καὶ τὰ λίγα.—'Επὶ πλεονεκτῶν ζημιουμένων.

πολυτεχνίτης (1). 1028 Πολυτεχνίτης, καὶ ἐρημοσπίτης.—'Επὶ τῶν πολλὰ ἐπιχειρούντων καὶ εἰς μηδὲν εὐδοκιομένων. = "Ὅλες τίς τέχνες κάμνει καὶ προκοπὴ δὲν ἔχει.

πομπή (15). 1029 Κάθεται ἡ βοὴ σισί στρατίες, καὶ γελάει τοὶ διαβάτες.—'Επὶ τῶν ἐπικρινόντων τὰ ξένα σφάλματα, ἐπιδεικτικῶς ἵνα διασπάρωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν ἀπὸ τὰ ἰδικά των σφάλματα.

(3). 1030 Μάκραιναι οἱ ποδιές,
σκέπασαν τὸ βοῆς.—'Επὶ ὀψιπλοῦτων προσποιομένων ὅτι δὲν ἐνθυμοῦνται τὸ πτωχόν των παρελθόν.

πονηρός (9). 1031 Τὸ πονηρὸ τὸ πλί, κ' ἀπ' τὰ δνὸ ποδάρι τὸ πιάνεται.—'Επὶ πονηρῶν ἐμπροσθέντων εἰς τὴν παγίδα πονηροτέρων των.

πονῶ (17). 1032 "Οποῖος πονεῖ, γὰρ δουρινὰ φωνάζει.—'Επὶ τῶν ἐνεργῶς διεκδικούντων τὸ δίκαιόν των.

πορδή. 1033 Εἶναι τσίνα καὶ πορδή.—Γὰρ κείνους ποῦ μὲ τὸ παραμικρὸ ἐξάπτονται καὶ ὑβρίζουν.

(20) 1034 Μὲ τὸ πορδὸς δὲ βάσιν ἀγά.—Μὲ τὰ λόγια δὲν τελειώνουν τὰ ἔργα. 'Επὶ ὀκνηρῶν καὶ φλυαρῶν συνάμα.

1035 Θὰ κρίν-νε γούλι, θὰ κρίναι καὶ τὸ ἀποπόρδι τὸ πορδῆς.—Περιφρονητικῶς, ἐπὶ τῶν ἀδαῶν τῶν ἀπροσλήτως ἐκφραζόντων γνώμη.

ποταμός (4). 1036 Ἀπ' τὸ σιγαλὸ τὸ ποτάμ νὰ φοβᾶσαι.—'Απὸ συνεσταλμένα καὶ σιωπηλὰ κορῆτα νὰ προφυλάττεσαι μὴ σὲ περιπλέξουν εἰς τὰ δίκτυα τοῦ ἔρωτος. 'Επὶ τῶν ὀλιγολόγων. Οἱ ὑποκρινόμενοι τὸν ἅγιον εἶναι χειρότεροι ἀπὸ τοὺς κηκηρυγμένους κακοὺς.

πόττε (7). 1037 Πόττε πῆττα μὲ τυρί,
πόττε πῆττα μοναχῆ.—'Επὶ τῶν μόλις ἀποζώντων, διὰ τῆς ἐργασίας των.

1038 Πόττε καὶ πόττε τὸ φιλί, νὰ χη καὶ ροστιμάδα = Δὲν πρέπει νὰ συχνάζωμεν πολὺ εἰς τὰς οἰκίας τῶν φίλων μας διὰ νὰ μᾶς βαρυνθοῦν.
πουτάνα. 1039 Εἶνε πῆνας γιός.—'Εξυπνος. Ὁ λαὸς πιστεύει ὅτι τὰ φυσικὰ τέκνα γίνονται πολὺ ἔξυπνα.

πραματευτής (12). 1040 Βάζει ἡ κοσκινὸ τὸν ἄδρα τὸς, μὲ τὸς πρᾶμα-
τευτάδες.—'Επὶ τῶν προσπαθούντων νὰ φανοῦν ἀνώτεροι τῆς πρᾶμα-
ματικότητος.

πρέπω (διάβολος 101). 1041 Σὲ ὑμνοῦμεν, σ' ἐδλογοῦμεν, ἀμὰ ὡς ἐκεῖ
ποὺ πρέπ.—'Επὶ ὀχληρῶν. Ἀκόμη λέγεται καὶ ἡ παραλλαγή: Σὲ
ὑμνοῦμεν σὲ ἐδλογοῦμεν, καὶ στὰ ὕστερνὰ σὲ ξυλοκοποῦμεν.

πρίν (23). 1042 Τῶν φρονίμων τὰ παιδιὰ πρίν πεινάσουν μαγερεύουν.—
'Επὶ τῶν προβλεπτικῶν.

- πρόβατο** (6). 1043 *Τὸ καλὸ τὸ πρόβατο τὸ τρώει ὁ λύκος.*—'Επὶ τῶν μὴ διεκδικούντων τὸ δίκαιόν των διὰ τὰ μὴ κατηγορηθοῦν ὡς φιλονεικοί, καὶ τοιοῦτοτρόπως ζημιουμένων.
- προβιά** (2). 1044 *Τὸν κόσ'σε ἢ προβιά στὰ δώδεκα.*—'Επὶ τῶν προβαιόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἰδιοτροπίας χωρὶς τὰς υπολογίσουν τὰς συνεπειάς της.
- προγόνι** (2). 1045 *Σὰ βρογόνια τρώγδαι.*—'Επὶ φιλονεικῶν συγγενῶν.
- προκοπή** 1046 *Ἡ προκοπή τ' ἀπ' τ' ἀντιὰ τ' τρέχει.*—Εἰρωνικῶς, ἐπὶ τῶν μὴ προκομμένων ἀνθρώπων.—Λέγεται ἀκόμη καί: 'Ἡ προκοπή ἀπ' τὰ βιτζάκια τ' τρέχει.
- προσκυνῶ** 1047 *Προσκύνα τὸ διάβολο, ὡς τὰ περὰς τὸ γιοφύρο.*—Προσποιήσου ὅτι συμφωνεῖς μὲ τὴν ἀντίθετον γνώμην (ἕως ὅτου παρέλθῃ ὁ κίνδυνος. Συμβουλή εἰς νέους εἰλικρινεῖς, οἱ ὅποιοι δὲ ὑποχωροῦν εἰς ζητήματα ἀρχῶν. Λέγεται καί: Κάμε τὸ διάβολο σύδροφο ὡς τὰ περὰς τὸ γιοφύρο.
- προφήτης**. 1048 *Μετὰ Χριστὸν προφήτης, γὰρ ἴδαρος.*—'Επὶ τῶν προλεγόντων τὰ μέλλοντα.
- πτύω**. 1049 *Νὰ φτύσ' ἀπάν' θὰ φτιάω τὰ μοῦτρα μ, τὰ φτύσω κάτ, θὰ φτύσω τὰ γένεα μ.*—Μεταξὺ δύο συγγενῶν φιλονεικούντων δύσκολον τὰ ἐπικρίνει τις τὸν ἕτερον.
- πῦρ**. 1050 *Πῦρ πυριῶ καὶ πέδ' ἀνεμ.*—'Επὶ μεγάλης συμπλοκῆς φιλονεικούντων. Λέγεται ἀκόμη καὶ ὡς κατάρρα, μὲ τὴν σημασίαν: Φωτιὰ τὰ τὰ κάψη καὶ διάβολος τὰ τὰ πάρη.

P

- ράμμα** (3). 1051 *Ἔχω πολλὰ ράμματα γιὰ τ' γούνα σ.=Θὰ σ' ἀνταποδώσω τὰς ἀδικίας σου. Ἔχω πολλὰ τὰ σοῦ κάμω.*
- ράφτης** (6). 1052 *Ὁ ράφτης δίχως φόρεμα καὶ ὁ δουλγέρος δίχως σπῖτ.*—'Επὶ τῶν τεχνιτῶν καταγινομένων μὲ ξένας ὑποθέσεις καὶ παραμελούντων τὰς ἰδικίας των.
- ράχη**. 1053 *Τορε δρώ'τ' ἢ ράχι τ.=Θὰ τὸν δείρω.* 'Επὶ ὀχληρῶν.
- ρίγανη** (ἀλάτι 3). 1054 *Βάλ' τα ρίγανη.*—'Επὶ ἀποτυχίας σχεδίου.
- ρίχνω**. 1055 *Τὸν ἔρξε σταχτὶ στὰ μάτια.*—Τὸν ἐξηπάτησε.
- ρόκα** (4). 1056 *Τέτοια βάσαν' ἔχει ἢ ρόκα, ὅσο τὰ γιομῖσ τ' ἀδράχτ.*—Κάθε ἔργον ἔχει τὰς δυσκολίας του.

- ρουθούνη.** 1057 *Τὸν βῆκε στὸ ρουθῶν.* = Τὸν ἠνώχλησε. Τὸν ἐξύβρισε. Λέγεται δ' ἐκείνους οἱ ὅποιοι συνεχῶς ἐνοχλοῦν τινα.
- ροῦχα** (19). 1058 *Μὲ τὰ ροῦχα τ τρώγεται.* = Ἐπὶ τῶν ἐπιζητούντων αἰτίαν φιλονεικίας.
- 1059 *Τὸ ροῦχο δὲ δμά' τὸν ἄθρεπο, ὁ ἄθρεπος τιμᾷ τὸ ροῦχο.* = Ἐπὶ τῶν κανχομένων διὰ τὰ ὑπάρχοντά των.
- ρωτῶ** (49). 1060 *Ρωτῶδας, ρωτῶδας βρίσκεις τὸ χατζηλίκι.* = Διὰ τῆς ἐπιμονῆς κατορθώνονται τὰ δυσκολώτερα ἔργα.
- 1061 *Τοῦ κόσμου λόγια μὴν ἀκοῦς, μόν τὴν καρδιά σου ρῶτα.* = Ἐπὶ τῶν ζητούντων συμβουλὴν δι' οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις.

Σ

- Σάββατο** (26). 1062 *Εἶπ' Οβριὸς νὰ κάμ ταξιδ, εἶλαγε μέρα Σάββατο.* = Ἐπὶ τῶν δυσκόλως ἀποφασίζόντων νὰ ἐκτελέσῃν τι, καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐμποδιζομένων ὑπὸ ἀκαθόριστον κωλύματος.
- 1063 *Τὸ μῆνα π δὲν ἔχῃ Σάββατο.* = Πισίε.
- σάλια** (7). 1064 *Σάλια καὶ μύξες.* = Ἐπὶ πιστοῦν ὁμιλιῶν.
- 1065 *Τρέχνε τὰ σάλια τ.* = Σφόδρα ἐπιθυμῆ αὐτό.
- σαλιαγκος.** 1066 *Νὰ μάθς κόμ μιά πορὰ νὰ πλῆς στὸ Τουρκικο μαχαλᾶ σαλιάγι.* = Ἐπὶ τῶν ἀδιακρίτως φρονημένων πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τιμωρουμένων. Ὑπόκειται ὁ μῦθος ὅτι ἕνας χωριανὸς πῆγε στὸ δούρκικο μαχαλᾶ νὰ πλῆς κερκία, καὶ πεισμώθηκε οἱ Τοῦρκι, γιατί δὲ δρῶνε τς σαλιάγι, τὸν ἔδρανε καὶ πέταξαν καὶ τς σαλιάγι τ.
- σανίδι.** 1067 *Ἀνὸ σανίδα καὶ μιά τρύπα,*
ἔθα διάβολε καὶ χτύπα. = Ἐπὶ κόρης ἰσχνῆς ἀπὸ τῆς ὁποίας θέλουν ν' ἀποτρέψουν νεανίαν τινα νὰ τὴν νυμφευθῇ.
- Σάρα.** 1068 *Ἡ Σάρα καὶ ἡ Μάρα.* = Ἐπὶ συναθροίσεως ὄχλου.
- Σαρακοστή.** 1069 *Τὸ καμε Μεγάλη Σαρακοστή.* = Ἐπὶ ἔργων, τὰ ὅποια δὲν τελειώνουν ταχέως.
- σαρηλίδιζμαι** (πιάνω 33) 1070 *Ὅποιος πέσ στ θάλασσα, στὸ φιδ σαρηλίδιζεται.* = Ὁ εὐρισκόμενος ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ δὲν διακρίνει ἐχθρὸν καὶ φίλον. Λέγεται καὶ : Ὅποιος πέσ στ θάλασσα τὸ φιδ δλύζεται.
- σαστίζω.** 1071 *Σάτσ' ὁ μὸς κι ἀκέριος.* = Εἰρωνικῶς. Ἐπὶ μεγαλαυχόντων διὰ μηδαμινὰ ἔργα.
- σειρά.** 1072 *Σειρά σ καὶ σειρά μ.* = Ἐπὶ μεταβολῆς τῆς τύχης. Λέγεται εἰς τοῦ, παραπονομένους διὰ κακὴν συγκομιδὴν καρπῶν.
- σέλι.** 1073 *Σέλι ἦδανε καὶ πέρασε.* = Ἐπὶ παρελθούσης εὐπραγίας.
- σέργω** (3). 1074 *Τὸν εἶπε ὅσα σέργει ἡ σκούπα.* = Τὸν ἐλοιδύρησε σφόδρα.

- σέρτικος.** (δριμύς) 1075 *Τὸ σέρτικο τὸ ξύδ, τὸ κάπ τ χαλνά ι'.*—'Ο δριγίλος
ἑαυτὸν βλέπτει.
- σηκώνομαι.** 1076 *Γοῦλα σκόνται, μόνε τ γέρ ἢ ξερῆ δὲ σκώνεται.*—'Επὶ
ἀδυνάτων πραγμάτων.
- (6). 1077 *Σήκω, σήκω' κάτσε, κάτσε.*—'Επὶ τῶν ὑπακουόντων εἰς τὰς
διαταγὰς τῶν ἄλλων καὶ μὴ ἐχόντων οὐδεμίαν πρωτοβουλίαν.
- σημειωμένος** (3). 1078 *Ἀπὸ σημειωμένο μακριὰ τὰ ροῦχα σ.*—'Ο λαὸς
πιστεύει ὅτι ὁ σημειωμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐσημειώθη διὰ τὸ νὰ βλέπουν
οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐλλάττωμά του καὶ ἀποφεύγουσιν αὐτόν. Πιστεύεται
ὅτι «σημειωμένος καὶ καλὸς δὲ γένεται».
- σίδερο.** 1079 *Τὸ σίδερο τὸ βαροῦνε ὅσο εἶναι ζεστό.*—'Επὶ τῶν ἀφινόν-
των νὰ τοὺς διαφύγη ἢ κατάλληλος εὐκαιρία.
- σιτάρι.** 1080 *Τὸ σιάρ ὅπ νὰ γρίσι, πάλε στὸ μύλο θὰ πιάι.*—'Ο κακὸς θὰ
ὑποστῇ ἐν τέλει τὴν τιμωρίαν του.
- σκαμνί** (3). 1081 *Σκαμιοῦ ποδάρι κι ἂν ἐπέσε στὸ δόπο τ τσιμισιρένιο.*—
'Εὰν μὲ ἐγκατέλειπεν ἢ φίλη μου, εὐρίσκω καλύτεραν τῆς.
- σκάνω** (φταιγὼ 6). 1082 *Νὲ ἐγὼ νὰ σκάσω, νὲ ἐσὸν ν' ἀπομήκεις.*—Λογο-
παίγνιον δι' ἐκείνους ποὺ θέλουσιν τὸ κακὸν μας.
- σκάφτω.** 1083 *Σκάφτι τὸ λάκκο τ με τὰ δικά τ τὰ χέρια.*—'Επὶ τοῦ ἐνεργ-
γοῦντος ἐναντίον τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων.
- σκοινί** (13). 1084 *Εἶναι τοῦ σκοινοῦ καὶ τοῦ παλονκιοῦ.*—Εἶναι κα-
κούργος.
- 1085 *Ἄμα τεδώις πολὺ τὸ σκοινί, θὰ κοπῆ.*—Μὴ καταφεύγεις εἰς
ἄκρα, ἀλλὰ προτιμήσον συμβιβαστικὴν τινα λύσιν.
- σκόρδο** (9). 1086 *Νὲ σκόρδο ἔφαγε, νὲ σκορδίλα μρίζ.*—Προσποιεῖται τε-
λείαν ἄγνοϊαν.
- 1087 *Τὸ σκόρδο νᾶχ ἢ Σκόρδα καὶ κτσὰ βελόνια στὰ μάτια.*—Λέ-
γεται ὅταν ἴδωμέν τι τὸ ὠραῖον, διὰ τὸ νὰ προλάβωμεν τὴν βασκανίαν.
- σκοτώνω.** 1088 *Σκότωνε τρελλοί, πλέρωνε τζερεμέδες.*—'Επὶ τῶν ἀναγ-
καζομένων νὰ χειροδικήσουν.
- σκουλήμι** (3). 1089 *Τονε τρώι τὸ σκλήμι.*—Τὸν τύπτει ἢ συνείδησις του
ἢ φθίνει ὑπὸ νόσου.
- σκύλος** (22α). 1090 *Μαλλών-νε σὰ δὲ σκυλί με τ γότα.*—'Επὶ οἰκείων φι-
λονεικούντων.
- (22α). 1091 *Ἐφτὰ ψυχὲς ἢ κότα, καὶ ἐννιά ὁ σκύλος.*—'Ο κακὸς δὲν
ἀποθνήσκει ταχέως, ὁ χειρότερος βραδύτερον ἔτι.
- 1092 *Σκυλί π βαβίξ δὲ δαγάν.*—Δι' ἐκείνους ποὺ μᾶς κατηγοροῦν χω-
ρὶς νὰ γίνονται πιστευτοί.
- σκουληκιάζω** 1093. *Σκουλίκισε ὁ τόπος μου καὶ θέλ' νὰ τὸν ἀλλάξω.*—
'Επὶ βαρυνθέντος τὰ αὐτὰ πράγματα.

- σοῦ.** 1094 *Σό'ε τράβά'ε τὸ βασίλειο.*—Ἐπὶ γονέων πονηρῶν τῶν ὁποίων ὅμοιοι οἱ υἱοί.
- σπέρνω.** 1095 *Ὁ,τ σπείρης, ἐκεῖνο θὰ θερίης.*—Θ' ἀπολαύσης τ' ἀποτελέσματα τῶν κόπων σου ἢ τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας σου.
- (17). 1096 *Καλιμέρα γέρο.*—*Κ'καὶ σπέρνω.*—Ἐπὶ ἀσυμφωνίας λόγων καὶ κατευθύνσεων καὶ ἐπὶ κωφῶν.
- (6) 1097 *Ἐκεῖ π δὲ σὲ σπέρνουνε γὰ μὴ φντερώνης.*—Μὴ ἀναμυγνύσαι εἰς ξένας ὑποθέσεις.
- σπίτι** (35). 1098 *Σπίτι μ, σπιτάκι μ, πορδοκαλυβάκι μ, ἐννιά πορδίτσες ἔκλασα καὶ κανεῖς δὲ μ' ἔνοιωσε.*—Δὲν ὑπάρχει καλύτερα ἀνάπαυσις ἀπὸ τὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν κατοικίᾳ.
- 1099 *Ἀπ τ ἀχείλι τς φαριάκι σιάζ.*—Ἐπὶ φθονεῶς καὶ μοχθηρᾶς γυναικὸς ἢ ὁποῖα ποιεῖ δὲν λέγει καλὸν λόγον διὰ τοῦς ἄλλους.
- στόμα** (Γλῶσσα 59). 1100 *Τὸ πῆρες ἀπ' τὸ στόμα μ.*—Θὰ τὸ ἔλεγα ἐγώ, ὅτε τὸ εἶπες σὺ.
- 1101 *Τ κόσμον τὰ στόματα δὲ εἶνε τσάλια γὰ τὰ δέης.*—Λέγεται εἰς τοὺς παραπονυμένους ὅτι τοὺς κατηγοροῦν, μετὰ τὴν σημασίαν ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος γὰ ἐκφορᾶν τὴν γλῶσσην του.
- στουπὶ** (γουδί 2). 1102 *Γένκε σιτσι.*—Ἐμύθησε.
- στραβός** (31). 1103 *Γουῶλα τὰ στραβά φουτὰ τὰ κάμνει ἢ νύφ.*—Ὅλα τὰ σφάλματα εἶναι τῶν ἄλλων, κανένα ἰδικόν μας.
- στρώνω** (1). 1104 *Ὅπως ἔστρωσε ἄς κομᾶη.*—Ὅπως ἐδημιούργησε δυσκολίας ἄς ὑποφέρει. Ἐπὶ τῶν γογγυζόντων διὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς κακῆς διαγωγῆς των.
- συγγενής.** 1105 *Τοῦ συγγένου μας ὁ σκύλος, συγγενής εἶναι κ' ἐκεῖνος.*—Ἐπὶ τῶν θεωρουμένων καὶ τοὺς πέραν τοῦ ὀγδόου βαθμοῦ συγγενεῖς πλησιεστέρους, διὰ τὸ συμφέρον των.
- συμβιβασμός** (3). 1106 *Κάλλιο κακὸς συμβιβασμός, παρὰ δικαία κρίσι.*—Καλύτερα γὰ συμβιβασθῆ; μετὰ τοῦ ἀντιδικίου σου παρὰ γὰ κερδήσει; εἰς τὰ δικαστήρια, ἀφοῦ καταξοδευθῆ;.
- σύρτα φέρτα.** 1107 *Τί εἰν ἀτὰ τὰ συρταφέρτα.*—Ὅτιαν κορίτσια πηγανούερονται δι' ἔρωτοδουλειάς.
- συμφωνία.** 1108 *Ἡ συμφωνία πατεῖ τὸ νόμο.*—Διὰ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸν νόμον πρὸς ἀποφυγὴν εἰλημμένων ὑποχρεώσεων.
- σφίγγω.** 1109 *Τ βέτρα γὰ σφίξ, ζμὶ θὰ βγάη.*—Ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν τὸ σῶμα.
- σωπαίνω** 1110 *Σὰ δὲ ξέρος γὰ κρίνης, μάθε γὰ σωπαίνης.*—Ἐπὶ τῶν διεγυριζόντων φιλονεικίας, ἔνεκεν τῶν ἀκριτομυθιῶν των.

Τ

- τάζω** (31). 1111 *Τὸν ἔταξε καμῆλια φορτωμένα.*— Ἐπὶ τῶν διδόντων ὑπερβολικὰς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας δὲν σκοπεύουν νὰ ἐκτελέσουν.
- (27) 1112 *Τὸν ἔταξε λαγὸς μὲ πετραχῆλια.*— Ἐπὶ τῶν ἐξαπατούντων τοὺς ἀφελεῖς, δι' ὑπερβολικῶν ὑποσχέσεων.
- ταιριάζω** (1). 1113 *Ταίριαξαν καὶ σθεθέριασαν.*— Ἐπὶ τῶν συνεργαζομένων ἔνεκεν ὁμοιότητος χαρακτῆρος.
- 1114 *Ἀπὸ τσίτσιδ' ἴσως ἐπὶ λουτροῦ ταϊριάζνε.*— Ἐπὶ προτάσεως γάμου ὑπὸ ἐνδεοῦς εἰς πτωχὴν.
- τάμα** (βιός 99). 1115 *Τὰ τάματα, παντρεύνε τὰ φαδάματα.*— Ἡ πλουσία καὶ ἄσχημος ἂν εἶναι, εὐκόλως εὐρίσκει σύζυγον διὰ τῆς προσφορᾶς τραχώματος.
- ταμπουράς.** 1116 *Ἡ κλιὰ τ' παῖζ' ταμπουρά.*— Πεινᾷ.
- τάξη** (1). 1117 *Ἄν ἔχῃ τάξ' καὶ πράξ'.*— Ἐπὶ ἀστικοκέρευτης γυναικός.
- τέσσερα.** 1118 *Πᾶν καὶ πᾶν μὲ τὰ τέσσερα.*— Ἐφυγε δραμαίως.
- τέχνη** 1119 *Ἔχει τέχνη τὸ ρεπάρι,*
κάθε τόπος δὲ τὸ γὰρ.— Κάθε πράγμα κατασκευάζεται ἀπὸ τὸν ἀρμόδιον τεχνίτην. Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρούντων πᾶν εἶδος ἐργασίας καὶ ἀποτυγχανόντων.
- 1120 *Τὸ τέχνη, τέχνη καὶ τὸ πιάσι, πιάσι.*— Ἐπὶ τῶν μὴ ἀπομανθανόντων τὰς κακὰς τῶν συνηθείας. Ὑπόκειται ὁ μῦθος ὅτι: Ἐνας Τουρκαρβανίτης ἔκλεψε κατσίκια καὶ πιάσκει. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ, ἔκαμε πὸς πισ-μάνεψε καὶ γένηκε Χριστιανὸς μὰ πάλι ἔκλεψε καὶ ξαναπιάσκει. Τότες τόνε ῥώτ'σανε τί λογὸς Χριστιανὸς εἶσαι ἀφοῦ κλέφτης; κ' ἐκεῖ εἶπε αὐτῆνι τ' βαρομιά.
- 1121 *Μάθ'ε τέχνη κι ἄς τηνα,*
καὶ σὸν πεινάσης πιάς τηνα.— Ἐπὶ τῶν παραμελούντων τὴν ἐκμάθησιν τέχνης.
- (16). 1122 *Παλιά μας τέχνη κόσκινο.*— Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων ν' ἀπαλλαγοῦν κακῆς τινος συνηθείας ἀλλ' ἀποτυγχανόντων.
- τιμῆ** (5). 1123 *Ἡ τιμῆ τιμὴν δὲν ἔχῃ,*
καὶ χαρᾶς τον ποὺ τὴν ἔχῃ.— Ἐπὶ τῶν μὴ φροντιζόντων περὶ τῆς ὑπολήψεώς των.
- τόπι.** 1124 *Ἔρξ'ε τόπι.*— Ἐπὶ ὁμιλίᾳ.
- τόπος** (12). 1125 *Κάθε τόπος καὶ ζακόρι, κάθε μαχαλᾶς καὶ τάξ.*— Ἐπὶ διαφορᾶς ἐθίμων ἑνὸς τόπου ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας.
- 1126 *Τόπο*
κι ὄχι κόπο.— Ἐπὶ τῶν ἐπιτυγχανόντων οὐχὶ ἐξ ἰδίας ἱκανό-

τητος, ἀλλ' ἔνεκεν εὐνοϊκῶν ὄρων ἢ τύχης, τῆς καλῆς τοποθεσίας τοῦ καταστήματος ἢ τοῦ εὐφόρου ἀγροῦ των.

(30). 1127 *Παπούτες ἀπὸ τὸ δόπος σ, κι ἄς εἶν' καὶ βαλωμένο.*—Προτίμησε πτωχὴν γυναῖκα, τῆς ὁποίας γνωρίζεις τὴν γενεὰν παρὰ πλουσίαν τῆς ὁποίας ἀγνοεῖς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς.

τζουγάπ 1128 (ἀνερώτημα 1). *Δέ μὲ γοιάζ π πέθαν' ὁ ἄδραζι μ, μόνε τί τζγάπ θὰ δώκω τὸ γόσμο.*—Ἐπὶ τῶν ἐχόντων ν' ἀπαντήσουν εἰς τοὺς περιέργους φίλους των διὰ τὰς ζημίας τὰς ὁποίας ἔχουν ὑποστῆ, καὶ βαρυνομένων νὰ διηγοῦνται τὰ παθήματά των.

τουρκεύω. 1129—*Γιατὶ τούρκεψες Γανίτ;—Ἐτις θὰ πάϊ φέτο.*—Ἐπὶ τῶν προσπαθούτων νὰ δικαιολογήσουν τ' ἀδικαιολόγητα ἢ μὴ θελόντων νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς διαγωγῆς των.

Τοῦρκος. 1130 *Ὁ Τοῦρκος τὸ φρωμί τόχ' στὸ γόνα.*—Προσποιεῖται τὸν φίλο καὶ πάλι κάνει ἐκεῖνο ποῦ ξεύρει. Ὅ,τι καὶ νὰ τὸν ταγίσης τὸ βάζει στὸ γόνα του καὶ ὅταν σηκωθῆ πίπτει καὶ τὸ λησμονεῖ.

1131 *Τὸ Δοῦρκο φίλενε,*
καὶ τὸ γῶλο σ φύλαγε.—Χαρακτηρισμός τῶν Τούρκων ὡς λάγνων καὶ πόρνων.

1132 *Τοῦρκος καὶ καλὸς δὲ γίνεται.*—Ὁ ἐκ φύσεως κακός, δὲν ἀλλάζει.

τραβῶ (9). 1133 *Κάποιον τὸν τράβαγαν στὰ χαλιά.*
κ' ἐκεῖνος πάγαινε στὰ τσαλιά.—Ἐπὶ τῶν παρεξηγούντων τὰ πρὸς ὄφελός των γινόμενα καὶ θεωρούντων αὐτὰ ἐπιζήμια.

τρεῖς (6). 1134 *Μιὰ τὸ φίλο, δυὸ τὸ φίλο,*
ὡς στὰ τρεῖς καὶ μὲ τὸ ξύλο.—Ἐπὶ τῶν ἀδιακρίτων καὶ φορτικῶν.

τρελλός (γριὰ 23). 1135 *Ἐἴπαν τὸ τρελλὸ νὰ χέσ, ἔκαμε καὶ τ' ἄδερρα τ.*—Ἐπὶ τῶν ἐπιτελούντων τὰ παραγγελλόμενα μὲ ἀδικαιολογήτους ὑπερβολάς.

(διάβολος 103). 1136 *Σκότωναε τρελλοί, πλέρωνε τζερεμέδες.*—Ἐπὶ ἀδίκων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ χειροδικήσωμεν.

(μωρὸς 16). 1137 *Ἐβαναν τὸ τρελλὸ νὰ βγάη τὸ φίδ ἄπ' τὴ δρόπα.*
—Ἐπὶ τῶν χρησιμοποιούντων ἄλλους εἰς ἐπικινδύνους ὑποθέσεις, διὰ νὰ καρπωθοῦν οἱ ἴδιοι ἀσφαλῆ ὄφελῃ.

(μωρὸς 125). 1138 *Ὁ τρελλὸς δὲ θὰ φορεῖ κδούνια.*—Ὁ τρελλὸς ἀπὸ τὰς πράξεις του φαίνεται ὅτι εἶναι τοιοῦτος.

(μωρὸς 92). 1139 *Ὅλῃ οἱ Χιῶτες εἶν' τρελλοί,*
ποιὸς λίγο, ποιὸς πολὺ.—Ἐπὶ συγγενῶν ἐχόντων τὸ αὐτὸ ἐλάττωμα.

- (33). 1140 *Ἔνας τρελλὸς χέζ, κ' ἕκατὸ γνωστικοὶ δὲ βορνε νὰ τὰ παστρέφνε.*—Μετὰ πολλῆς δυσκολίας διορθώνεται ἡ ὑπὸ ἀπερισκέπτου γενομένη ζημία.
- τρέχω.** 1141 *Ἄσο δρέχω τόσο μαθαίνω.*—Λέγεται ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων διαφορετικῶς συνηθείας ἀπὸ τὰς ἰδικὰς των, ἐπισκεπτόμενοι ἄλλα χωρία.
- 1142 *Σὰ δὲ σὲ τρέχει τ' ἄλογο, τί τρέχεις καβαλάρη;*—Ἐπὶ τῶν ἀγωνιζομένων διὰ πλαγίων μέσων νὰ κερδίσουν ἄδικον ὑπόθεσιν.
- τριάντα.** 1143 *Ὡς τὰ τριάδα βόϊ, κὶ ὡς τὰ σαράδα γνώσ.*—Ἐπὶ τῶν ἀνεπίδεκτων φρονημύσεως, διότι ὑπερέβησαν τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.
- τριανταδυό.** 1144 *Στοι τριάδαδυό τ' Ἀγούσι.*—Ποτέ.
- τρίτη** (3). 1145 *Τὸν παγαίνι τρίτὴ καὶ τετράδ.*—Ἐπὶ πανικοβληθέντων. Λέγεται καὶ Τὸν παγαίνι ρεβίτ, καὶ Τὸν παγαίνι βὲς βουτσούκ 1).
- τρίτος.** 1146 *Τρίτα καὶ παρτίτα.*—Ἐπὶ τριτεξαδέλφων, οἱ ὅποιοι δύνανται πλέον νὰ ἔλθουν εἰς γάμου κοινωνίαν.
- τρύπα.** 1147 *Κατὰ τρύπα τὸ χορό.*—Ἐπὶ τῶν ἐπιμόνως προσπαθούντων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων των, διὰ παντὸς μέσου, καὶ ἐπὶ τῶν περιποιημένων νεάνιδας με ἀνηθίκους σκοπούς. Ἀπὸ τὸν μύθον τῶν ποντικῶν τοὺς ὁποίους ὁ γάτος προσεκάλεσεν εἰς χορόν, καὶ ὁ γέρον ποντικός, ὑποπτευόμενος, ἐκάλει τοὺς νεωτέρους, ὁσάκις ἀπεμακρύνοντο τῆς φωλεᾶς των, «Κατὰ τρύπα τὸ χορό», ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ὑπήκουσαν καὶ ὑπέστησαν τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀπερισκεψίας των.
- 1148 *Ἐκαμε μιὰ τρύπα στὸ νερό.*—Ἀπέτυχε τελείως.
- τρώγω.** 1149 *Δεῖμετὲ νὰ φᾶς κολιό, παλαμίδα σὲ μυριζ.*—Ἐφόσον δύνασαι νὰ ἐπιτύχῃς τὸ καλύτερον, θὰ τὸ προτιμήσῃς, ἢ ζητώντας τὸ καλύτερο θὰ χάσῃς καὶ τὸ ὀλίγον ποὺ ἔχεις. Λέγεται καὶ ἀντιστρόφως. Παλαμίδα σὲ μυριζ, βεῖμετὲ νὰ φᾶς κολιό.
- 1150 *Νὰ τρώγῃ ἡ μάνα καὶ νὰ μὴ δίνῃ τ γόρ.*—Ὅταν ἐπαινοῦν φαγητόν τι ὡς πολὺ νόστιμον. Λέγεται καὶ Νὰ τρώς καὶ νὰ γλύφς τὰ δάχλα σ.
- 1151 *Ἐφαγε τὰ σίδερα.*—Ἐκαμε ὅ,τι μοροῦσε διὰ νὰ ἐπιτύχῃ.
- 1152 *Φᾶτε μάτια ψάρια, καὶ κλιὰ περὶδρομο.*—Ἐπὶ τῶν κομπαζόντων ὅτι εἶδαν τοὺς ἄλλους νὰ κάμνουν μεγάλα κατορθώματα, ὡς νὰ τὰ ἔκαμαν οἱ ἴδιοι, καὶ γιὰ κείνους ποὺ μόνον βλέπουν χωρὶς ν' ἀπολαύσουν.
- 1153 *Ἐφαγε τ βαπάρα.*—Εἰρωνικῶς.—Ἐζημιώθη.
- 1154 *Τὸ μεγάλο ψάρ, τρώβι τὸ μικρό.*—Τὸ δίκαιον εἶναι τοῦ ἰσχυροτέρου.

1) Λ. Τ. Πέντε καὶ μισό.

1155 *Θὰ φάτῃ ἢ μνῖγα σίδερο, καὶ τὸ κοννούπ ἀτσάλι.*—Εἰρωνικῶς, ἐπὶ τῶν ἐπιχειρούντων ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών των.

1156 *Ἐφαγε τὰ σίδερα νὰ τοσε γρέβ.*—Τὸν κατεζήτησαν ἐπιμόνως. Δι' ἐκεῖνους ποὺ τοὺς καταζητοῦν χωρὶς νὰ κατορθώσουν νὰ τοὺς ἀνακαλύψουν.

(16). 1157 *Ἄλλος ἔφαγε τ' ἀβράβλα, κι ἄλλου τὰ δόδια μούδιασαν.*—Ἐπὶ τῶν ἀδίκως τιμωρουμένων, καὶ τῶν φιλονεικούντων διὰ ξένας ὑποθέσεις.

(τρογώσιμος 1). 1158 *Γοῦλα τὰ πλιά ποὺ πετᾶνε θαρρεῖ πὼς τρώγδαι.*—Ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων γινῶσιν τῆς πραγματικότητος καὶ εὐκόλως ἐξαπατωμένων.

(90). 1159 *Ἐφαγε τὰ μούσπλα.*—Ἐπὶ τῶν ἐρωτευμένων ἀντὶ τῶν ὁποίων ἐπροτίμησαν ἄλλον ἢ ἄλλην.

1160 *Ἐφαγε τὸ κεφάλι τ.*—Ἐχασε τὴν ζωὴν του ἢ τὴν περιουσίαν του, ἐξ ἰδίας αὐτοῦ ὑπαιτιότητος.

(317) 1161 *Σὰ δὰ σκυλιὰ τρώγδαι.*—Ἐπὶ συγγενῶν φιλονεικούντων.

(74). 1162 *Ἐφαγε κ' κιά μασμένα.*—Ἐμεινεν ἐγκυος.

(66). 1163 *Ἐφαγαμε τὸ βόδι κι ἀπώλακε ἢ ὄρα τ.*—Ἐπὶ τῶν ἐκτελούντων τὸ δύσκολον μέρος τοῦ ἔργου, καὶ ἐγκαταλείπόντων αὐτὸ πρὶν τελειώση.

1164 *Νὰ τρώμε καὶ νὰ πίνμε, ἀμὰ νὰ χμε καὶ τὸ νοῦ μας.*—Ἐπὶ ἀπερισκέπτων.

τσαγανός. 1165 *Σὰ δὲ τσαγανὸ στὰ κάρβοννα πρόκοψε.*—Ἀπέτυχε. Λέγεται διὰ τοὺς ἐπιχειροῦντας ἔργα διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι βεβαία ἢ ἀποτυχία των.

τσαλιά (ἀγκάθι 12). 1166 *Κάθεται ἀπάν' στὰ τσαλιά καὶ Τσαλιά ἔχι ὁ κῶλος τ.*—Ἐπὶ τῶν ἀνησυχῶν.

(βατσινὰ 1) 1167 *Τσαλι νὰ τραβήξης, τίποτα δὲ θὰ σκαλῶς.*—Ἐπὶ οἰκίας πένητος.

τσάπα (ἄξινα 1). 1168 *Ἡ τσάπα θέλι κῶλο.*—Ἐπὶ τῶν κανχωμένων οἱ κ' ἐκεῖνοι δύνανται νὰ ἐκτελέσουν γεωργικὰς ἐργασίας. Λέγεται καὶ Ἡ δλειὰ θέλι κῶλο, ὄχι μασάλια.

τσεσ-μὲς (βρύσι 2). 1169 *Τσεσ-μὲς νὰ ἦδανε θαλά στερέψ.*—Ἐπὶ ἀπερισκέπτως σπαταλούντων τὰ πλούτη των καὶ πενομένων.

τσιγαρίζω (βράζω 1). 1170 *Μὲ τ λίγδα τ τσιγαρίζεται.*—Μόλις κερδίζει ἓνα ψωμί καὶ εἶναι αὐτάρκης.

τύφλα. 1171 *Τύφλες καὶ μούτζες.*—Οὐχὶ εὐχάριστα, πλούσια ἢ ἄφθονα. Κακὴν κακῶς.

τυφλός (2). 1172 *Στὰ τυφλοὶ ὁ μονόφθαλμος βασιλέβ.*—Ἐπὶ ἀπατεῶνων καὶ δημαγωγῶν ἐξαπατούντων τοὺς ἀμαθεῖς.

τύχη. 1173 Δούλεψε ἡ τύχη τ.—Ἐπέτυχε καλὸν κέρδος.

Υ

ύγεια. 1174 Ἄμα εἶναι ύγεια γούλα σιάζει.—Ἐπὶ τῶν παραπονουμένων διὰ τὴν καταδρομὴν τῆς τύχης.

ύπνος (15). 1175 Ἡ κοκώνα Θωμαή,

ἀπ' τὸν ύπνο στὸ φαί.—Ἐπὶ δκνηρῶν καὶ ύπναλέων.

ύστερονός (36). 1176 Ὑστερονή μ γνώσ', νὰ σὲ εἶχά πρώτα.—Ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν ύστερων κατανοούντων τὰ λάθη των, ἀλλὰ μὴ δυναμένων νὰ ἐπωφεληθοῦν τῶν ἀπολεσθεισῶν εὐκαιριῶν.

(18). 1177 Καλά ύστερνά.—Ἐπὶ σπατάλων, οἱ ὁποῖοι κομπάζουν διὰ τὴν ἐλευθεριότητά των, καὶ εἶναι βέβαιοι ὅτι θὰ ύποφέρουν ἀργότερον. Λέγεται ὡς συμβουλή.

ύψος. 1178 Ἡ τὸ ύψος ἢ τὸ βάθος.—Ἐπὶ τῶν παρατόλμως ἐνεργούντων.

φαγί. 1179 Εἶναι μόνο γιὰ φαγὸ καὶ γιὰ χεσιό, ἐκεῖνος.—Ἐπὶ δκνηρῶν.
φαίνομαι (βλέπω 44α). 1180 Τότε φαίνεκε ὁ οὐρανὸς σφοδύλι, καὶ ἡ γῆς ἀδράχι.—Ἐπὶ τῶν τρομοκρατηθέντων ὑπὸ ἀπροόπτου συμβάντος.

(19). 1181 Χωρὶὸ πὸν φαίνεται, κολαγοῦζο δὲ θέλι.—Τὰ γνωστὰ δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἐξηγήσεως.

φαρδομάνικα. 1182 Καλά 'ν' τὰ φαρδομανικα, ἀμὰ τὰ φοροῦν οἱ παπάδες.—Ἐπὶ τῶν ἐπιθυμούντων ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκτήσουν.

φεγγάρι. 1183 Πλαγιασμένο φεγάρι, ὀλόρτος γεμιτζής' ὀλόρτο φεγάρι, πλαγιασμένος γεμιτζής.—Δημώδης ἀστρολογία. Ὅταν τὸ ἀνοιγμα τῶν δύο κεράτων τῆς νέας Σελήνης εἶναι ἐστραμμένα πρὸς ἀνατολὰς θὰ εἶναι καλοκαιρία, ὅταν ὅμως εἶναι ἐστραμμένα πρὸς νότον, τότε θὰ εἶναι κακοκαιρία. Λέγεται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὅταν ὁ νοικύρης εὐρίσκειται ὄρθιος εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὑποθέσεών του, ὅλοι δύνανται νὰ ἡσυχάζουν, ὅταν ὅμως αὐτὸς κοιμᾶται, ὅλοι πρέπει νὰ προσέχουν ἀγρύπνως. Ἀκόμη λέγεται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὅταν δὲν ἐπαγρυπνεῖ κανεὶς ἐπὶ τῶν ὑποθέσεών του ἀλλὰ ἡσυχάζει, οἱ ὑπηρεταὶ του τὸν κλέπτουν.

φέγω. 1184 Ἐλθετ θὰ φέξ καὶ γιὰ μᾶς καμμιά μέρα.—Θὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἐπὶ τῶν λοιδορούντων τοὺς πτωχοὺς.

φέρω. 1185 Φέρ τα πίσω νὰ τ' ἀρμέξμε.—Ἐπὶ ἀποτυχούσης ἐπιχειρήσεως, εἰς τὸν παραπονούμενον δι' αὐτό.

- φειτβάς.** 1186 Στὸ διάβολο φειτβά δίνῃ.—'Υπερβαίνει καὶ τὸν διάβολον εἰς τὴν πονηρίαν.
- φεύγω.** 1187 Ἔφυγε τ' ἀγάθ' ἀπ' τὴ γωνιά καὶ τὸ τσαλι' ἀπ' τὴ βόρτα.—Μιανῆς τῆς εἶπαν «Πέθανε ἡ πεθερά σου, κ' ἐκείνῃ ἔκαμε τὸ σταυρό τς καὶ εἶπε «Δόξα σοι ὁ Θεός». Ἔφυγε τ' ἀγάθ' ἀπ' τὴ γωνιά, καὶ τὸ τσαλι' ἀπ' τὴ βόρτα = Ἔφυγε ὁ σκανδαλιζῶν με.
- (25) 1188 Φεύγει σὰ δὸ διάβολο ἀπ' τὸ θυμίαμα.—'Επὶ ἐνόχων ἢ δυσαρεστημένων ἀποφευγόντων τὴν συνάντησίν τινος.
- φίλος** (105). 1189 Γιὰ τ φίλου μ τὸ χατήρ, τρώγω κι ὄρνιθα τογαριστή.—Εἰρωνικῶς, ἐπὶ ἀνθρώπων διὰ τοὺς ὁποίους δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ θυσιάσωμέν τι.
- Φιλῶ.** 1190 Φλεῖ τὸ χέρι κι ἀπὸ δυὸ μεριές.—'Ασμένως δέχεται τὰς προτάσεις του περὶ γάμου.
- φλέβα** (αἷμα 15). 1191 Ἡ φλέβα τραβά.—'Επὶ συγγενῶν ρεπόντων πρὸς τὸ κακόν.
- φόβος** (18α). 1192 Ὁ φόβος φλαῖ τ' ἀθέλια.—'Επὶ τῶν ἐπιθυμούντων μὲν ἀλλὰ μὴ τολμώντων ν' ἀδικήσουν, ἐν φόβου μὴ τιμωρηθοῦν.
- φοβοῦμαι** (18). 1193 Ὁ βρεμένος ἀπ' τὴ βροχή δὲ φοβᾶται.—'Επὶ τῶν ἀπειλούντων νὰ μᾶς κάμουν κακόν, το ὅποιον εἰς ἡμᾶς οὐδεμίαν αἰσθησὴν ἐμποιεῖ.
- (34). 1194 Φοβᾶτ' ἀπ' τὸν ἡσκιο.—'Επὶ εὐσεβῶν, προσεχόντων μὴ βλάψουν τοὺς ἄλλους.
- 1195 Φοβοῦμαι καὶ φοβερίζω.—'Επὶ θρασυδείλων.
- 1196 Φοβᾶται νὰ χέσει γὰ νὰ μὴ θνήσκει.—'Επὶ φιλαργύρων.
- φοβερίζω** (5). 1197 Φοβερίζε τὸ γῶλο σου.—'Απάντησις δεδομένη εἰς τοὺς προσπαθοῦντας νὰ μᾶς ἀποτρέψουν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου τινος καὶ ἀναφέροντας πραγματικὸς ἢ φανταστικὸς κινδύνους.
- φορτώνομαι.** 1198 Τονε φορτώθηκε.—Τοῦ ἔγινε βάρος.
- Φορτώνω** (13). 1199 Τὰ φόρτωσε στὸ βετνό.—'Επὶ τῶν ἐπιχειρούντων νὰ μάθουν ἢ νὰ κάμουν τι καὶ ἐγκαταλείποντων αὐτὸ ἡμιτελές.
- φουρτούνα** (2). 1200 Ὁ καλὸς ὁ καπετάνιος, σὶ φουρτούνα φαίνεται.—Εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις φαίνεται ἡ ἰκανότης καὶ ἀντοχὴ τοῦ ἀνθρώπου.
- φουσκώνω.** 1201 Φουσκώνῃ σὰ δὸ γοῦρκο.—'Επὶ ἀλλαζόνων.
- φτάνω** (27). 1202 Ἡ κάτα ὄδε δὲ βορ νὰ φτάξ τὸ τζιέρ, λέϊ «Βρωμάτ».—'Επὶ τῶν κατηγορούντων, ὅ,τι εἰς μάλιστα προσεπάθησαν ν' ἀποκτήσουν καὶ τοιουτοτρόπως παρηγορουμένων διὰ τὰς ἀποτυχίας των.
- φτερόν.** 1203 Τσακίσκανε τὰ φτερά τ.—'Εταπεινώθη. Λέγεται δι' ἐκείνου; ποὺ ἔχασαν τὴν ἐργασίαν των ἢ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἰσχυρῶν προστατῶν των.

- φτήγεια** (3). 1204 Ἡ φτήγεια τρώϊ τὸ βαρᾶ.—Ἐπὶ τῶν ἀγοραζόντων ἀχρησιτά πράγματα, μόνον διότι εἶναι φτηνά.
- φτηνός** (7). 1205 Τὸ φτηνὸ κρηάς, τὸ τρώνε τὰ σκυλιά.—Ἐπὶ ἀγοραζόντων κατωτέρας ποιότητος πράγματα ἀπὸ φιλαργυρίαν.
- φτώχεια** (37). 1206 Ὁπου φτώχεια, ἐκεῖ γρίνια.—Ἐπὶ φιλονεικίας μεταξὺ πτωχῶν συζύγων.
- (18). 1207 Ἡ φτώχεια θέλλυ καλοπέρασ.—Ἐπὶ ὑπερβολικῆς οικονομίας.
- φτωχός**. 1208 Ὁ φτωχὸς τὰ ροῦχα τρεῖς φορὲς τὰ χαίρεται· μιὰ καινούργια, μιὰ παλιὰ καὶ μιὰ καινούργιοθαλωμένα.—Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρόντων διὰ τὰ μηδαμινὰ κτήματά των.
- (74). 1209 Ὁ φτωχὸς κ' ἢ μοῖρα τ.—Ἀλλοίμοχο στὸ φτωχὸ ὅταν ἐπέρχεται συμφορὰ.
- 1210 Ὁ φτωχὸς χάνη τὸ γάδαρο τ, καὶ τὸν βροῖοκλ καὶ χαίρεται.—Ἐπὶ τῶν ὑπερβολικῶς χαιρόντων διὰ τὴν ἀνεύρεσιν ἀπολεσθέντος πράγματος.
- φυλάγω** (15). 1211 Φύλαγε τὰ ροῦχα σ, γάχης τὰ μσά.—Ὁ προνοητικὸς ὀλίγον ζημιούται.
- φυλακῆ** (5). 1212 Καὶ μετὰ κατὸ στή φυλακῆ, καὶ μετὰ γίλια πάλ' ἐκεῖ.—Ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων ἐλπίδα σωτηρίας ἀπὸ τὰς δυσκολίας.
- φυσικὸ** (4). 1213 Τὸ φυσικὸ δὲ χάνεται, μάλιστα καὶ πληθαίνει.—Ἐπὶ τῶν ὑποπιπτόντων εἰς τὰ αὐτὰ λάθη.
- φυσῶ**. 1214 Τσὲ φσᾶτ.—Ἐπὶ πλουσίων.=Ἔχει χορήματα.
- 1215 Τὸ φσᾶτ καὶ δὲ γρῶνῃ.—Εἶναι ἀπαρηγόρητος διὰ τὸ πάθημά του.
- φυτρώνω**. 1216 Ἐκεῖ π δὲ σὲ σπέρνοννε γὰ μὴ φυτρώνῃς.—Ἐπὶ τῶν ἀπροσκέλητος ἐπεμβαίνόντων εἰς ξένας ὑποθέσεις.
- φωνῆ** (8). 1217 Κατὰ φωνῆ κι ὁ γάδαρος.—Ὅταν ὁμιλοῦμε γὰ κάποιον καὶ παρουσιασθῆ κι αὐτός.

X

- χαβιάρι** (3). 1218 Τονε βούλισε γὰ πράσνο χαβιάρο.—Τὸν ἐξηπάτησε διὰ τὴν εὐπιστίαν του.
- 1219 Ὅριστε σῦδεκε, ἐλιές.—Καλό 'ν' καὶ τὸ χαβιάρο.—Καλό, ἀμὰ ἀκριβό.—Ἐπὶ λαϊμάργων καὶ ἀδιακρίτων ἐπισκεπτῶν.
- χαμηλὰ** (1). 1220 Χαμηλὰ κάτσε, κι ἀψλὰ τραβούδα.—Ἐπὶ ὑπερηφάνων καὶ καυχηματιῶν.

- χάνω** (41). 1221 Ἔχασε τ' αὐτὰ καὶ τὰ καλάθια.—Ἐπὶ φοβηθέντων καὶ τραπέντων εἰς φυγὴν.
 (65). 1222 Ὅποιος λιπᾶται τὸ καρφί, χάνει καὶ τὸ πέταλο.—Ἐπὶ τῶν παραμελούντων τὰ μικρὰ καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑφισταμένων μεγάλας ζημίας.
 1223 Ὅποιος ἔχει μέρες δὲ τὴν χάνει.—Λέγεται διὰ κείνους ποῦ πέρασαν μεγάλον κίνδυνον ἢ ἀσθένειαν.
 (76). 1224 Τί εἶχα καὶ τί ἔχασα ; —Ἐπὶ ἀποτυχίας ἢ ὁποῖα δὲν ἐμποιεῖ αἴσθησιν.
 1225 Ἔχασε ὁ Χστός ἓνα σάπιο κρομμύδι.—Ἐπὶ μηδαμινῆς ζημίας.
 1226 Ἔχασε ἡ μάνα τὸ παιδί καὶ τὸ παιδί τὴ μάνα.—Ἐπὶ μεγάλης ταραχῆς.
 1227 Ἔχασε τὸ βού'λα τ.—Ἔχασε τὴν διακυβέρνησιν τῶν ὑπαρχόντων του ἢ τοῦ ἑαυτοῦ του. Λέγεται καὶ Ἔχασε τὰ πάσματά τ.
 1228 Λὲ βὰ γὰ χάνεται.—Ἐπὶ τῶν ἐχόντων παραλόγους ἀπαιτήσεις.
- χαρά** (γάμος 44). 1229 Χαρὰ δίχως κλάματα καὶ λείψανο δίχως γέλια, δὲ γέρεται.—Εἰς πᾶσαν δυσκολίαν ὑπάρχει καὶ ἡ φαιδρὰ ὕψι καὶ εἰς πᾶσαν διασκέδασιν καὶ ἡ θλιβερά.
 (γάμος 51). 1230 Ὅλα μας ἀνάποδα, καὶ ἡ χαρὰ Τετράδ.—Ἐπὶ ἐπανειλημμένων ἀποτυχιῶν.
 1231 Σὰ τὴν Μάρως τὴν χαρὰ, πὸ τῶν τὴν β... μὲ τὸ χλιάρ.—Εἰρωνικῶς, ἐπὶ ψευδολόγων διηγουμένων ἀπίθανα πράγματα.
 (γάμος 29). 1232 Θὰ κβανιῶ σὲ χαρὰ σ νερό μὲ τὸ κόσκινο.—Εἰρωνικῶς, εἰς τοὺς μὴ δεχομένους ἀμοιβὴν διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς μικρὰς ὑπηρεσίας των. Λέγεται καὶ εἰς τὰ παιδιὰ ὅταν μᾶς κάμουν μίαν ἐκδούλευσιν.
 (γάμος 30). 1233 Χαρὰ χωρὶς παιχνίδια, σὺν ἄκλαστος κῶλος.—Ἀπαραίτητα τὰ μουσικὰ ὄργανα εἰς τὴν γαμήλιον διασκέδασιν.
 1234 Λὲ εἶσαι τὴν Μάρως ἡ χαρὰ γὰ τῶν τὴν β... μὲ τὸ χλιάρ.—Ἐπὶ τῶν ζητούντων καθημερινὴν ἐπανάληψιν τῆς ἀπαξ γενομένης δωρεᾶς.
 (γάμος 21). 1235 Σὰ κατσβέλιχλι χαρὰ.—Ἐπὶ συναθροίσεως θορυβώδους.
 (γάμος 36). 1236 Ἔκλασε ἡ νύφ, σώθηκε ἡ χαρὰ.—Ἐτελείωσε. Εἰρωνικῶς, ὅταν ἀπροόπτως διακόπτεται ἡ διασκέδασις καὶ διαλύεται ἡ συνάθροισις πολὺ συντόμως.
- χαρίζω** (8). 1237 Κάποιον τὸν χάριζαν ἄλογο καὶ τὸ κοίταζε καὶ στὰ δόδια.—Ἐπὶ τῶν παραπονουμένων διὰ τὸ εἶδος τῶν προσφεροθέντων δώρων.

- χάρις.** 1238 *Κάθανεις με τ χάρι τ.*—Ἐκαστος με τὰ προτερήματά του.
- χαρτί.** 1239 *Δέ γράφνε κατά κεί τὰ χαρτιά τ.*—Ἐπὶ ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους ἀπαγορεύεται τι.
- χάση** (1). 1240 *Στὴ χάσι καὶ στὴ λιώξ.*—Πολὺ σπανίως λέγεται καὶ στὴ χάσι καὶ στὴ σῶσι.
- χατήρι** (γνώμη 11). 1241 *Ὀλίγους τὰ χατήρια δέ βορὴ νὰ τὰ κάμς.*—Ἀδύνατον νὰ εὐχαριστήσῃς ὅλον τὸν κόσμον.
- χέξω.** 1242 *Ἔτις πγ εἶναι ὁ καιρὸς χέσε καὶ πέσε.*—Λέγεται ἐπὶ μεγάλης κακοκαιρίας, ὁπότε νὰ ἐξέλθῃ τις τοῦ δωματίου μόνον διὰ νὰ ἀποπατήσῃ, ἔπειτα δὲ νὰ κοιμηθῇ ἔνωρίς.
- χέρι** (75). 1243 *Τὸνα χέρι τρίβει τ' ἄλλο καὶ τὰ δύο τὸ πρόσωπο.*—Πρέπει νὰ βοηθῶμεν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην.
- (25). 1244 *Κάλλιο ἓνα καὶ στὸ χέρι,*
παρὰ δέκα καὶ καρτέρ.—Καλύτερον ἕμισος μικρὰ ἀμοιβὴ παρὰ μεγάλη ὑπόσχεσις.
- χεσμένος.** 1245 *Ἔχι χεσμένι τ φωλιά τ.*—Διὰ τοὺς ἀποφεύγοντας νὰ συναντήσουν ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐζημίωσαν, ὅπως ἀποφεύγει ἡ ὄρνις τὴν φολεὰ τῆς ἀφου τὴν ἐκόπισε.
- χήρα** (11). 1246 *Βιάζεται σὰ δ χήρα στὸ κρεβάτ.*—Ἐπὶ τῶν ἀνυπομόνων.
- χηρεύω.** 1247 *Γιὰ κανείνας γιὸς χηρέβ.*
γιὰ κανείνας μικρὸς τραπέβ.—Παρηγοριὰ εἰς ἀνύπαντρον κόρην ὅτι θὰ τὴν ζητήσουν εἰς γάμον.
- χίλια.** 1248 *Χίλιοι καλὸι σ' ἔναν ὀδὰ χωρᾶνε.*—Ἐπὶ ἀπροσδοκίτου ἐπισκέπτου.
- χιόνια** 1249 *Χιόνια καὶ κρῶο*
καιρὸς γιὰ δύο.—Ὅτι ὁ χειμὼν εἶναι ἢ καλύτερα ἐποχὴ διὰ γάμους.
- χιώτικο;** (1). 1250 *Τὴν ἔπαθε χιώτκα.*—Ἐπὶ ἀπροσδοκίτου ζημίας.
- χορεύω.** 1251 *Μονάχος χόρευε, κι ὅσο θέλεις πῆδαγε.*—Ἐπὶ ὀγκληρῶν ἀνθρώπων, ἐπιμενόντων νὰ λάβουν τοὺς ἄλλους συντροφους, ἐνῶ δὲν δύνανται νὰ συμφωνήσουν.
- 1252 *Ὅπως θέλι τορε χορέβ.*—Τὸν ἔχει ὑποχείριον εἰς τὰς διαταγὰς του.
- χορὸς** (14). 1253 *Τώρα πὸν πιάσαμε στὸ χορὸ, θὰ χορέψμε.*—Ἐπὶ τῶν ἀναγκαζομένων ν' ἀποτελειώσουν ξένον ἔργον με ζημίαν.
- χορτάτος** (15). 1254 *Καὶ τ θίτα σωστή, καὶ τὸ σκόλο χορτάτο.*—Διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας κέρδος ἄνευ δαπάνης.
- (10). 1255 *Ὁ χορτάτος τὸ νησιτὸ δέ τορε πτιέβ.*—Ἐπὶ τῶν ἀρνούμενων τὴν ἀρωγὴν των ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι.
- Χριστὸς ἀνέστη.** 1256 *Ζορακι Χιστὸς ἀνέστ.*—Ἐπὶ τῶν ἀναγκαστικῶς

ποιούντων τι. Ὑπόκειται ὁ μῦθος ὅτι: Ἐναν Ὀβριὸν τὸν ἔπιασαν δυὸ μεθυσμένῃ καὶ μὲ τις καμάδες στὸ χέρον εἶπανε νὰ πῆ Χστός ἀνέστ κι' ἐκεῖνος εἶπ' αὐτὸ τὸ λόγο.

Χριστούγεννα. 1257 *Τοῦ Χστοῦ μὲ τς παντόφλες καὶ τ Πασκαλιὰ μὲ τὰ ποδήματα.*—Ἐπὶ τῶν ἐνεργούντων ἀκαίρως καὶ ἀκαταλλήλως. Ἔτσι τὸ φέρνει ἢ περίστασις ὥστε νὰ φορῆ παντόφλες ἀντὶ ὑποδήματα.

1258 *Τώρα ζῆς δπως λάχι καὶ τοῦ Χστοῦ ἀλλάξ.*—Παρηγοριὰ εἰς τὸν παραπονούμενον ὑπάλληλον ὅτι ὁ μισθὸς του δὲν τὸν ἐξαρκεῖ.

χρωστῶ (41). 1259 *Χσιὰτ τὸ Μχάλι.*—Εἶναι ἀνόητος.

1260 *Χσιὰει τὰ μαλλιοκέφαλα τ.*—Εἶναι καταχρωσμένος. Ὅταν κανεῖς χρεωστεῖ εἰς πολλοὺς δανειστάς καὶ ἔρχονται ἀπαιτοῦντες τὰ δανεισθέντα.

χτένι. 1261 *Ἦρετ' ὁ κόβος στὸ χτένι.*—Ἡ ὑπόθεσις ἔφθασεν εἰς τὸ ἀπροχώρητον.

χωριό. 1262 *Θὰ γένμε ἀπὸ δυὸ χωριά.*—Θὰ ἐλθωμεν εἰς διένεξιν.

χωρῶ (31). 1263 *Δὲ χώραγε ὁ ποδάκος στή τρύπα, ἔσερνε καὶ κολοκύθια.*—Ἐπὶ τῶν ἀναλαμβάνοντων ἔργα ἀνωτέρα τῶν δυνάμεών των. Γιὰ τοὺς ἐπισκέπτας ποὺ φέρουν καὶ ἄλλους μαζί τους.

(διπλὸς 16). 1264 *Στ γούφα δι' χωράτ καὶ στὸ καλάθ ἀρτίζ.*—Ἐπὶ ἀνθρώπου μεμψιμοίρου καὶ ἀνοικονομήτου.

Ψ

παλλίδι. 1265 *Μὲ τὸ παλλίδι θερίζνε.*—Γιὰ τοὺς πεισματάρηδες, ποὺ ὑποστηρίζουν παράλογα πράγματα.

πάλλω (17). 1266 *Τὸν ἐπαλλε τὸν ἐξάφαλο.*—Τὸν ἐπέπληξε διὰ τὴν διαγωγὴν του. Λέγεται καὶ Τονε διάβασε τὸν ἐξάφαλο.

ψαρι (1). 1267 *Τὸ ψῆρ ἀπ' τὸ κεφάλι βρωμάτ.*—Ὁ ἀρχηγὸς γίνεται αἷτιος τοῦ κακοῦ.

ψεῖρα (10). 1268 *Ἐφαγε ἡ ψεῖρα, βγήκε στὸ γιακά.*—Ἐπὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἅμα ἀποκτήσουν ὀλίγα χρήματα, ὑπερηφανεύονται καὶ μεγαλαυχοῦν.

(8). 1269 *Ἀπ' τὸ ψει-ψει-ψει γένεται ψεῖρα.*—Ἀπὸ τὰ μικρὰ ἐλαττώματα γίνεται ἡ κακία.

(2). 1270 *Εἶναι ψεῖρα τσακισμένῃ.*—Εἶναι πάμπτωχος.

ψειρίζω. 1271 *Μόνε ἕνα καλὸ ἄθροεπο γνώρσα στὸ κόσμο, τὸ βαβὰ μ, ἀμὰ κ' ἐκεῖνος ψείρσε τ μάννα μ.*—Καὶ μὲ τὸν καλύτερον ἄνθρωπον τοῦ κόσμου τὰ συμφέροντα μας ἔρχονται εἰς τι σημεῖον εἰς σύγκρουσιν.

ψέμα. 1272 *Κακὰ τὰ ψέματα.*—Ἐπὶ ὑποκρινομένων τὸν ἀληθῆ.

ψεύτης. 1273 Ὁ ψεύτης καὶ ὁ κλέφτης τὸ βρωτὸ χρόνον χαίρειται. = Ταχέως ἀποκαλύπτεται ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου.

1274 Σὰ δέ με ψέβεις, ῥῶτα καὶ τὸ θεῖόν τὸ ψεύτ.—Ἐπὶ ψευδολόγων.

ψήνω. 1275 Τὸν ἔψασε τὸ ψάρσι ἀχείλ τ.—Τὸν ἐβασάνισε ἐπὶ μακρόν. Λέγεται διὰ τοὺς μὴ ἀποτελεῖωνοντας τὸ ἀνατεθὲν εἰς αὐτοὺς ἔργον. Τοὺς μὴ πληρώνοντας τὸ χρέος καὶ τὰς μὴ ἀποδεχομένας τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἔρωτος ἐνὸς ἀνδρός.

ψόφιος. 1276 Γηρέβ ψόφιο γαδούρ, νὰ βγάγῃ πέταλα.—Ἐπὶ τῶν ζητούντων νὰ ἀγοράσουν τὴν περιουσίαν τοῦ ἄλλου εἰς εὐτελεῖ τιμὴν.

ψοφῶ. 1277 Ψοφῶτὶ γιὰ κβέδα = Ὑπεραγαπᾷ τις φλυαρίες.

(19). 1278 Ψόφασε κανὰς λύκος.—Ἐπὶ ἐπισκέψεως φίλου μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν.

1279 Ἐκεῖ ψοφάει ἡ τζαμάλα ἢ Σ' ἐκιντοῦ τὰ παράθυρα ψοφάει ἡ τζαμάλα. = Ἐκεῖ συναθροίζονται.

ψύλλος (7). 1280 Γιὰ τὸ ψύλλο καίει τὸ πάπλωμα τ.—Δαπανᾷ τὴν περιουσίαν του διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν παράλογον γνώμην του.

1281 Γιὰ ψύλλον πῆδμα χαλνᾷ τὸ γόσμο.—Ὁμοίως.

ψυχή (δραχμὴ 1). 1282 Ἦρε ἡ ψυχή σὶά δόδια τ.—Ὑπέφερε πολὺ.

ψωμί. 1283 Τὸ ψωμί καὶ τὸ τυρί, τ' ἀγαπάει κ' ἡ Μητορή.—Ὅλοι ἀγαποῦν τὰ καλὰ φαγητά, ἀλλὰ τὴν ἐργασίαν ὀλίγοι.

ψωριάρης (2). 1284 Γούλι μαζί καὶ ὁ ψωριάρης χῶρια = Ὁ ἔνοχος ἀποφεύγει τὴν συναναστροφὴν τῶν ἄλλων.

Ω

ῶρα (17). 1285 Ὅσα φέρνει ἡ ῶρα δὲ τὰ φέρνει ὁ χρόνος. = Εἰς μίαν ῶραν δυνατόν νὰ ὑποστῇ κανεὶς ζημίαν, ἢ ὁποία νὰ καταστρέψῃ τὸ κέρδος ὀλοκλήρου ἔτους.

(13). 1286 Λεῖψε μιὰ ῶρα, νὰ ζήγης χρόνια. = Ἀπόφευγε τὰς συγκρούσεις.

1287 Γούλες οἱ ῶρες δὲ εἶναι ἕνα. = Πρόσεχε εἰς τὰς ἀστείότητάς σου, διὰ νὰ μὴ θίξῃς τὸν ἄλλον.

D

δμάνι. 1288 Τὸ κοπε δμάνι. = Ἐφυγε. Ἐπὶ αἰφνιδίας καὶ ταχείας φυγῆς.